

Вінницький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
(повне найменування інституту)
Кафедра економіки підприємства та виробничого менеджменту
(повна назва кафедри)

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:
**Управління фінансовою стійкістю приватного акціонерного товариства
«Вінницький дослідний завод»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи МПОУ-21м
спеціальності 073 – Менеджмент
(шифр і назва спеціальності)

Михайлової М.О. Н. Михайлової
(прізвище та ініціали)

Керівник к.е.н., доцент каф. ЕПВМ
Причепа І.В.
(прізвище та ініціали)

« 14 » 12 2022 р.

Опонент к.е.н., доцент каф. ММЕ
Сметанюк О. А.
(прізвище та ініціали)

« 16 » 12 2022 р.

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ЕПВМ
к.е.н., проф. Лесько О.Й.
(прізвище та ініціали)

« 14 » 12 2022 р.

Вінниця – 2022 року

Вінницький національний технічний університет
(не найменування вищого навчального закладу)

Інститут менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра економіки підприємства та виробничого менеджменту
Рівень вищої освіти II-й (магістерський)
Напрямок знань – 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність – 073 «Менеджмент»
Відомо-професійна програма – Менеджмент підприємств, організацій і установ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
к.е.н., професор О.Й. Лесько

“ 01 ” 09 2022 року

ЗАВДАННЯ НА МАГІСТЕРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Михайлової Марії Олександрівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи Управління фінансовою стійкістю приватного акціонерного товариства «Вінницький дослідний завод»

Рівень роботи к. е. н., доцент Причепи Ірина Валеріївна,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом вищого навчального закладу від “ 14 ” 09 2022 року № 203

Строк подання студентом роботи 05.12.2022 р.

Вихідні дані роботи: спеціальна економічна література, монографії, посібники, податкова література, статистична звітність та статистичні щорічники, фінансова звітність ПрАТ «Вінницький дослідний завод» та ін. джерела.

Зміст текстової частини: (перелік питань, які потрібно розробити) дослідити етико-методичні засади ефективного управління фінансовою стійкістю підприємства; проаналізувати стан і тенденції розвитку машинобудівної галузі країни, дослідити ефективність управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод»; розробити пропозиції та рекомендації щодо покращення управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод» тощо.

Перелік ілюстративного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

ходо науковців до трактування поняття «фінансова стійкість», ознаки фінансової стійкості підприємства, класифікація факторів впливу на фінансову стійкість підприємства, базові етапи управління фінансовою стійкістю підприємства, характеристика основних методів оцінювання фінансової стійкості підприємства, система показників оцінювання фінансової стійкості підприємства, підхід до оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства, тема фінансових показників-індикаторів оцінювання фінансової стійкості підприємства, фактори забезпечення запасів джерелами формування, індекси промислової продукції машинобудування, і обсяг реалізованої промислової продукції машинобудування України, фінансово-економічні показники діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод», основні показники розвитку ПрАТ «Вінницький дослідний завод», основні показники рентабельності діяльності підприємства, основні фінансові показники діяльності підприємства, темпові показники ефективності управління ПрАТ «Вінницький дослідний завод», динаміка основних фінансових коефіцієнтів-

індикаторів, визначення типу фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький дослідний завод», базовий SWOT-аналіз організаційна структура ПрАТ «Вінницький дослідний завод», змакетована організаційна структура ПрАТ «Вінницький дослідний завод», загальний план рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод», графіки моделювання чутливості чистого прибутку ПрАТ «ВДЗ» та ін.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальний	доцент кафедри ЕПВМ Причепка І. В.	01.09.2022 <i>[підпис]</i>	05.12.2022 <i>[підпис]</i>

7. Дата видачі завдання 01.09.2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Прим.
1.	Формування та затвердження теми магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	01.09.2022 р.	
2.	Виконання спеціальної частини МКР Перший рубіжний контроль МКР (1-й розділ МКР)	вересень 2022 р.	
3.	Виконання спеціальної частини МКР Другий рубіжний контроль МКР (2-й розділ МКР)	вересень- жовтень 2022 р.	
4.	Виконання спеціальної частини МКР Третій рубіжний контроль МКР (3-й розділ МКР)	листопад 2022 р.	
	Нормоконтроль. Попередній захист МКР	14.12. 2022	
	Рецензування МКР	16.12.2021	
	Захист МКР	20.12.2022р. за графіком кафедри	

Студент

[підпис]
(підпис)

Михайлова М.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

[підпис]
(підпис)

Причепка І. В.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

УДК 658.155 Михайлова М.О. Управління фінансовою стійкістю приватного акціонерного товариства «Вінницький дослідний завод». Магістерська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 – Менеджмент, освітня програма – Менеджмент підприємств, організацій та установ. Вінниця: ВНТУ, 2022. 113 с. На укр. мові. Бібліогр.: 61 назва; рис.: 20; табл. 25.

Магістерська кваліфікаційна робота присвячена питанням управління фінансовою стійкістю на приватному акціонерному товаристві «Вінницький дослідний завод».

У роботі розглянуто підходи науковців щодо розуміння сутності та змісту поняття фінансової стійкості. Досліджено теоретичні засади ефективного управління фінансовою стійкістю підприємства. Удосконалено підхід щодо оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства.

Досліджено стан та тенденції розвитку машинобудівної галузі України. Охарактеризовано основні показники фінансово-господарського стану ПрАТ «Вінницький дослідний завод», проведено аналіз ефективності управління його фінансовою стійкістю та системи менеджменту підприємства.

Розроблено стратегію розвитку підприємства та запропоновано основні напрямки щодо підвищення ефективності управління на підприємстві.

Ключові слова: фінансова стійкість, фінансова діяльність, управління фінансовою стійкістю, фінансовий стан, платоспроможність, ліквідність.

ABSTRACT

UDC 658.155 Mykhailova M.O. Management of the financial stability of the private joint-stock company "Vinnytsia Research Plant". Master's thesis on specialty 073 - Management, educational program - Management of enterprises, organizations, and institutions. Vinnytsia: VNTU, 2022. 113 p. In Ukrainian speech Bibliography: 61 titles; Fig.: 20; table 25.

The master's thesis is devoted to the management of financial stability at the private joint-stock company "Vinnytsia Research Plant".

The work examines the approaches of scientists to understanding the essence and content of the concept of financial stability. The theoretical principles of effective management of the financial stability of the enterprise have been studied. The approach to evaluating the effectiveness of managing the financial stability of the enterprise has been improved.

The state and development trends of the machine-building industry of Ukraine were studied. The main indicators of the financial and economic condition of PJSC "Vinnytsia Research Plant" were characterized, and an analysis of the effectiveness of managing its financial stability and the management system of the enterprise was carried out.

A strategy for the development of the enterprise was developed and the main directions for increasing the efficiency of management at the enterprise were proposed.

Key words: financial stability, financial activity, financial stability management, financial condition, solvency, liquidity.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ЗА СУЧАСНИХ УМОВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	8
1.1 Фінансова стійкість в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних науковців.	8
1.2 Особливості управління фінансовою стійкістю підприємства за сучасних умов.....	15
1.3 Економічне обґрунтування вибору підходу до оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства.....	24
Висновки до першого розділу	37
2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД»	40
2.1 Загальна характеристика ПрАТ «Вінницький дослідний завод» як багатопрофільного виробника обладнання в Україні.....	40
2.2 Аналіз ефективності управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод».....	52
2.3 Аналіз системи управління досліджуваного підприємства.....	60
Висновки до другого розділу	66
3 ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД»	68
3.1 Розробка та обґрунтування базової стратегії розвитку ПрАТ «Вінницький дослідний завод».....	68
3.2 Розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності управління ПрАТ «Вінницький дослідний завод» та покращення результатів його	

	4
діяльності.....	74
3.2.1 Розробка рекомендацій щодо покращення результатів діяльності підприємства.....	74
3.2.2 Макетування організаційної структури планово-економічного відділу підприємства.....	83
3.2.3 Розрахунок витрат, які потрібні для реалізації запропонованих рекомендацій, та економічного ефекту від їх впровадження	85
3.3 Моделювання результатів діяльності підприємства	95
Висновки до третього розділу	102
ВИСНОВКИ.....	104
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	108
Додаток А (обов'язковий). Протокол перевірки кваліфікаційної роботи	114
Додаток Б (обов'язковий). Технічне завдання	115
Додаток В(обов'язковий). Фінансова звітність ПрАТ «Вінницький дослідний завод».....	117
Додаток Г (обов'язковий). Ілюстративний матеріал	131

ВСТУП

Актуальність теми. За сучасних умов господарювання успішність діяльності будь-якого підприємства значною мірою визначається можливостями та здатністю менеджменту управляти фінансовою стійкістю підприємства. Водночас фінансова стійкість багатьох вітчизняних бізнес-структур в сучасних реаліях є нестабільною, що потребує підвищення ефективності управління нею на практиці.

Стойкість фінансового стану формується в ході економічної діяльності господарюючого суб'єкта. Оцінювання її рівня на певну дату допомагає підвищити ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства. Якщо підприємство є фінансово стійким, то має можливість дієво опиратись негативним змінам ринкової кон'юнктури, вчасно розраховуватись по своїм зобов'язанням, має конкурентні переваги в умовах жорсткої конкуренції тощо.

Незважаючи на таку практичну значимість ефективного управління фінансовою стійкістю підприємства, значна кількість питань, які пов'язані з цим, і досі комплексно не вирішені та потребують подальшого наукового опрацювання.

Поняття фінансової стійкості та управління нею повсякчас вивчаються у науковій літературі як вітчизняними, так і зарубіжними дослідниками. Вагомі здобутки в даному напрямі досліджень мають: О.Я. Базилінська, К.В. Богачевська, Т.І. Бодарева, Г.В. Васильченко, О.А. Гарасюк, А. М.Гришко, М. П. Денисенко, А. Івахненко, С.Я. Єлецьких, А.М. Ковалевська, А.О. Пітінова, О. А. Коваль, Ю. М. Кулик, О.Л. Кузенко, П. Р. Літус, Є.І. Масленніков, О.І. Панченко, Г.О. Партин, Я. В. Подзігун, І.В. Причепа, В.І.Рудика, Г.В. Савицька, І. Сітак, О.А. Сметанюк, Г.О. Сукрушева, А. А. Ткаченко, Ю.С. Цал-Цалко, С.С. Черниш, Л.В. Шірінян та ін. [1-16].

Для ефективного управління фінансовою стійкістю підприємства необхідні відповідні знання підходів до аналізування та діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства, а також кваліфікований персонал та інформаційне забезпечення. До нових викликів сьогодення, що є наслідками глобальної пандемії, з якими зіштовхнулись більшість країн світу, значна частина

вітчизняних підприємств виявилась не готовою, опинившись в кризових умовах для господарювання.

Метою дослідження даної магістерської кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних, методичних і практичних засад управління фінансовою стійкістю підприємства.

У відповідності до визначеної мети в роботі поставлено **такі завдання:**

- дослідити сутність та структуру поняття фінансової стійкості підприємства;
- дослідити суть, структуру та підходи до управління фінансовою стійкістю підприємства;
- удосконалити підхід до оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства;
- проаналізувати фінансово-економічні показники діяльності досліджуваного підприємства;
- дослідити ефективність управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод»;
- дослідити систему управління досліджуваного підприємства;
- провести стратегічний аналіз діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод»;
- провести макетування організаційної структури підрозділу підприємства;
- розробити комплекс заходів щодо підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства за сучасних умов зростання економічної нестабільності.

Об'єктом дослідження даної роботи є процеси управління фінансовою стійкістю підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні засади управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод».

У процесі дослідження при вивченні поняття фінансової стійкості застосовувались методи аналізу та синтезу, також застосовано методи історичного

аналізу та систематизації. З розрізі макетуванні організаційної структури досліджуваного підприємства застосовано графічний метод та ін.

Інформаційною базою дослідження стали теоретичні, наукові та практичні дослідження науковців, а також законодавчі та нормативно-правові акти щодо регулювання діяльності підприємств в Україні; дані Державної служби статистики України та Головного управління статистики у Вінницькій області, фінансова звітність та дані ПрАТ «Вінницький дослідний завод».

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому що:

удосконалено підхід до оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства, який на відміну від існуючих передбачає комплексне аналізування абсолютних показників, фінансових коефіцієнтів-індикаторів стану та структури капіталу підприємства, а також оцінювання темпових показників ефективності господарювання в їх динаміці та визначення типу фінансової стійкості підприємства. Такий підхід є комплексним і багатоцільовим, забезпечуючи можливість проведення деталізованої діагностики фінансової стійкості підприємства для виявлення слабких місць в фінансовому стані підприємства, а також можливостей для перспективного розвитку.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що на основі проведених теоретичних досліджень та отриманих наукових результатів розроблено алгоритм оцінювання ефективності управління фінансовим станом підприємства та запропоновано практичні рекомендації щодо підвищення її ефективності.

Результати дослідження були апробовані на Всеукраїнській конференції «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи» (ВНТУ, 2022-2023) [17].

Пояснювальна записка складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури (61 джерела), додатків (4). Текст пояснювальної записки викладений на 113 сторінках, містить 25 таблиць, 20 рисунків. Магістерська кваліфікаційна робота виконана відповідно до рекомендацій ВНТУ [18] та методичних вказівок кафедри ЕПВМ [19].

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ЗА СУЧАСНИХ УМОВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1 Фінансова стійкість в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних науковців

Постійні інфляційні коливання, непрогнозовані зміни на ринках валют, зростання фінансових ризиків, зниження платоспроможності споживачів негативно впливають на фінансову стабільність підприємства.

Динамічні перетворення тільки загострюють нестачу фінансових ресурсів на вітчизняних підприємствах, порушуючи тим самим платіжну дисципліну, знижуючи рівень фінансової стійкості господарюючих суб'єктів, економічної системи в цілому.

Стабільність будь-якої системи є досить складним явищем, що охоплює оцінювання різних її елементів у їх складному взаємозв'язку. Фінансова стабільність підприємства не є виключенням, наслідком чого є різноманітність та неоднозначність трактування відповідного поняття науковцями.

На сьогодні в науковій літературі відсутнє однозначне трактування поняття фінансової стабільності. Посилюється складність розуміння сутності та змісту даного поняття і ототожнення його деякими дослідниками з поняттями фінансової стабільності, а також стійкості фінансової системи.

Іноземні дослідники, а також деякі вітчизняні науковці не оперують поняттям фінансової стійкості, використовуючи інші поняття та терміни: поняття заборгованості (Б. Колапс); поняття «фінансовий важіль» (борговий потенціал підприємства) як показник відношення позикового та власного капіталів (Роберт С. Хіггінс); леверидж (залучення коштів) - як співвідношення між зобов'язаннями та власним капіталом підприємства (А.Р. Макмін, Т.Р. Карлін); боргове

навантаження (Е. Маклейні, П. Етріл,); структура сукупного капіталу (А.І. Чопозова, І.А. Демченко) [20].

Відповідно виникає необхідність в детальному вивченні досліджуваного поняття.

Узагальнено поняття фінансової стабільності є ширшим в розрізі якого виокремлюють фінансову стійкість.

Фінансова стабільність виявляється в достроковому періоді, тоді як фінансова стійкість характеризується короткостроковістю.

Стабільність будь-якої фінансової системи характеризується збалансованим функціонуванням протягом тривалого часу. Водночас стабільність може бути змінною, але такі коливання повинні відбуватись у визначених допустимих межах. Варто зауважити, що стабільний розвиток фінансової системи може відбуватись за різними траєкторіями, проте в межах допустимих параметрів: зростання, стабільне функціонування та спад в певних межах, потребуючи відповідної уваги до ефективності виконання усіх функцій фінансової системи.

Виникає необхідність ефективного управління фінансовою стійкістю господарюючих суб'єктів. Водночас трактування поняття фінансової стійкості в економічній науковій літературі є досить неоднозначним, а іноді і дискусійним.

За результатами проведеного аналізу наукової літератури можна вказати, що частина науковців пропонують досить вузькі трактування досліджуваного поняття, характеризуючи фінансову стійкість підприємства як один з показників його фінансового стану.

Філімоненков О.С. характеризує фінансову стійкість підприємства як певний стан, при якому розмір його активів є достатнім для погашення зобов'язань, відповідно підприємство є платоспроможним [21, с. 344]. Схожий підхід до трактування досліджуваного поняття має і Ю. С. Цал-Цалко, що характеризує фінансову стійкість як певний майновий стан підприємства, що гарантує його постійну платоспроможність, акцентуючи увагу на тому, що «фінансово стійким є таке підприємство, що за рахунок власних активів може забезпечити формування необхідних запасів, своєчасно розрахуватись за своїми

зобов'язаннями, а також не допустити невиправданої кредиторської заборгованості» [15].

Вважаємо, що поняття фінансової стійкості, звичайно, враховує платоспроможність, характеризуючи структуру майна (капіталу) підприємства в цілому, що є традиційним підходом до трактування фінансів підприємства, проте досліджуване поняття не обмежується тільки цим показником.

Відповідно, вважаємо, що вищевказані підходи науковців до трактування фінансової стійкості підприємства є досить вузькими, характеризуючи лише одну якусь сторону процесів формування фінансової стійкості.

Крухмаль О.В. та Коваленко В.В. характеризують фінансову стійкість як здатність системи протистояти зовнішнім факторам впливу [22], що також є досить вузьким розумінням сутності та змісту досліджуваного поняття.

На противагу, Грабовецький Б.Є. подає досить розширене визначення, вважаючи, що фінансовою стійкістю є надійно гарантована платоспроможність підприємства, рівновага між залученими та його власними засобами, незалежність партнерів та випадковостей ринкової кон'юнктури, висока довіра кредиторів і інвесторів, а також оптимальний рівень залежності від них, наявність такої величини прибутку, яка б була достатньою для самофінансування [23].

Мних Є.В. характеризує фінансову стійкість як стан, який досягається за умови стабільного перевищення доходів над витратами, вільного маневрування грошовими ресурсами та стійкого економічного зростання, визначаючись забезпеченістю потреб підприємства фінансовими ресурсами для ефективної діяльності [24].

Савицька Г.В. також пропонує досить розширене трактування, характеризуючи фінансову стійкість як здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігаючи при цьому рівновагу своїх активів і пасивів у змінному зовнішньому і внутрішньому середовищі; це в свою чергу гарантує підприємству постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість в межах припустимого рівня ризику [25].

Лахтіонова Л. А. характеризує фінансову стійкість як стан фінансових ресурсів, при якому підприємство, маневруючи грошовими коштами, здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервну виробничо-торговельну діяльність, а також витрати на його розширення і оновлення [26].

Схожий підхід має і група авторів на чолі з А.М. Поддєрьогіним характеризують фінансову стійкість як такий стан підприємства, що дає можливість за рахунок власних і позикових коштів забезпечити поточну виробничу діяльність та інвестиційно-інноваційний розвиток підприємства, зберігаючи темпи приросту власного капіталу, платоспроможність та кредитоспроможність [27].

Погоджуємось, що саме фінансова стійкість вказує на забезпеченість підприємства фінансовими ресурсами. Варто зауважити, що нестача таких ресурсів може привезти до неплатоспроможності суб'єкта підприємництва, а отже і відсутності коштів для розвитку. Надлишкові фінансові ресурси при цьому також перешкоджатимуть розвитку, збільшуючи витрати на утримання запасів та формування резервів. Відповідно, вважаємо, що все має бути збалансовано.

Прихильники наступного підходу вказують на те, що рівень фінансової стійкості підприємства визначається його фінансовою незалежністю, що визначається фінансовою структурою господарюючого суб'єкта, його залежністю від інвесторів та кредиторів. Так, Кривицька О.Р. [28] характеризує фінансову стійкість підприємства як результат формування достатнього для його розвитку прибутку, що і є головною ознакою його економічної незалежності.

Заюкова М.С. [29] трактує фінансову стійкість підприємства як такий стан, за якого власні кошти підприємства є достатніми для погашення зобов'язань у довготерміновому періоді; кошти, які вкладені в діяльність, окупаються за рахунок надходження грошових коштів від господарювання, а отриманий прибуток забезпечує незалежність підприємства від зовнішніх джерел формування майна, а також самофінансування.

Прихильниками наступного підходу досліджуються проблеми взаємозв'язку фінансової та економічної безпеки в напрямку впливу на фінансову стійкість

підприємства та забезпечення їх рівня. Так, Пріснякова В.Ф. [30] вказує, що рівень фінансової безпеки господарюючого суб'єкта в умовах економіки, як планової, так і ринкової, перш за все, визначається структурою і станом активів підприємства, відповідними джерелами їх покриття.

Так, Бланк І.О. [31] трактує поняття фінансової стійкості як поняття досить близьке до фінансової рівноваги підприємства, характеризуючи при цьому зміст цих категорій як частини власних джерел фінансових ресурсів підприємства.

Варто звернути увагу на трактування запропоноване групою авторів (Н.А. Кизим, В.А.Забродський, В.А. Зінченко та Ю.С. Копчак), які поняття рівноваги підприємства характеризують по відношенню до кругообігу його капіталу. Авторами виокремлено поняття фінансової стійкості та фінансової нестійкості підприємства. Відповідно, «...фінансова стійкість кругообігу капіталу характеризується спроможністю матеріально-фінансових потоків підприємства усіх фаз циклу повертатися в стан, який дозволяє забезпечити відповідні пропорції в їх русі, незважаючи на вплив деструктивних чинників. Фінансова нестійкість є нездатністю матеріально-фінансових потоків по усіх фазах циклу кругообігу капіталу повертатися до стану, який забезпечує певні пропорції в їх русі під впливом деструктивних чинників» [32].

На противагу, Костирко Л.А. вказує, що поняття фінансової рівноваги є ширшим за своїм змістом, ніж поняття фінансової стійкості. При цьому авторка наголошує, що «...природа фінансової стійкості характеризується певними законами відтворення: генерацією прибутку в нову вартість. Як економічне поняття воно характеризується умовами та перспективами зростання, або ж - зниженням ефективності фінансово-економічної діяльності. Відповідно відображає не тільки стан потенціалу в певний момент часу, але й - невикористані можливості» [33]. Авторка стверджує, що «...для окремо взятого підприємства існує своя точка фінансової рівноваги, яка визначається рівновагою показників рентабельності, ліквідності, ризику, фінансової стійкості» [34]. Відповідно, можна зауважити, що фінансова рівновага характеризується авторкою

як інтегральний показник співвідношення: ліквідність - платоспроможність, ліквідність - рентабельність, ефективність – стійкість.

Як бачимо, підходів до трактування поняття фінансової стійкості є досить багато і характеризуються вони різноманітністю у формулюваннях. Для більш наочного відображення підходів їх відображено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Підходи науковців до трактування поняття «фінансова стійкість»

Прихильники	Загальна характеристика підходу науковців до розуміння сутності та змісту поняття «фінансова стійкість підприємства»
Філімоненков О.С., Цал-Цалко Ю.С. [15; 21]	Фінансова стійкість здебільшого визначається саме структурою та станом активів і пасивів підприємства, що є традиційним підходом до трактування фінансів.
Савицька Г.В. [25]	Акцентується увага саме на показниках фінансової стійкості підприємства, які є інструментами оцінювання ділової активності та ліквідності підприємства, визначаючи його конкурентоспроможність. Зовнішнім виявом є платоспроможність підприємства.
Лахтіонова Л.А. [26]	Характеризують фінансову стійкість як результат взаємодії абсолютно усіх складових елементів системи фінансових відносин підприємства.
Кривицька О.Р., Заюкова М.С. [28; 29]	Фінансова стійкість підприємства забезпечується рівнем його фінансової незалежності, яка визначається загальною фінансовою структурою підприємства, його залежністю від інвесторів і кредиторів.
Бланк І. А., Прісняков В.Ф. [30-31]	Охарактеризовано фінансову стійкість підприємства в контексті її впливу на фінансову та економічну безпеку підприємства.
Кизим М.О., Забродський В.А., Зінченко В.А., Копчак Ю.С., Костирко Л.А. [32-33]	Фінансова стійкість підприємства розглядається в контексті його фінансової рівноваги.
Крамаренко Г.О., Білик М.Д. [34-35]	Фінансова стійкість характеризується як ефективне формування, розподіл і використання фінансових ресурсів підприємства. Зовнішнім проявом фінансової стійкості підприємства є платоспроможність.

Провівши дослідження, можемо констатувати, що єдиного підходу до трактування поняття фінансової стійкості не існує, що тільки підтверджує, що поняття є широким.

Отже, фінансова стійкість підприємства – це комплексна, багатofакторна категорія, що відображає відтворювальний процес і перебуває під впливом різноманітних фінансово-економічних процесів. Дана категорія характеризує економічні відносини, через які відбувається соціально-економічний розвиток підприємства. Комплексність категорії фінансової стійкості суб'єктів господарювання полягає у відображенні в ній рівня фінансового стану та фінансових результатів підприємства, його здатності виконувати свої зобов'язання та забезпечувати подальший розвиток при збереженні кредито- та платоспроможності і відносній незалежності від змін внутрішніх та зовнішніх чинників.

Систематизуючи результати проведеного дослідження, фінансову стійкість підприємства можна трактувати як загальну характеристику фінансового стану підприємства, що визначає ступінь залежності підприємства від залучених джерел фінансування, коли за рахунок коштів власного капіталу покриваються вкладення в необоротні активи, водночас не допускається невинуватена дебіторська та кредиторська заборгованості, а також вчасно здійснюються розрахунки підприємством за своїми зобов'язаннями. Важливою є результативність споживання ресурсів, а також перспективний розвиток діяльності в напрямку зростання прибутковості та майна при збереженні плато- й кредитоспроможності в умовах допустимого ризику.

Відповідно, поняття фінансової стійкості підприємства, на нашу думку, доцільно трактувати як здатність підприємства до самоокупності та фінансової незалежності, що є наслідком ефективного управління структурою капіталу, активами та грошовими потоками підприємства, при цьому забезпечується розвиток підприємства при збереженні його плато- та кредитоспроможності.

Підсумовуючи, можна зазначити [36, с. 90]:

1. Фінансова стійкість є одним із показників фінансового стану господарюючого суб'єкта.
2. Фінансова стійкість підприємства визначає його фінансову безпеку та незалежність від кредиторів та інвесторів.
3. Фінансова стійкість підприємства визначає здатність фінансової системи зберігати рух грошових коштів, незважаючи на вплив зовнішніх і внутрішніх факторів.
4. Фінансова стійкість є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, формується в процесі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, є головним компонентом загальної економічної стійкості господарюючого суб'єкта.
5. Фінансова стійкість є здатністю підприємства провадити господарську діяльність в умовах мінливого середовища бізнесу, підприємницького ризику, яка спрямовується на зміцнення конкурентних переваг організації, враховуючи інтереси суспільства і держави, а також максимізації добробуту власників.
6. Фінансова стійкість в довгостроковому періоді характеризується співвідношенням позикових та власних коштів підприємства та визначається ефективним формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів.

1.2 Особливості управління фінансовою стійкістю підприємства за сучасних умов

За ринкових умов господарювання важливою умовою життєздатності господарюючих суб'єктів є їх фінансова стійкість, яка в загальному виявляється в ліквідності та платоспроможності підприємства (рис. 1.1).

Рисунок 1.1 - Взаємозв'язок платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства [33]

Відповідно основними ознаками фінансової стійкості підприємства за сучасних умов господарювання можна вважати: достатній рівень ліквідності та платоспроможності; стабільне зростання валюти балансу; стабільність доходів та якість активів підприємства; значна частка власних джерел фінансування діяльності; здатність розширювати свою діяльність (рис. 1.2).

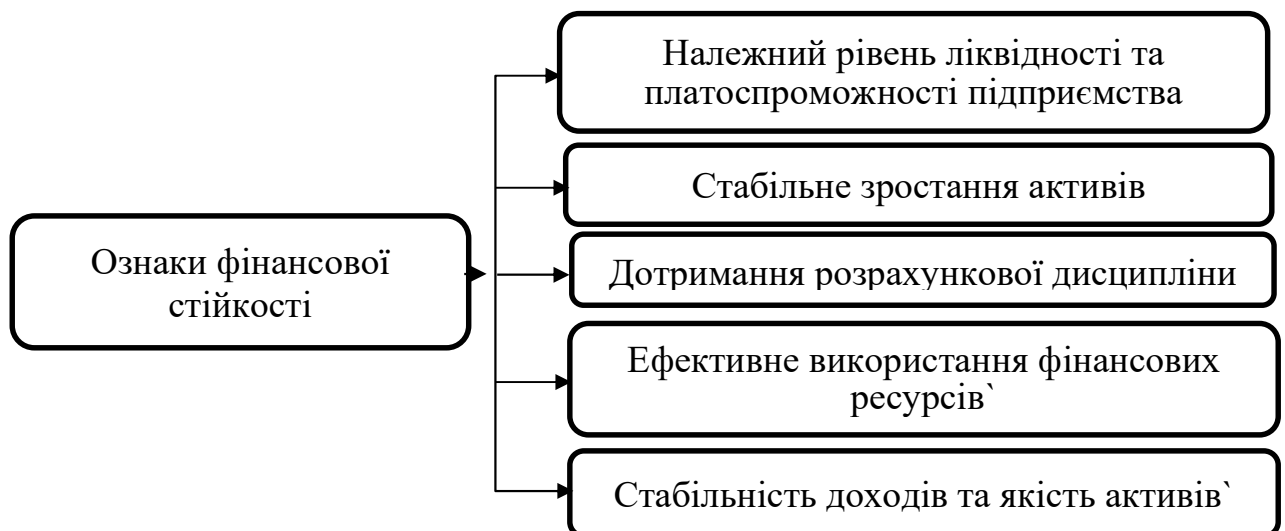

Рисунок 1.2 - Ознаки фінансової стійкості підприємства [33]

Система фінансової стійкості сучасного підприємства складається з окремих підсистем (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 - Напрями прояву фінансово-економічної стійкості вітчизняних підприємств [33; 36]

Назва підсистеми	Обґрунтування доцільності використання структурного елемента системи фінансової стійкості
Захисту	Рівень фінансової стійкості відображає ефективність управління грошовими потоками, власними та позиковими коштами підприємства зокрема. Враховує кон'юнктуру фінансового ринку та його фінансових ресурсів. Важливою особливістю є визначення при оцінюванні рівня забезпеченості власними фінансовими ресурсами, зокрема ступеня залежності господарюючого суб'єкта від зовнішніх джерел формування активів
Організаційно-кадрова	Відіграє важливу роль у контексті забезпечення стійкості сучасної фінансової системи. Актуальність цієї підсистеми зумовлена зростаючою цікавістю до розвитку корпоративної культури та її впливу на господарювання підприємства. Оцінювання трудового потенціалу передбачає визначення рівня гнучкості системи управління, забезпеченості висококваліфікованими кадрами та визначення рівня компетентності менеджменту
Техніко-технологічна	Виробнича стійкість господарюючого суб'єкта залежить від результатів його операційної діяльності. Передумовою економічно стійкого функціонування підприємства є саме обсяг і якість виробленої та реалізованої продукції (послуг, виконаних робіт)
Маркетингово-логістична	Маркетингові ініціативи формують імідж компанії та її продукції, будучи частиною ділової репутації компанії. Якщо специфіка діяльності потребує, то логістична складова може займати значну частку у структурі витрат підприємства. При цьому маркетингово-логістична складова відображає переміщення товарів, фінансових чи інформаційних потоків для задоволення потреб споживачів. В умовах сучасної економіки врахування таких даних є актуальним, оскільки вони впливають на рівень економічної стійкості підприємства
Інноваційна	Може проявлятися у всіх аспектах економічної стійкості підприємства. Інновації стали необхідною компонентою стійкого функціонування сучасних підприємств. Стійкість інноваційно-інвестиційного потенціалу створює конкурентну перевагу для суб'єкта господарювання

Фінансова стійкість має певні особливості [37]:

- комплексність, що передбачає охоплення стратегічного, фінансового, операційного менеджменту;
- орієнтованість на довгострокову перспективу (підвищення капіталізації підприємства);

- прив'язка до структури капіталу підприємства.

Такий підхід підвищує зацікавленість підприємців у забезпеченні фінансової стійкості як в короткостроковому, так і довгостроковому періодах.

Довгострокове моделювання фінансових та операційних процесів сприяє забезпеченню фінансової стійкості підприємства, підвищуючи імідж та сприяючи залученню додаткового капіталу. Впроваджена довгострокова стратегічна модель має корегуватись в перспективі відповідно до внутрішніх можливостей підприємства та зовнішніх ризиків [38].

Фінансова стійкість підприємства характеризується його здатністю до протидії та адаптації до впливу чинників внутрішнього та зовнішнього середовища.

Відповідно вагомий вплив на рівень фінансової стійкості господарюючого суб'єкта мають як зовнішні, так і внутрішні фактори. Варто зауважити, що ступінь впливу відповідних факторів визначатиметься кон'юнктурою ринку, соціально-економічними та політичними процесами в країні.

Основними внутрішніми чинниками впливу є [38-39]:

- галузева приналежність господарюючого суб'єкта;
- структура продукції, а також величина попиту на неї;
- розмір оплаченого статутного капіталу;
- величина і структура витрат, їх динаміка порівняно з грошовими доходами;
- стан активів і фінансових ресурсів, запаси і резерви зокрема, їх склад і структура.

До основних зовнішніх чинників впливу належать [38]:

- економічні умови господарювання;
- нормативно-правова база, що регулює підприємницьку діяльність;
- фаза економічного циклу, в якій знаходиться економічна система країни;
- рівень платоспроможного попиту;
- рівень політичної стабільності;
- податкова і кредитна політика в країні;

- рівень інфляції тощо.

Важливість питання класифікації чинників впливу на фінансову стійкість господарюючих суб'єктів підтверджується значною кількістю наукових досліджень. Проведений аналіз вказує, що науковці виокремлюють досить широкий перелік класифікаційних ознак, вивчаючи різні напрямки даного питання (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 - Класифікація факторів впливу на фінансову стійкість підприємства [40-47]

Групи факторів (чинників)	Прізвище авторів
1	2
-чинники першого рівня (базові) – чинники другого рівня (похідні): зовнішні, внутрішні; – чинники третього рівня (деталізуючі)	М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька [40]
– чинники, що пов'язані з операційною діяльністю; – чинники, що пов'язані з інвестиційною діяльністю; – чинники, що пов'язані з фінансовою діяльністю	І.О. Бланк [41, с. 477]
– економічні; – соціально-політичні; – фінансові; – демографічні; – науково-технічний прогрес	В.І. Оспіщев, І.В. Нагорна [42, с. 367– 368]
– зовнішні (міжнародні, національні, ринкові); – внутрішні (якісні; кількісні)	В.В. Хачатрян, Л.С. Усова [43, с. 155]
– за місцем виникнення; – за масштабом впливу; – за структурою; – за можливістю прогнозування; – за важливістю результату; – за ступенем впливу на діяльність підприємства; – за часом; – за ймовірністю реалізації	Є.В. Мних, Н.С. Барабаш [44, с. 98]
- за можливістю управління; - за відношенням до діяльності підприємства; - за напрямком впливу; - за тривалістю дії; - за можливістю управління; - за структурою	Докієнко Л. М., Кочетков В. М., Литвинов Г. С. [45, с. 251]
-за місцем виникнення: зовнішні та внутрішні критерії; – за важливістю результату: основні, другорядні, – за структурою: прості, складні; – за масштабами впливу: одноосібні, багатоособні; – за можливістю прогнозування: прогнозовані, умовно прогнозовані; – за ступенем впливу на діяльність	Ткаченко Є.Ю., Фатюха В.В., Яришко О.В. [46, с. 251]

Продовження табл. 1.3

1	2
підприємства: нейтральні, позитивні, негативні; – за ймовірністю реалізації: високі, середні, малі; – за часом: короткострокові, періодичні, постійні.	
- за інтенсивністю взаємодії (Взаємопов'язані, невзаємопов'язані); - за місцем виникнення (внутрішні, зовнішні); - за важливістю результату (основні, другорядні); - за характером впливу (екстенсивні, інтенсивні); - за терміном використання (поточні, перспективні); - за способом виявлення (явні, сховані); - за часом дії (постійні, змінні); - за ступенем поширення (загальні, специфічні); - за можливістю виміру впливу (вимірювані, невимірювані); - за структурою (прості, складні); - за колективом (суб'єктивні, об'єктивні); - за властивостями явищ (кількісні, якісні); - за рівнем ієрархії (першого та другого порядку).	Тридід О.М. [47]

Для забезпечення відповідного рівня фінансової стійкості підприємства доцільно виявляти найбільш вагомні чинники впливу, ефективно управляючи ними, мінімізувати деструктивний вплив зовнішнього середовища.

Варто зауважити, обґрунтовано необхідним є виявлення фінансових можливостей і загроз, окреслення перспектив розвитку, оцінюванні як свого фінансового стану та відповідної стійкості, так і інших господарюючих суб'єктів (конкурентів). Вирішити ці надзвичайно складні та важливі завдання дозволяє фінансова стратегія господарювання.

Фінансова стратегія є довгостроковим фінансовим планом розвитку діяльності підприємства для досягнення визначеної мети, враховуючи пріоритетні шляхи руху підприємства.

Пріоритетною метою управління фінансовою стійкістю підприємства є забезпечення стабільності його функціонування та фінансової безпеки, а також довгострокового перспективного розвитку в межах допустимого рівня ризику.

Забезпечення достатньо рівня фінансової стійкості відбувається через формування оптимальної та гнучкої структури капіталу, збалансування грошових

потоків, забезпечення платоспроможності та ліквідності, вільне маневрування грошових ресурсів, забезпечення оптимальної структури майна та стабільне перевищення доходів над витратами.

Формування фінансової стійкості підприємства передбачає забезпечення таких основних складових [48]:

- інформаційний блок,
- діагностичний блок,
- заходи із забезпечення фінансової стійкості.

Інформаційний блок передбачає добір первинної інформації, її обробку та відповідну систематизацію засобами моніторингу фінансового стану підприємства як сукупності дій та заходів, які спрямовуються на поточне спостереження за діяльністю підприємства. Моніторинг фінансового стану вимагає оперативного аналізування основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства для виявлення проблем та запобігання кризовому стану.

Діагностичний блок передбачає аналізування зовнішнього та внутрішнього середовища, проведення фінансової діагностики та узагальнення висновків щодо фінансової стійкості підприємства. В багатьох рекомендаціях системи оцінювання фінансової стійкості мають аналітико-ретроспективний і ситуаційний характер, не даючи тим самим уявлень про можливості відновлення платоспроможності підприємства, а також перспективи розвитку.

Методики, які ґрунтуються на мультиплікативному дискримінантному аналізуванні у сфері кризового розвитку (моделі Альтмана, Таффлера, Спрингейта, Депаляна й ін.), не враховують особливостей господарської діяльності конкретного суб'єкта бізнесу, а також мінливих умов зовнішнього середовища, враховуючи нестабільність розвитку багатьох вітчизняних підприємств і галузей. Відповідно, необхідно використовувати комплексне оцінювання для усунення недоліків окремих методів.

Забезпечення фінансової стійкості підприємства передбачає розробку механізмів залучення, розподілу, розміщення, а також відтворення фінансових ресурсів, що потрібно розпочинати з розробки ефективної фінансової стратегії,

яка визначатиме перспективний напрям розвитку підприємства на основі ефективного управління, формулювання довгострокових цілей і вибору відповідних шляхів їх досягнення, з відповідним адекватним коригуванням управлінських рішень при зміні умов середовища господарювання. Забезпечення фінансової стійкості вимагає виокремлення відповідних завдань, часового періоду, розробки програми заходів фінансового оздоровлення, виокремлення пріоритетних напрямів діяльності, визначення критеріїв оцінювання досягнутих результатів.

Практичне впровадження системного підходу до забезпечення фінансової стійкості підприємства повинно охоплювати усі управлінські підсистеми. Основними завданнями при цьому можуть бути [48]:

- удосконалення процесів планування, аналізування та контролювання показників фінансово-господарської діяльності;
- формування операційних і фінансових бюджетів за системою збалансованих показників;
- постійний моніторинг діяльності підприємства з своєчасним виявленням негативних тенденцій розвитку;
- аналізування результатів фінансово-господарської діяльності та бізнес-середовища підприємств відповідного напрямку діяльності;
- аналізування фактично досягнутих і запланованих результатів;
- структурування основних напрямів діяльності;
- виокремлення стратегічних цілей функціонування й розвитку підприємства;
- розробка стратегічної фінансово-економічної політики розвитку;
- розробка фінансової стратегії розвитку тощо.

Забезпечити стабільний фінансовий стан підприємства можливо за умови реалізації ефективного процесу управління його фінансовою стійкістю, в якому можна виокремити декілька етапів – рис. 1.3 [49].

Рисунок 1.3 – Базові етапи управління фінансовою стійкістю підприємства

За системним підходом доцільно визначити зони відповідальності за обов’язковими процесами управління фінансовою стійкістю підприємства [48]:

- оперативна, забезпечуючи короткострокову фінансову рівновагу за рахунок здійснення платежів за зобов’язаннями для попередження виникнення банкрутства підприємства;

- тактична, підтримуючи фінансову рівновагу в середньостроковому періоді за рахунок створення передумов для виявлення можливих причин її втрати і розроблення комплексу заходів для відновлення фінансової стійкості;

- стратегічна, що забезпечує довгострокову фінансову рівновагу за рахунок створення передумов для зростання своєї ринкової вартості;

Такий підхід дає можливість своєчасно виявляти фінансові труднощі і розробляти відповідні заходи в напрямку підвищення фінансової стійкості підприємства. Управління фінансовою стійкістю, яке ґрунтується на інтеграції

цілей оперативного, стратегічного та тактичного управління, вимагає застосування комплексного підходу до вирішення оптимізаційних завдань в напрямку аналізування фінансової стійкості підприємства [49].

1.3 Економічне обґрунтування вибору підходу до оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства

Управління фінансовою стійкістю вимагає прийняття управлінських рішень, які спрямовуються на успішне функціонування та розвиток підприємства, зберігаючи здатність до самозабезпечення в межах допустимого рівня ризикованості.

Фінансова стійкість передбачає забезпечення підприємства власним капіталом в загальній сумі його фінансових ресурсів.

В теорії та практиці управління існують різні підходи до оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю господарюючого суб'єкта. Водночас, незалежно від обраного підходу, процедура оцінювання фінансової стійкості як аналітичний процес передбачає виконання попереднього оцінювання, безпосередньо аналітичної обробки інформації та заключного етапу оцінювання з формулюванням відповідних висновків і рекомендацій.

На підготовчому етапі важливо визначитись з необхідністю проведення оцінювання, виокремивши мету та завдання аналізування, визначивши критерії та умови оцінювання.

Основний етап аналітичного оцінювання передбачає розрахунок системи показників, що дозволяє комплексно охарактеризувати та оцінити рівень фінансової стійкості підприємства, виявити резерви та напрямки її посилення з подальшим коригуванням діяльності господарюючого суб'єкта.

Завершальний етап оцінювання передбачає узагальнення отриманих результатів у відповідних висновках, а також розроблення комплексу дій щодо посилення фінансової стійкості підприємства.

Залежно від мети аналітичне оцінювання фінансової стійкості можна провести як експрес-діагностику або ж як деталізований аналіз.

Експрес-дослідження орієнтується на публічну загальнодоступну інформацію фінансової звітності господарюючого суб'єкта та передбачає використання загальних підходів до її аналізу. Такий підхід дає можливість проведення оцінювання як внутрішніми, так і зовнішніми користувачами.

Водночас деталізований аналіз спрямований на використання інформації управлінського обліку підприємства (внутрішня інформація) з можливостями використання інструментів факторного аналізу для виявлення причин зміни рівня фінансової стійкості підприємства. Відповідно такий підхід до оцінювання можуть практично реалізувати лише внутрішні користувачі.

Варто зауважити, що єдиного підходу до оцінювання фінансової стійкості підприємства в наукових джерелах не існує: думки науковців щодо вирішення даного завдання досить різнобічні, а іноді навіть неоднозначні.

Узагальнивши проаналізовану інформацію, можна виокремити основні методи, що використовуються при оцінюванні фінансової стійкості підприємства (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 -Характеристика основних методів оцінювання фінансової стійкості підприємства

Методи	Характеристика
1	2
Метод фінансових коефіцієнтів	Розрахунок відповідних показників, що характеризують фінансову стійкість, рентабельність (прибутковість) діяльності, платоспроможність і ліквідність, майновий стан та ділову активність. Система показників та алгоритм їх розрахунку досить різноманітний і залежить від обраної методики
Оцінка з використанням абсолютних показників	Доцільно використовувати для оцінювання окремих сторін фінансової стійкості.
Рейтингова оцінка	Передбачає класифікацію підприємств за різними ознаками, враховуючи фактичний рівень показників фінансового стану і рейтингу кожного показника. Дозволяє ранжувати підприємства за обраною ознакою.

Продовження табл. 1.4

1	2
Бальна оцінка (спектр-бальна оцінка)	Передбачає аналізування показників, порівнюючи отримані значення з нормативними величинами, розраховуючи узагальнюючий показник, виражений в балах. Спектр-бальна оцінка передбачає «рознесення» цих значень за віддаленістю від оптимального значення.
Матрична оцінка	Передбачає побудову матриці сукупності фінансових показників, яка перетворюється на матрицю стандартизованих коефіцієнтів. Такий підхід дає можливість здійснювати порівняльну рейтингову оцінку за відповідними показниками. Також може використовуватися при складанні матричних балансів, балансів грошових надходжень і витрат.
Інтегральна оцінка	За результатами такого оцінювання є визначення інтегрального показника за різними методичними підходами. Інтегральний показник може характеризувати як окремі складові, так і фінансовий стан підприємства в цілому.
Оцінювання темпових показників ефективності розвитку	Оцінювання за допомогою різних ланцюжків взаємопов'язаних темпових показників, що дає можливість визначити ступінь гнучкості структури фінансових ресурсів підприємства.
Дискримінантні моделі	Передбачають визначення вірогідності настання банкрутства за інтегральною моделлю аналізу фінансового стану підприємства. Виділяють однофакторні (коефіцієнт Вайбеля, Бівера) та багатофакторні (модель Ліса, Таффлера, Альтмана, Спрінгейта, Терещенко, Савицької тощо) моделі.

За результатами проведеного дослідження можна констатувати, що в науковій літературі та методичних рекомендаціях, на рівні Міністерства економіки, Міністерства фінансів та Аудиторської палати зокрема, фінансова стійкість підприємства здебільшого оцінюється за допомогою кількісних методів, метод коефіцієнтів є переважаючим.

Водночас, варто зауважити, що розрахунок лише фінансових коефіцієнтів не дозволяє провести комплексне оцінювання фінансової стійкості підприємства та діагностувати причини порушення фінансової стійкості, і є недостатнім для прийняття обґрунтованих управлінських рішень тактичного та стратегічного рівнів.

Досить дискусійним в даному підході є формування системи таких фінансових показників та інтерпретації отриманих результатів.

Багатоманітність фінансових показників, пропонованих науковцями для розрахунків, значно ускладнює проведення оцінювання, а ще більше проблем виникає з інтерпретацією результатів та формулюванням відповідних висновків.

Результати проведеного дослідження, представлені в таблиці 1.5, тільки підтверджують дискусійність питання щодо формування системи оціночних показників на сучасному етапі розвитку економічної науки.

Таблиця 1.5 – Система показників оцінювання фінансової стійкості підприємства

Автор	Система показників
Ю.С.Цал-Цалко [15]	18 коефіцієнтів, серед яких маневреність власного капіталу, коефіцієнти фінансової залежності, концентрації залученого капіталу, залучених джерел у необоротних активах, довгострокового залучення позикових коштів, довгострокових зобов'язань, коефіцієнт поточних зобов'язань, співвідношення власного і залученого капіталу (фінансування), забезпечення власними коштами, коефіцієнт фінансової стабільності, фінансового левериджу, забезпечення запасів робочим капіталом, забезпеченості оборотних активів робочим капіталом.
М. Д. Білик [35]	7 показників: фінансова автономія, фінансова залежність, фінансовий ризик, маневреність власного капіталу, структура покриття довгострокових вкладень, довгострокове залучення коштів, фінансова незалежність капіталізованих джерел.
М.С. Кроленко [50]	5 груп показників фінансової стійкості у частині одержання та використання грошових активів підприємства: забезпеченість підприємницької діяльності власними коштами підприємства; забезпеченість підприємства позиковими коштами; платоспроможність та кредитоспроможність підприємства; структура джерел формування та ефективність використання основного і оборотного капіталу підприємства; рентабельність капіталу підприємства
Г. Ілясов [51]	2 показника: відношення власного капіталу до всіх пасивів, відношення власного капіталу до позиченого капіталу
В. І. Шийко [52]	14 показників за першим підходом (повний набір), 10 показників – за другим підходом (набір з обраних показників). Такий підхід дозволяє при комбінуванні різних показників визначити вектор впливу кожного із показників на загальну фінансову стійкість підприємств.

Наочно бачимо, що думка науковців є досить неодностайною навіть щодо кількості показників в системі оцінювання, а про єдину систему показників і говорити не доводиться (табл. 1.6).

Таблиця 1.6 – Основні показники оцінювання фінансової стійкості підприємства, що визначаються науковцями [53]

	Балабанов І.Т.	Негашев Є.В.	Шеремет А.Д.	Терехін В.І.	Маркарян Є.А.	Русак Н.А.	Любушкін Н.П.	Ковальов А.І.	Ковальов В.В.	Артеменко В.Г.	Олексюк А.С.
Коефіцієнт автономії	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Коефіцієнт фінансової залежності	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+
Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-	-
Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів	-	+	+	-	+	+	+	+	-	+	+
Коефіцієнт автономії джерел запасів і витрат	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-
Коефіцієнт кредиторської заборгованості	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	+
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	-	+	+	-	+	+	-	-	+	+	+
Коефіцієнт маневреності власних оборотних засобів	-	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	+

Аналіз якісних методів дозволяє їх розділити на чотири групи [6]:

1) якісні методи, які ґрунтуються на модифікації балансової моделі фінансової стійкості. Відповідно проводять два основні види аналізування фінансової рівноваги за допомогою балансу підприємства: аналіз ліквідності та зворотності і функціональний аналіз («горизонтальний» і «центр відповідальності»).

2) якісні методи, які застосовують балансову модель фінансової стійкості підприємства для визначення типу його фінансового стану. Значна частина вітчизняних учених вважають, що сутність фінансової стійкості підприємства краще всього відбиває саме балансова модель. Відповідно фінансова рівновага є таким співвідношенням власних і позикових джерел фінансування, при якому за рахунок власних засобів повністю погашаються колишні й нові боргові зобов'язання підприємства. Розрахунок точки фінансової рівноваги не дозволяє

підприємству збільшувати позикові ресурси, з одного боку, а з іншого – нерационально використовувати вже накопичені власні засоби.

3) якісні методи, які ґрунтуються на оцінюванні співвідношення темпів зростання майна і джерел його формування, а також їх складових для діагностування фінансової стійкості підприємства. Такому підходу відповідає оцінювання співвідношень темпів зростання валового прибутку ($T^{ВП}$); темпів зростання активів підприємства (T^A), темпів зростання об'ємів реалізації (T^{OP}); відоме у світовій практиці аналізу як «золоте правило економіки підприємства» [6]:

$$T^{ВП} > T^{OP} > T^A > 100\%, \quad (1.1)$$

де $T^{ВП}$ - темпи зростання валового прибутку ;

T^{OP} - темпи зростання об'ємів реалізації;

T^A - темпи зростання активів підприємства.

Якщо виконуються вищевказані умови, то це свідчить, що [6]:

1) прибуток підприємства зростає інтенсивніше, ніж об'єми реалізації продукції, що вказує відносно зниження витрат виробництва;

2) об'єм реалізації продукції зростає швидшими темпами, ніж вкладений капітал, тобто ресурси підприємства використовуються ефективніше;

3) економічний потенціал підприємства зростає, оскільки усі темпові показники перевищують 100 %.

О. В. Павловська, Н. Н. Притуляк і Н. Ю. Невмержицька [53, с. 246] пропонують використовувати темпи зростання власного капіталу ($T^{ВК}$), що вважається більш жорсткою умовою ефективності фінансово-господарської діяльності:

$$100\% < T^{ВК} < T^{OP} < T^П, \quad (1.2)$$

де $T^П$ – темпи зміни прибутку до оподаткування;

T^{BK} – темпи зростання власного капіталу підприємства;

T^{OP} – темпи зміни об'ємів реалізованої продукції.

Варто зазначити, що можливими є відхилення фактичних залежностей від ідеальної, але не завжди їх слід оцінювати як негативну.

У розвитку такого підходу Ю. С. Цал-Цалко [15, с. 337–340] пропонує на завершальному етапі оцінювання фінансової стійкості підприємства до дослідити рівень ефективності його розвитку. Для вирішення такого завдання рекомендується використовувати певні співвідношення: темпів зростання основних засобів і нематеріальних активів (T^{O3}); темпів зростання активів (T^A); темпів зростання власного капіталу (T^{BK}); темпів зростання доданої вартості (T^{DB}); темпів зростання чистого доходу (T^{CD}); темпів зростання чистого прибутку (T^{CP}). Відповідно про ефективність розвитку підприємства та поліпшення його фінансової стійкості свідчить така залежність:

$$100\% < T^A < T^{O3} < T^{BK} < T^{CD} < T^{DB} < T^{CP}, \quad (1.3)$$

де T^A - темпи зростання активів;

T^{O3} - темпи зростання основних засобів і нематеріальних активів;

T^{CD} - темпи зростання чистого доходу;

T^{DB} - темпи зростання доданої вартості;

T^{BK} - темпи зростання власного капіталу ;

T^{CP} - темпи зростання чистого прибутку.

Виконання нерівності $100\% < T^A$ вказує на те, що підприємство збільшує вкладення фінансових ресурсів, розміщуючи їх в активах для збільшення обсягів виробництва. Саме рівень розвитку, а також динамізм інвестиційних процесів є стратегічною базою стійкого розвитку господарюючих суб'єктів усіх організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.

Нерівність $T^{O3} < T^{BK}$ вказує на оптимальність структури джерел фінансових ресурсів як найбільш значущого фактора фінансової стійкості підприємства. Значення забезпечення такої нерівності полягає в тому, що формування й

оновлення основних засобів підприємства як основи його господарської діяльності необхідно фінансувати передусім за рахунок власного капіталу (накопиченого нерозподіленого прибутку й резервного фонду).

Співвідношення $T^A < T^{O3}$ характеризує процес оновлення технічної бази підприємства, рівень його забезпеченості основними засобами та нематеріальними активами. Такий підхід до нарощення активів є визначальним чинником інноваційного розвитку суб'єктів підприємництва.

Нерівність $T^{BK} < T^{CD}$ вказує на те, що об'єми господарювання зростають швидшими темпами, ніж формуються власні фінансові ресурси, тобто відбувається процеси інтенсифікації виробництва.

Забезпечення співвідношення $T^{CD} < T^{DB}$ характеризує ефективність формування фінансових ресурсів за потребами усіх учасників господарської діяльності, вказуючи на зменшення споживання виробничих запасів на одиницю створеного чистого доходу.

Забезпечення $T^{DB} < T^{CP}$ вказує на те, що в структурі напрямів використання доданої вартості накопичення фінансових ресурсів підприємства відбувається швидше, ніж їх споживання. Досягнення такої умови вказує на дійсно ефективне господарювання на підприємстві.

В цілому оцінювання фінансової стійкості підприємства за допомогою різноманітних ланцюгів темпових показників дозволяє визначити рівень гнучкості структури фінансових ресурсів на всіх стадіях кругообігу капіталу підприємства. Акцент на тому, що вищою формою стійкості підприємства є його здатність до розвитку.

4) метод (прибічниками є М. О. Кизим, В. А. Забродський, В. А. Зінченко і Ю. С. Копчак [32]), що ґрунтується на виокремленні зон якісного оцінювання типів фінансової стійкості засобами формування двовимірної матриці та побудови відповідної траєкторії, що характеризуватиме її зміну в часі. При цьому оцінювання фінансової стійкості проходить за чотирма етапами:

- за допомогою показників ліквідності, оборотності (ділової активності), прибутковості та незалежності капіталу підприємства здійснюється вимірювання на певний момент часу його фактичного фінансового стану [32, с. 57-58];

- розрахунок нормативних значень цих показників [32, с. 68-69];

- побудова двокоординатної площини, які відображає базові принципи фінансової стійкості: «прибутковість – незалежність» і «динамічність – ліквідність», за результатами - двокритеріальне оцінювання типу фінансового стану підприємства;

- в двовимірній матриці зон чотирьохкритеріального якісного оцінювання фінансового стану підприємства відображають якісні оцінки на певний момент часу, а потім з'єднуються відповідними стрілками в часових проміжках. Відповідно, отримуємо траєкторію фактичної зміни типів фінансової стійкості підприємства за певний час.

Такий підхід до оцінювання фінансового стану підприємства дозволяє охопити кругообіг капіталу на усіх його стадіях. Водночас, як показує практика управління, часто необхідно мати однозначну оцінку фінансової стійкості, що полегшує визначення напрямів розвитку підприємства.

За результатами проведеного дослідження відповідно до теми кваліфікаційної роботи пропонуємо оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства проводити за відповідними етапами, що забезпечить ефективність оцінювання, дозволить виявити проблеми в управлінні та розробити комплекс заходів щодо їх вирішення (рис. 1.4).

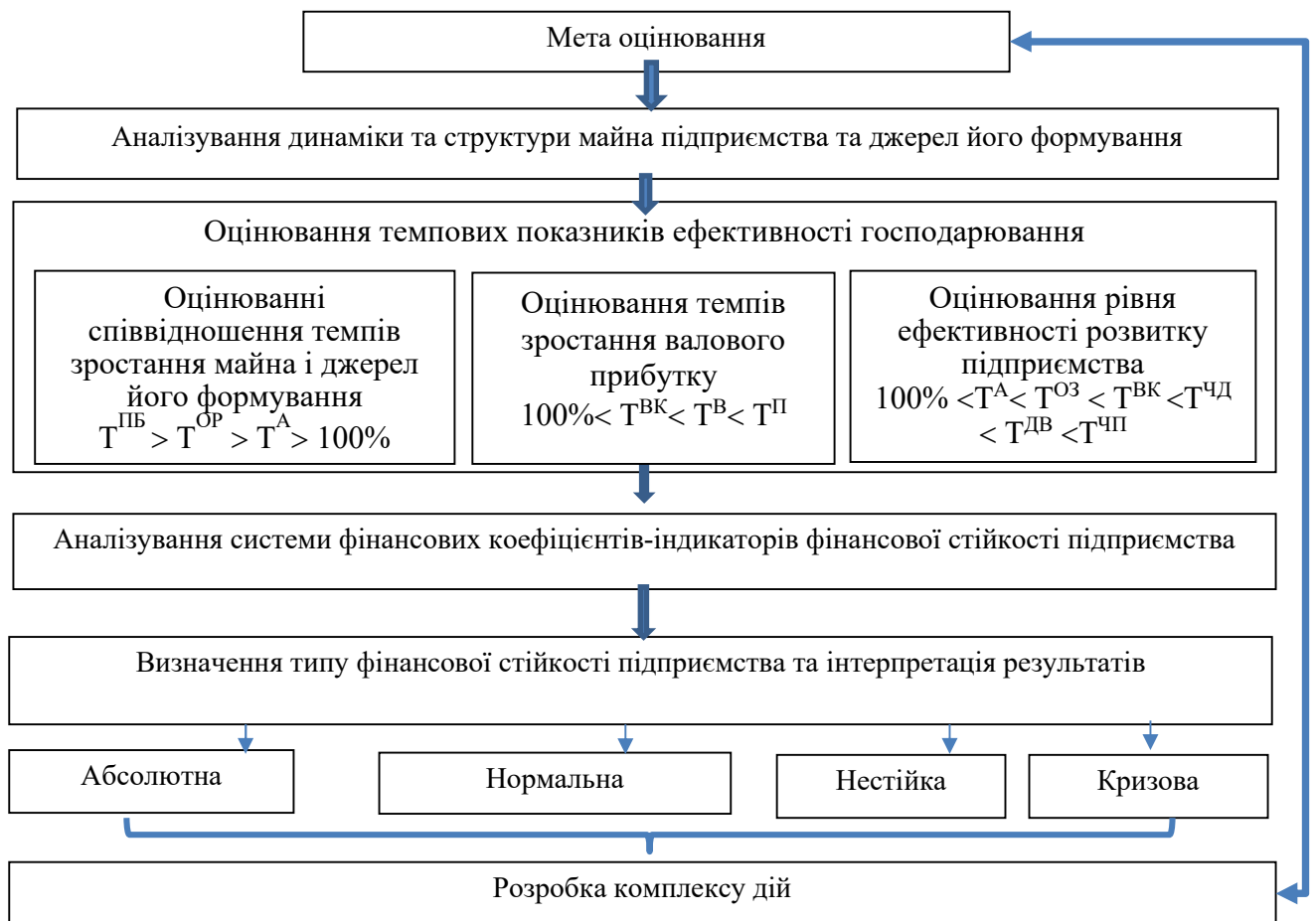

Рисунок 1.4 – Підхід до оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства [розроблено авторами]

Аналізування динаміки та структури майна підприємства та джерел його формування доцільно провести за даними балансу підприємства. Базові показники для дослідження наведено в табл. 1.7.

Аналізування відповідної структури капіталу проводимо через розрахунок співвідношення величини окремого елемента майна та джерел формування до загального обсягу активів та пасивів відповідно.

Таблиця 1.7 – Показники складу та структури майна підприємства та джерел його формування

	Показник	Джерело
	Активи, зокрема	Ф№1, р. 1300
1	Необоротні активи	Ф№1, р. 1095
2	Оборотні активи	Ф№1, р. 1190
3	Запаси	Ф№1, р. 1100
4	Джерела формування майна, зокрема	Ф№1, р. 1900
5	Власний капітал	Ф№1, р. 1495
6	Довгострокові зобов'язання	Ф№1, р. 1595
7	Довгострокові кредити	Ф№1, р.1510
8	Інші довгострокові зобов'язання	Ф№1, р.1515
9	Поточні зобов'язання	Ф№1, р. 1695
10	Короткострокові кредити банків	Ф№1, р. 1600

Оцінювання темпових показників ефективності господарювання проводимо за даними балансу та звіту про фінансові результати за формулами 1.1-1.3.

Аналізування системи фінансових коефіцієнтів-індикаторів доцільно провести, сформувавши попередньо відповідну систему таких показників. За результатами нашого дослідження сформовано відповідну систему фінансових коефіцієнтів-індикаторів. Вважаємо таку систему показників раціональною, повною і достатньою для оцінювання (табл. 1.8).

Використання саме такої системи показників дає можливість об'єктивно оцінити результати фінансово-господарської діяльності підприємства, виокремивши базові чинники впливу та зміну фінансової стійкості залежно від їх коливань, а також розробити комплекс заходів щодо оптимізації структури балансу, раціоналізації обсягів і темпів приросту прибутку, виокремленню можливостей нарощення фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 1.8 – Система фінансових показників-індикаторів оцінювання фінансової стійкості підприємства

Показник	Загальна характеристика показника	Алгоритм розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт автономії	Визначається як відношення загальної суми власних коштів до підсумку балансу та характеризує ступінь незалежності підприємства від зовнішніх запозичень	$\frac{p. 1495}{p. 1900}$	> 0,5
Коефіцієнт забезпеченості оборотного капіталу власними джерелами	Відображає ту частину оборотних активів, яка фінансується за рахунок власного капіталу	$\frac{p. 1495 - p. 1095}{p. 1195}$	>0,1
Коефіцієнт покриття матеріальних запасів власними оборотними коштами	Відображає ту частину матеріальних запасів, яка фінансується за рахунок власних оборотних коштів	$\frac{p. 1495 - p. 1095}{p. 1100}$	> 0,5 Оптимальним є 0,6-0,8
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Визначається як відношення власного оборотних коштів власного капіталу; коефіцієнт показує, яка частина власного капіталу вкладена в оборотні активи	$\frac{p. 1495 - p. 1095}{p. 1495}$	>0,2 (оптимальне 0,3-0,5)
Коефіцієнт поточних зобов'язань	Коефіцієнт характеризує питому вагу поточних зобов'язань у загальній сумі зобов'язань	$\frac{p. 1695}{p. 1595 + p. 1695}$	>0,5
Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	Коефіцієнт характеризує рівень забезпеченості необоротних активів власними коштами	$\frac{p. 1095}{p. 1495}$	>0,5
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	Коефіцієнт характеризує частку довгострокових зобов'язань у загальній сумі джерел зобов'язань	$\frac{p. 1595}{p. 1595 + p. 1695}$	<0,2
Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу (фінансової стійкості)	Показник демонструє, скільки гривень власного капіталу припадає на 1 грн. залученого капіталу, а також характеризує фінансову стійкість підприємства	$\frac{p. 1495}{p. 1595 + p. 1695}$	>1,0

Алгоритм розрахунків показників забезпечення запасів джерелами формування з відповідним визначенням типу фінансової стійкості досліджуваного підприємства наведено в табл. 1.9.

Таблиця 1.9 – Показники забезпечення запасів джерелами формування [54-55]

	Показник	Позначення	Джерело (алгоритм розрахунку)
1	Власний капітал	ВК	Ф№1, р. 1495
2	Необоротні активи	НА	Ф№1, р. 1095
3	Довгострокові зобов'язання	ДЗ	Ф№1, р. 1595
5	Загальні запаси і витрати	ЗВ	Ф№1, (р. 1100+р.1110)
6	Поточні зобов'язання	ПЗ	Ф№1, р. 1695
7	Власні джерела формування запасів	ВОК=ВК-НА	(ряд.1 -ряд. 2)
8	Власні і довгострокові позикові джерела формування запасів (перманентний капітал)	ПК= ВОК+ДЗ	(ряд.7+ряд.3)
9	Загальна величина основних джерел формування запасів	ЗАГ=ПК+ПЗ	(ряд.8+ряд.6)
10	Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів	$\Phi^{\text{ВОК}} = \text{ВОК}-\text{ЗВ}$	(ряд.7-ряд.5)
11	Надлишок (+) або нестача (-) власних і довгострокових позикових джерел формування запасів	$\Phi^{\text{ПК}} = \text{ПК}-\text{ЗВ}$	(ряд.8-ряд.5)
12	Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів	$\Phi^{\text{заг}} = \text{ЗАГ} - \text{ЗВ}$	(ряд.9-ряд.5)

За результатами розрахунків показників (10-12) можна визначити так званий тривимірний показник, який характеризує тип фінансової стійкості, тобто [56]:

(1.4)

$$S(\Phi) = \begin{cases} 1, \text{ якщо показник } \Phi > 0, \\ 0, \text{ якщо показник } \Phi < 0, \end{cases}$$

Відповідно, існують 4-ри типи фінансової стійкості підприємства (табл. 1.10).

Таблиця 1.10- Типи фінансової стійкості підприємства [55-56]

Тип фінансової стійкості	S(Φ)	Φ	Характеристика
1	2	3	4
Абсолютна стійкість фінансового стану	$S = \{1,1,1\}$	$\Phi^{\text{вок}} > 0$ $\Phi^{\text{пк}} > 0$ $\Phi^{\text{заг}} > 0$	Така ситуація характеризується тим, що усі запаси і витрати підприємства покриваються власними оборотними коштами, тобто організація не залежить від зовнішніх кредиторів. Така ситуація зустрічається доволі рідко і свідчить про те, що підприємство не використовує зовнішні джерела для здійснення основної діяльності.
Нормальна фінансова стійкість	$S = \{0,1,1\}$	$\Phi^{\text{вок}} < 0$ $\Phi^{\text{пк}} > 0$ $\Phi^{\text{заг}} > 0$	Дане співвідношення показує, що підприємство використовує всі джерела фінансових ресурсів і повністю покриває запаси. З позицій фінансового менеджменту такий тип фінансової стійкості є нормальним і найбільш бажаним для підприємства.
Нестійке фінансове становище	$S = \{0,0,1\}$	$\Phi^{\text{вок}} < 0$ $\Phi^{\text{пк}} < 0$ $\Phi^{\text{заг}} > 0$	Стан підприємства, пов'язаний з порушенням платоспроможності, однак при цьому все ж існує можливість встановлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних засобів, скорочення дебіторів та прискорення оборотності запасів.
Кризовий фінансовий стан	$S = \{0,0,0\}$	$\Phi^{\text{вок}} < 0$ $\Phi^{\text{пк}} < 0$ $\Phi^{\text{заг}} < 0$	Ситуація, коли грошові засоби, короткострокові фінансові вкладення і дебіторська заборгованість підприємства не покривають навіть його кредиторської заборгованості.

За результатами проведеного оцінювання визначається, чи ефективним є управління фінансовою стійкістю підприємства, або ж воно потребує відповідного корегування.

Висновки до першого розділу

В розрізі теми магістерської кваліфікаційної роботи було досліджено питання ефективного управління фінансовою стійкістю підприємства за сучасних умов господарювання.

За результатами проведеного дослідження можна зауважити, що управління фінансовою стійкістю підприємства є досить складним процесом, що вимагає узгодження із факторами зовнішнього та внутрішнього середовища господарювання підприємства.

В розрізі теми дослідження узагальнено підходи до трактування поняття фінансової стійкості. Можна зауважити, що фінансова стійкість підприємства визначає його фінансову безпеку та незалежність від кредиторів та інвесторів, визначаючи здатність фінансової системи зберігати рух грошових коштів, незважаючи на вплив зовнішніх і внутрішніх факторів.

Систематизуючи результати проведеного дослідження, фінансову стійкість підприємства можна трактувати як загальну характеристику фінансового стану підприємства, що визначає ступінь залежності підприємства від залучених джерел фінансування, коли за рахунок коштів власного капіталу покриваються вкладення в необоротні активи, водночас не допускається невинуватена дебіторська та кредиторська заборгованості, а також вчасно здійснюються розрахунки підприємством за своїми зобов'язаннями. Важливою є результативність споживання ресурсів, а також перспективний розвиток діяльності в напрямку зростання прибутковості та майна при збереженні плато- й кредитоспроможності в умовах допустимого ризику.

Відповідно, поняття фінансової стійкості підприємства, на нашу думку, доцільно трактувати як здатність підприємства до самоокупності та фінансової незалежності, що є наслідком ефективного управління структурою капіталу, активами та грошовими потоками підприємства, при цьому забезпечується розвиток підприємства при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах припустимого рівня ризику.

В розрізі дослідження проаналізовано зв'язок між фінансовою стійкістю, ліквідністю та платоспроможністю підприємства. Досліджено фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства. Визначено ознаки фінансової стійкості підприємства. Розглянуто базові етапи управління фінансовою стійкістю підприємства.

Охарактеризовано основні методи оцінювання фінансової стійкості підприємства. Досліджено показники оцінювання фінансової стійкості підприємства, що визначаються науковцями.

За результатами дослідження удосконалено підхід до оцінювання

ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства, який на відміну від існуючих передбачає комплексне аналізування абсолютних показників і фінансових коефіцієнтів-індикаторів стану та структури капіталу підприємства, оцінювання темпових показників ефективності господарювання в їх динаміці, а також – визначення типу фінансової стійкості підприємства. Такий підхід є комплексним і багатоцільовим, забезпечуючи можливість провести деталізовану діагностику фінансової стійкості підприємства, що дозволяє виявити слабкі місця в фінансовому стані підприємства.

2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД»

2.1 Характеристика ПрАТ «Вінницький дослідний завод» як провідного багатопрофільного виробника обладнання в Україні

Засновано Вінницький дослідний завод у 1944 році. Досліджуване підприємство є частиною машинобудівного комплексу України, випускаючи понад 50 років обладнання для різних галузей промисловості (легкої, харчової та ін.).

Машинобудування є однією з провідних галузей будь-якої держави, відіграючи вагомe значення в науково-технічному розвитку країни. Машинобудування, забезпечуючи виробничими засобами різні галузі економіки, сприяє оновленню виробничо-технологічної бази будь-якої держави.

За вартістю виготовленої продукції, кількістю зайнятих, а також інвестиційною привабливістю машинобудування займає перше місце у структурі глобальної промисловості. Тим самим рівень розвитку машинобудівної складової визначає перспективи розвитку промисловості в цілому як на рівні економіки окремої країни, так і на глобальному рівні в цілому. Рівень розвитку потенціалу саме машинобудівних підприємств здебільшого визначає місце країни в глобальному економічному просторі.

«Вінницький дослідний завод» є багатофункціональним, а також – одним із лідерів в Україні по випуску спеціального технологічного обладнання, на якому виготовляється високоякісний харчовий етиловий спирт відповідно до технічних регламентів України [57-58].

Складний соціально економічний стан в країні позначився на багатьох секторах економіки держави, машинобудування в тому числі. Не зважаючи на велике навантаження, машинобудівний комплекс, як і раніше є одним із лідерів серед джерел отримання прибутків, оплати праці найманих працівників.

Машинобудування України володіє достатнім виробничим, ресурсним потенціалом та людським капіталом для ефективного функціонування та забезпечення потреб економіки всім необхідним асортиментом машинобудівної продукції. Вітчизняне машинобудування має значний досвід у виробництві літаків, вагонів, автобусів, морських суден, легкових і вантажних автомобілів, тракторів, сільськогосподарського устаткування та техніки, побутової техніки, ракетно-космічної і оборонно-промислової продукції. На початку 90х років на машинобудування припадала третина промислової продукції України, значна частина машинобудівної продукції майже повністю забезпечувалась вітчизняними виробниками.

Однак за останні тридцять років, а надто починаючи з 2008 та 2014 років вітчизняне машинобудування зазнало ряду деструктивних системних змін, що спричинили кардинально негативний вплив на його економічні результати, організацію та форми діяльності, конкурентність, технологічність і інноваційність продукції. Обґрунтуванням складних, системних деструктивних змін вітчизняного машинобудування та водно час окресленням параметрів перспектив його розвитку є такі економічні тенденції та показники. Нестабільна і негативна динаміка та падіння обсягів виробництва. У 2000-2007 роках згідно з індексом промислової продукції виробництво машинобудування нестабільно, але збільшувалось, однак починаючи з 2008 року (окрім 2010, 2011, 2016-2018 років) — зберігало стійку спадну тенденцію, яка у 2020 році досягла (17,6%) (рис. 2.1).

Для постійної модернізації та оновлення виробничої бази різних підприємств потрібен притік інвестицій. Варто зауважити, що на сьогодні майже третина інвестицій в Україні спрямовується в промисловість, проте фінансуються переважно низькотехнологічні та сировинні виробництва (хімічне, металургічне, харчове виробництво). Машинобудування стає менш привабливим для закордонних інвесторів, на що вказує тенденція до скорочення частки накопичення прямих іноземних інвестицій у загальному обсязі інвестицій.

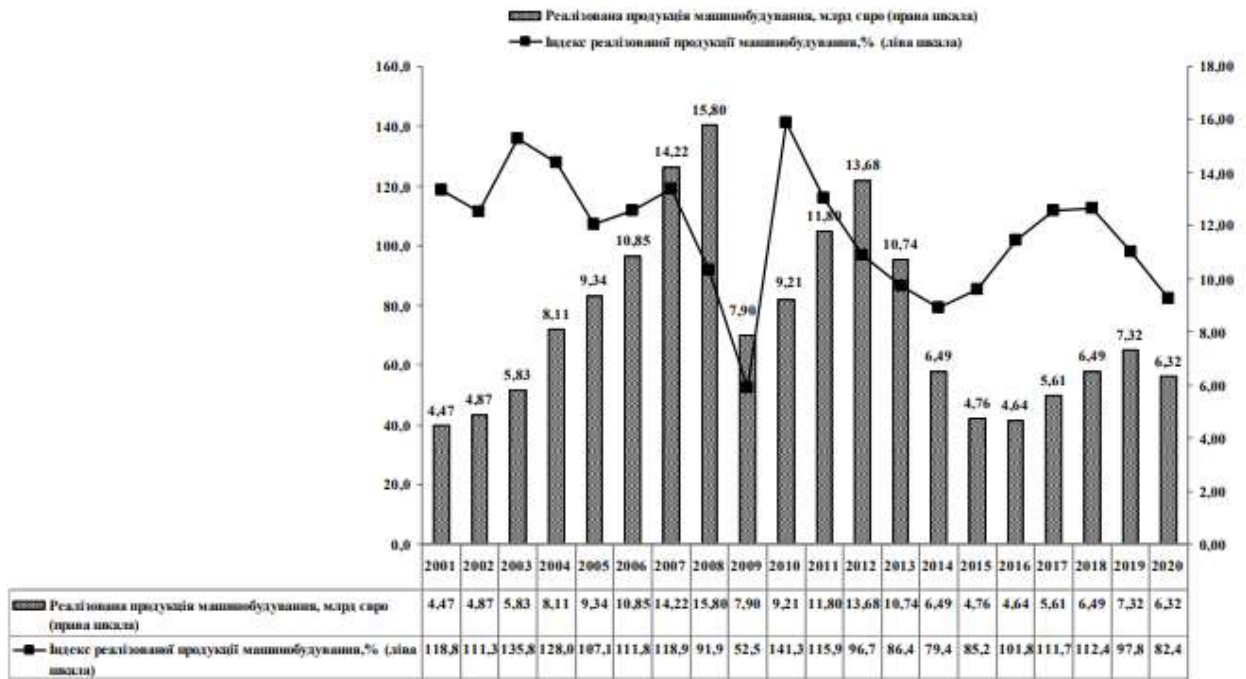

Рисунок 2.1 - Індекс промислової продукції машинобудування,% і обсяг реалізованої промислової продукції машинобудування України, євро*

Джерело: [59]. Примітка: *Обсяг реалізованої промислової продукції машинобудування подано у євро за середньорічним курсом НБУ для усунення впливу інфляційних коливань

Основними чинниками, які стримують розвиток машинобудування в Україні є [60]:

- застаріле виробничо-технічне обладнання, високий рівень зносу засобів праці, значна трудомісткість та матеріаломісткість виготовлення продукції;
- нестача власних фінансових ресурсів, що гальмує розвиток виробництва та практичне впровадження інновацій;
- нестача інвестицій;
- значна імпортозалежність вітчизняних машинобудівних підприємств;
- низька платоспроможність попиту всередині країни;
- низький рівень конкурентоспроможності вітчизняної продукції машинобудування;
- нестабільність фінансово-економічної та політичної ситуації в країні, інфляційні процеси, зростання цін на різні види ресурсів;

- низький рівень інноваційної активності вітчизняних машинобудівних підприємств;
- відсутність реальної підтримки держави та відповідних програм розвитку машинобудування в країні;
- нерозвиненість інфраструктури та ринків збуту, недосконалість нормативно-правової бази стимулювання розвитку високотехнологічного виробництва;
- втрата виробничих потужностей внаслідок проведення АТО та військових дій;
- втрата російського ринку збуту продукції вітчизняного машинобудування тощо.

Економічна система України є незбалансованою, що виявляється в:

- однобічному розвитку промисловості з переважанням сировинного напрямку (нафтохімія, металургія, послуги з транспортування нафти та газу);
- значна експортна орієнтація на російський ринок;
- недорозвиненість внутрішнього ринку;
- недостатня питома вага машинобудування в загальній структурі промислового виробництва України.

Враховуючи такі складні умови (бюрократизація, політична залежність законодавчої системи тощо) стійкий розвиток машинобудування неможливий без державної підтримки та проведення відповідних заходів по активізації розвитку.

Основним видом діяльності «Вінницького дослідного заводу» є [59]:

- виробництво інших машин і устаткування загального призначення;
- виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування;
- виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну;
- виробництво сталевих бочок і подібних контейнерів.

Історія заводу розпочалася у 1944 році з відкриття Вінницьких центральних ремонтно-механічних майстерень спирттресту. Згідно постанови Подільського

Раднархозу № 139 від 3.05.1965 року ЦРММ переіменований у «Вінницький ремонтно-механічний завод» Подільськкремтреста.

В 1993 році зареєстровано відкрите акціонерне товариство «Вінницький дослідний завод», яке у 2010 році у зв'язку зі змінами в законодавстві перейменоване на приватне акціонерне товариство, яке діє і до тепер.

За даними підприємства основними замовниками продукції є підприємства [57-58]:

- ТОВ "ЛВН ЛІМІТЕЛ" м. Немирів, Вінницька обл., Україна;
- Лужанський спиртовий завод смт. Лужани, Чернівецька обл. Україна;
- ООО А-СО республіка Азербайджан;
- ОДО "ТЕО-груп" Республіка Білорусь, м. Мінськ;
- ООО "Аксууйский спирт завод", Республіка Киргизстан, с. Садовое;
- ТОО "Альфа-2050" Республіка Казахстан.

Основними конкурентами на ринку є:

Сумське об'єднання ім. Фрунзе та Ніженський механічний завод.

Основними постачальниками сировини та матеріалів (10% і більше в загальних обсягах постачання) є:

- Метал Холдінг Трейд Вінницька філія ТОВ- 5992 тис.грн;
- Товариство з обмеженою відповідальністю "МОДУС - СВ" - 3496 тис. грн.;
- ФОП Тарасов Г.М., м. Вінниця - 16687 тис. грн.

Проведемо аналіз динаміки основних фінансово-економічних показників діяльності досліджуваного підприємства за даними Форми № 1 Баланс (Звіт про фінансові результати) та Форми № 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) протягом 2019–2021 рр. (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Фінансово-економічні показники діяльності
ПрАТ «Вінницький дослідний завод» [57]

Показники	Роки			Відхилення:			
	2019	2020	2021	2020 до 2019 року		2021 до 2020 року	
				абс. зн	в %	абс. зн	в %
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	46707	44260	44000	-2447,00	-5,24	-260,00	-0,59
2. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	39125	35818	40616	-3307,00	-8,45	4798,00	13,40
3. Валовий прибуток, тис. грн	7582	8442	3384	860,00	11,34	-5058,0	-59,91
4. Чистий прибуток, тис. грн	2207	4133	-1909	1926,00	87,27	-6042,0	-146,19
5. Середньооблікова чисельність працівників, чол.	78	76	72	-2,00	-2,56	-4,00	-5,26
6. Продуктивність праці, тис. грн / чол.	598,81	582,37	611,11	-16,44	-2,75	28,74	4,94
7. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	25898,0	25760,5	24671,0	-137,50	-0,53	-1089,5	-4,23
8. Фондовіддача, грн. / грн	1,80	1,72	1,78	-0,09	-4,73	0,07	3,80

Наведені в таблиці дані відображають основні фінансово-економічні показники діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» протягом 2019–2021 рр.

Варто відзначити, що розраховані показники ілюструють зниження практично усіх показників за результатами 2021 року. Водночас в 2020 році показники демонстрували позитивну тенденцію порівняно з попереднім 2019 роком.

Так, в 2020 році, не зважаючи на зниження чистого доходу на 5,24 %, відбулось зростання валового прибутку на 11,34 % (860 тис. грн), що стало можливим завдяки зниженню собівартості продукції на 8,45% (3307 тис. грн). Проте в 2021 році валовий прибуток підприємства знизився практично вдвічі - на 59,91% (5058 тис. грн), що пояснюється значним зростанням собівартості

реалізованої продукції (на 13,4 %) та зниженням чистого доходу підприємства на 0,59 %.

Звичайно, зростання собівартості негативно впливає на величину валового прибутку, оскільки показник розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції та її собівартості. Валовий прибуток безпосередньо впливає на розмір чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства. Відповідно, показник чистого прибутку у 2020 році склав 4133 тис. грн, що на 1926 тис. грн (87,27 %) більше ніж у попередньому звітному році. На противагу, в 2021 році чистий прибуток знизився на 6042,0 тис. грн (146,19%) порівняно з 2020 роком, що стало наслідком значного зменшення валового прибутку підприємства в 2021 році. Як результат – за підсумками 2021 року ПрАТ «Вінницький дослідний завод» працював збитково (витрати підприємства перевищили його доходи). За даними товариства збиток є наслідком того, що замовниками не проведено повної оплати за виконані роботи, хоч продукція виготовлена в терміни, що обумовлені укладеними угодами.

Для наочності змін, які відбулись протягом досліджуваного періоду в фінансово-економічних показниках діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод», відображено на рис. 2.2.

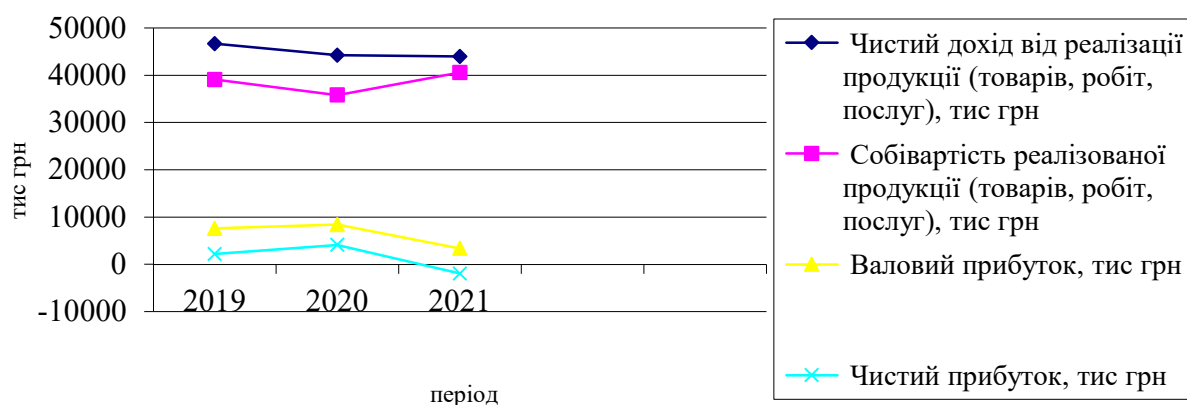

Рисунок 2.2 – Динаміка показників чистого доходу, собівартості реалізованої продукції, валового та чистого прибутків ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Аналізуючи дані таблиці 2.1, можна відслідкувати негативну тенденцію середньооблікової чисельності працівників підприємства (2,56 % та 5,26 % відповідно в 2020 та 2021 роках).

Незважаючи на зниження чисельності працівників, в 2020 році спостерігається зростання продуктивності праці на 2,75 % порівняно з 2019 роком. Водночас, варто зауважити, що в 2021 році продуктивність праці зросла майже на 5 % порівняно з попереднім звітним роком, не зважаючи на зниження чистого доходу та зменшення чисельності працівників, що свідчить про підвищення ефективності праці на підприємстві.

Аналіз середньорічної вартості основних засобів ПрАТ «Вінницький дослідний завод», розрахунки якого наведені в таблиці 2.1, показує, що протягом 2019-2021 рр. середньорічна вартість основних засобів має негативну тенденцію (2019 р. зниження показника на 0,53 % та 2021 р. - на 4,53 %). Водночас відбулось і зниження показника фондівддачі порівняно з базовим 2019 роком (з 1,8 в 2019 році до 1,72 та 1,78 в 2020-2021 рр. відповідно). Проте, якщо порівнювати фондівддачу основних засобів 2021 р. та 2020 р., то варто зауважити зростання показника в 2021 році на 3,8 % порівняно з 2020 роком. Такі позитивні зміни стали наслідком зниження вартості основних засобів швидшими темпами, ніж зниження чистого доходу підприємства.

Таким чином, за результатами аналізування основних фінансово-економічних показників господарювання ПрАТ «Вінницький дослідний завод» протягом 2019-2021 років можна говорити про негативні зміни в діяльності підприємства. Проводячи аналіз було виявлено, що значний вплив на погіршення показників здійснили вплив збільшення обсягу сплачених до бюджету податків та зростання собівартості продукції, що через брак вільних коштів може спричинити зниження виробництва в майбутніх періодах.

На основі даних фінансової звітності проаналізуємо стан та структуру балансу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Основні показники балансу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» (за середньорічною вартістю), тис. грн [58]

Показники	Роки			Відхилення:			
	2019	2020	2021	2020 до 2019 року		2021 до 2020 року	
				абс. зн.	в %	абс. зн.	в %
1	2	3	4	5	6	7	8
Активи, тис грн. (Ф №1, р. 1300) в т. ч.:	82528	89127,5	100304,5	6599,50	8,00	11177,00	12,54
Необоротні активи, тис грн. (Ф №1, р. 1095)	26996,5	26941,5	25622	-55,00	-0,20	-1319,50	-4,90
Оборотні активи, тис грн. (Ф №1, р. 1195)	55531,5	62186	74682,5	6654,50	11,98	12496,50	20,10
Пасиви, тис. грн (Ф №1, р. 1900) ,в т. ч.:	82528	89127,5	100304,5	6599,50	8,00	11177,00	12,54
Власний капітал, тис грн. (Ф №1, р. 1495)	71441,5	73556	72140	2114,50	2,96	-1416,00	-1,93
Довгострокові зобов'язання і забезпечення, (Ф №1, р. 1595)	0	0	0	-	-	-	-
Поточні зобов'язання і забезпечення, (Ф №1, р. 1695)	11086,5	15571,5	28164,5	4485,00	40,45	12593,00	80,87

З таблиці 2.2 чітко видно зростання активів протягом 2019-2021 рр. (2020 р. збільшення на 8,0% та у 2021 р. - на 12,54 %). Враховуючи, що дане збільшення пояснюється зростанням оборотних активів (11,9% та 20,1% відповідно), це свідчить про зростання мобільності активів підприємства.

Результати аналізу власного капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2019-2021 рр. свідчать про його зростання в 2020 році на 2,96 %, проте в 2021 році спостерігається зниження показника на 1,93 %.

Поточні зобов'язання і забезпечення підприємства на протязі 3-х років зростають (зокрема в 2020 р. зросли на 40,45% і становили 15571,5 тис. грн., а у 2021 р. - на 80,87 % і становили 28164,5 тис. грн.). Основною причиною зміни загальної величини зобов'язань і її структури є заборгованість за одержаними авансами та в кредиторській заборгованості в розрахунках за товарами.

Для підвищення наочності сприйняття аналізованої інформації зобразимо структуру майна та джерел його формування на рисунку (рис. 2.3).

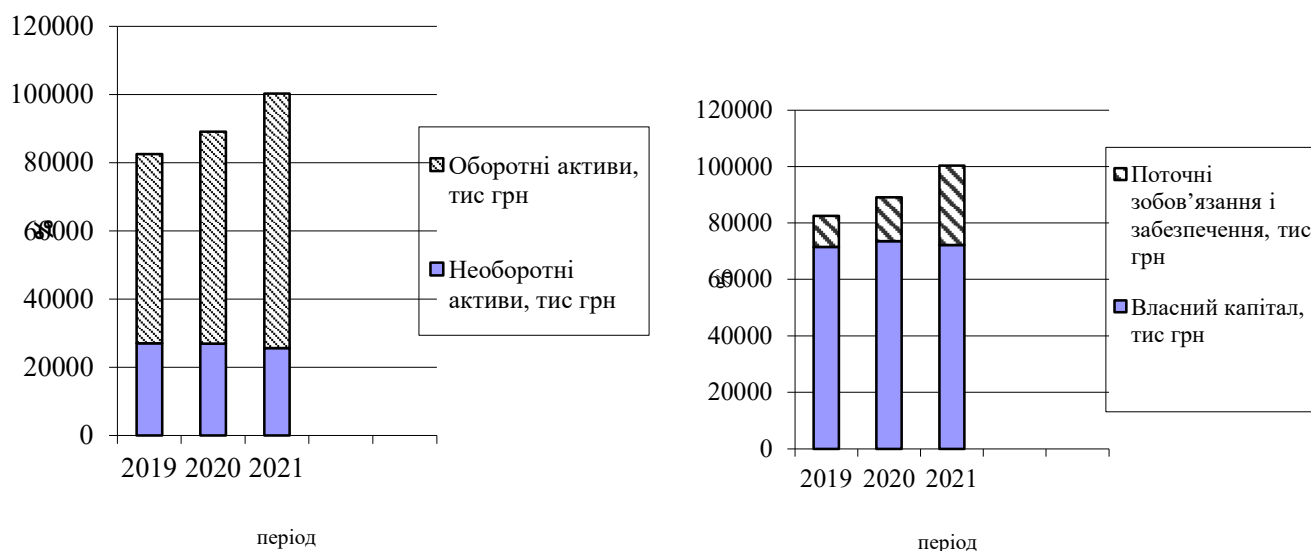

Рисунок 2.3 – Структура активу та пасиву ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

На рисунку 2.2 наочно простежується незначне зростання частки оборотних активів. Отже, структура активів ПрАТ «Вінницького дослідного заводу» залишається легкою, а рівень операційного ризику є низьким.

Важливими в діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта є показники рентабельності. Тому вважаємо за доцільне проаналізувати рентабельність різних сфер діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Основні показники рентабельності діяльності підприємства

Показники	Роки			Відхилення:			
	2019	2020	2021	2020 до 2019 року		2021 до 2020 року	
				абс. зн.	в %	абс. зн.	в %
Витрати підприємства в розрахунку на 1 грн чистого доходу	0,942	0,886	1,043	-0,06 п.п.		0,16 п.п.	
Рентабельність активів, %	2,67	4,64	-1,90	1,96 п.п.		-6,54 п.п.	
Рентабельність власного капіталу, %	3,09	5,62	-2,65	2,53 п.п.		-8,27 п.п.	
Рентабельність основного капіталу підприємств, %	8,52	16,04	-7,74	7,52 п.п.		-23,78 п.п.	

Як бачимо, витрати підприємства в розрахунку на 1 грн чистого доходу в 2020 році знизились, що є позитивним в діяльності підприємства. Проте вже в

2021 році це й же показник перевищив одиницю, що вказує на перевищення витрат над доходами підприємства, що підтверджує збитковість діяльності в 2021 році.

В цілому аналіз показників рентабельності свідчить про зростання відповідних показників в 2020 році, проте в 2021 році підприємство працювало збитково за усіма сферами свого господарювання.

Наочно дані показники відображено на графіку (рис. 2.4).

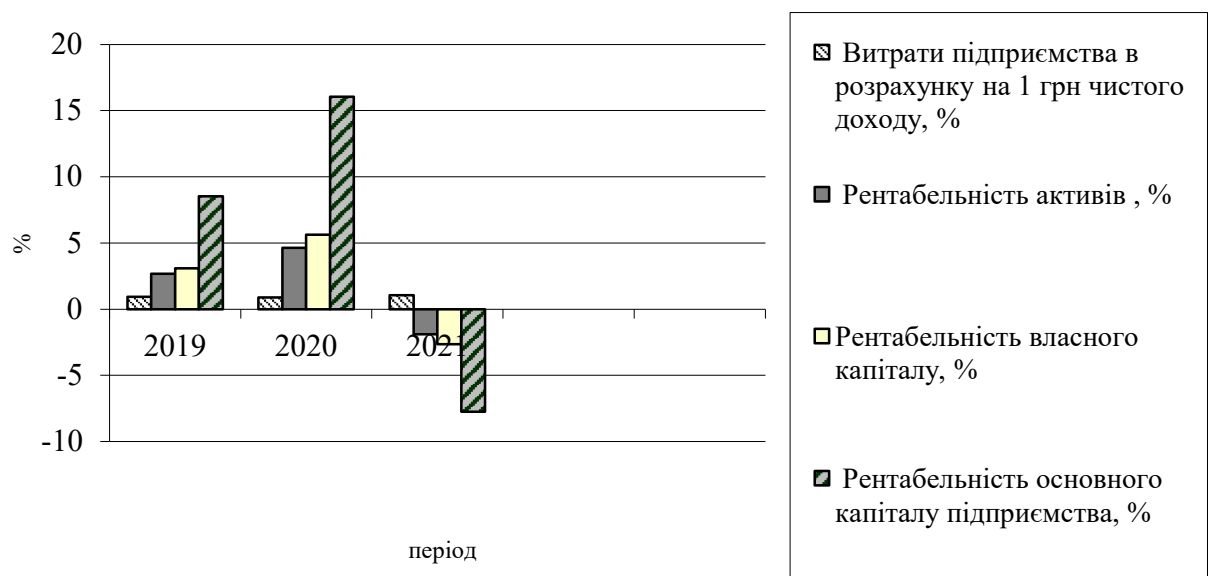

Рисунок 2.4 – Динаміка основних показників рентабельності діяльності підприємства

ПрАТ «ВДЗ» для підвищення його ефективності господарювання необхідно переглянути свою фінансову політику та фінансову стратегію, врахувавши результати оцінювання при плануванні оптимальної структури капіталу; здійснити прогнозування своєї діяльності на перспективу.

Розраховані показники ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» занесені в табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Основні фінансові показники діяльності підприємства

Показники	Роки			Відхилення:			
	2019	2020	2021	2020 до 2019 року		2021 до 2020 року	
				абс. зн	в %	абс. зн	в %
Коефіцієнт загальної ліквідності (Ф№1, р. 1195:1695)	5,01	3,99	2,65	зменшився на 1,02		зменшився на 1,34	
Коефіцієнт платоспроможності (Ф№1, р. 1495:(1595+1695))	6,44	4,72	2,56	зменшився на 1,72		зменшився на 2,16	
Коефіцієнт фінансової незалежності (Ф№1, р. 1495:1900)	0,87	0,83	0,72	зменшився на 0,04		зменшився на 0,11	
Коефіцієнт фінансової заборгованості (Ф№1, р. (1595+1695):1300)	0,13	0,17	0,28	зріс на 0,04		зріс на 0,11	

Аналізуючи фінансові показники діяльності підприємства, були виявлені негативні тенденції щодо показника фінансової незалежності. Так, даний показник знижується протягом досліджуваного періоду: 0,87; 0,83; 0,72 відповідно в 2019-2021 роках. Водночас, на думку експертів коефіцієнт незалежності повинен перевищувати значення 0,5 (підприємство має забезпечуватись власними ресурсами, принаймні, на 50%). Незважаючи на зниження, показник є досить високим, що вказує на достатній рівень фінансової незалежності досліджуваного підприємства.

Коефіцієнт фінансової платоспроможності також знижується: 6,44, 4,72 та 2,56 в 2019-2021 роках відповідно. Загальноприйнятим вважається спроможність підприємства покривати власними коштами його заборгованість повністю, відповідно такий показник має перевищувати одиницю. Незважаючи на зниження показника, досліджуване підприємство може покрити заборгованість повністю.

Враховуючи результати дослідження, варто зауважити, що протягом досліджуваного періоду підприємство працювати з позмінною ефективністю. За результатами 2021 року підприємство працювало збитково, що потребує уваги з боку керівництва підприємства.

2.2 Аналіз ефективності управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Відповідно до теми дослідження та удосконаленого підходу проаналізуємо ефективність управління фінансовою стійкістю досліджуваного підприємства.

За даними ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в своїй діяльності орієнтується на стратегію фінансової стійкості як систему дій в напрямку ефективного залучення фінансових ресурсів, їх використання та перерозподілу для забезпечення самоокупності та соціально-економічного розвитку підприємства.

Проведемо оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства за основними етапами, які описані нами в п.1.3 даної магістерської кваліфікаційної роботи.

Метою нашого оцінювання є деталізоване дослідження системи управління фінансовою стійкістю підприємства, що ґрунтується на загальнодоступній фінансовій інформації про його діяльність, водночас передбачає розрахунок та аналізування різних груп показників (абсолютні, відносні, темпові зміни) і має на меті виявлення проблем та слабких місць в забезпеченні фінансової стійкості підприємства.

В розрізі визначеної процедури проаналізуємо детально абсолютні показники динаміки та структури майна підприємства, а також джерел його фінансування (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Абсолютні показники складу та структури активів і пасивів підприємства

	Показник	2019		2020		2021	
		абс, тис грн	%	абс, тис грн	%	абс, тис грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8
	Активи	82528,00	100,00	89127,50	100,00	100304,50	100,00
	Необоротні активи	26996,5	32,71	26941,50	30,23	25622,00	25,54
	Оборотні активи	55531,50	67,29	62186,00	69,77	74682,50	74,46
	Запаси	44600,50	54,04	50593,00	56,76	58849,50	58,67

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8
	Пасиви	82528,00	100,00	89127,50	100,00	100304,50	100,00
	Власний капітал	71441,50	86,57	73556,00	82,53	72140,00	71,92
	Довгострокові зобов'язання	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Довгострокові кредити	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Інші довгострокові зобов'язання	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Поточні зобов'язання	11086,50	13,43	15571,50	17,47	28164,50	28,08
	Короткострокові кредити банків	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Для наочності відображення змін на досліджуваному підприємстві, які відбувались протягом 2019-2021 років в складі та структурі майна та джерел його формування, результати аналізу відобразимо графічно (рис. 2.5-2.6).

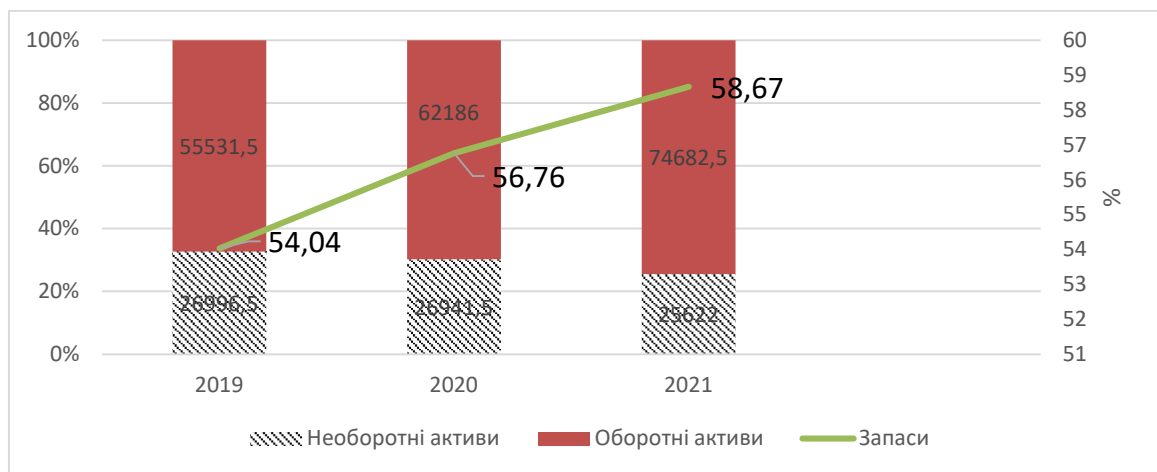

Рисунок 2.5 – Зміна структури активів підприємства

За результатами дослідження протягом 2019-2021 років періоду оборотні активи в загальній структурі майна підприємства збільшують свою частку від 67,29 % до 74,46 %. Такі зміни є позитивними, оскільки вказують на зростання мобільності структури активів, а також розширення виробництва, що підтверджує і відповідне зростання частки виробничих запасів. Так, частка запасів в структурі майна підприємства зростає від 54,04% в 2019 році до 58,67 % в 2021 році.

Водночас необоротні активи зменшили свою частку в загальній структурі активів ПрАТ «Вінницький дослідний завод» з 81,48 % до 89,36 %. Слід

зауважити, що водночас прослідковується і абсолютне зменшення абсолютної величини необоротних активів підприємства.

Відповідно, такі зміни також можна вважати позитивними.

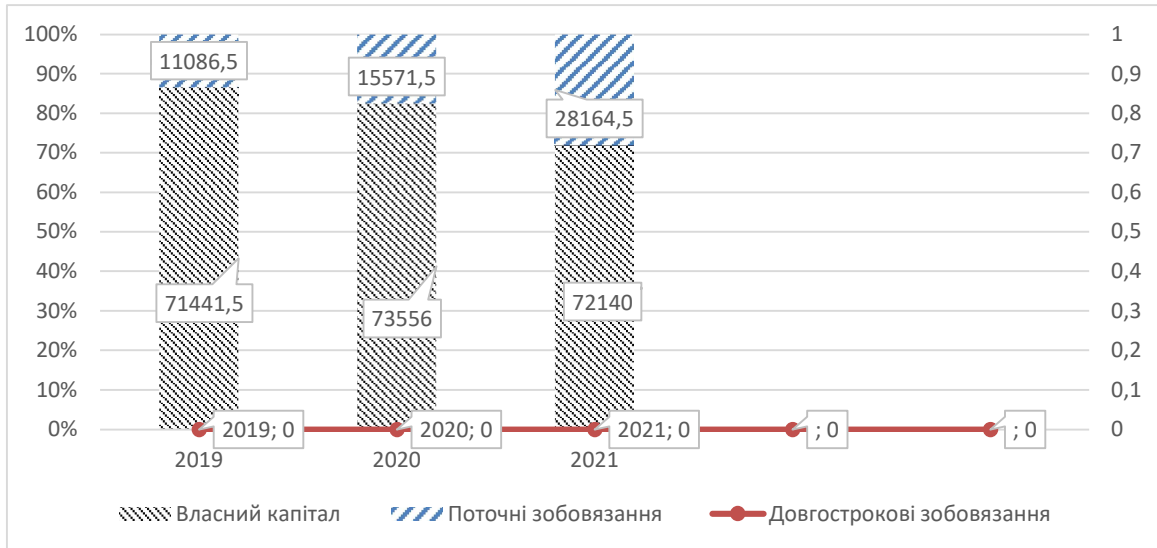

Рисунок 2.6 – Зміна структури джерел формування майна підприємства

За даними рис. 2.6, переважачу частину пасивів підприємства складає саме власний капітал, що свідчить про забезпеченість підприємства власними джерелами формування майна підприємства. Не зважаючи на те, що частка власного капіталу в структурі пасивів протягом 2019-2021 років знижується від 86,57 % до 71,92%, підприємство має достатній рівень автономії та фінансової незалежності.

В структурі позичкових джерел фінансування діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» є лише поточні зобов'язання, що значно знижує ризики втрати його фінансової стійкості. Водночас в загальній структурі капіталу підприємства частка поточних зобов'язань зростає протягом аналізованого періоду від 13,43 % до 28,08 %. Повна відсутність довгострокових зобов'язань збільшує фінансову незалежність підприємства, водночас свідчить про невикористання підприємством переваг залучених ресурсів на довгостроковій основі.

Відповідно до розробленого підходу проведемо оцінювання темпових показників ефективності господарювання. Результати розрахунків зведемо до табл. 2.6-2.7.

Таблиця 2.6 – Вхідні дані для розрахунків відповідних темпових показників

Показники	Роки			
	2018	2019	2020	2021
Середньорічна вартість активів, тис. грн	77934,5	82528	89127,5	100305
Валовий прибуток, тис. грн	15050	7582	8442	3384
Об'єми реалізації, тис. грн	44505	46707	44260	44000
Прибуток до оподаткування, тис. грн	11546	2712	5058	-1909
Власний капітал, тис. грн	65415	71441,5	73556	72140
Середньорічна вартість основних засобів та нематеріальних активів, тис. грн	22306	25899	25761	24685,5
Чистий дохід, тис. грн	44505	46707	44260	44000
Додана вартість, тис. грн	21842	16201	21303	14204
Чистий прибуток, тис. грн	9040	2207	4133	-1909

Таблиця 2.7 – Темпові показники ефективності господарювання ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Показники	Роки			Відхилення:			
	2019	2020	2021	2020 до 2019 року		2021 до 2020 року	
				абс. зн.	в %	абс. зн.	в %
1	2	3	4	5	6	7	8
Темп зміни середньорічної вартості активів (T^A), %	105,89	108,00	112,54	2,10 п.п.		4,54 п.п.	
Темп зміни валового прибутку ($T^{ВП}$), %	50,38	111,34	40,09	60,96 п.п.		-71,26 п.п.	
Темп зміни об'ємів реалізації (T^{OP}), %	104,95	94,76	99,41	-10,19 п.п.		4,65 п.п.	
Темп зміни прибутку до оподаткування ($T^П$), %	23,49	186,50	-37,74	163,02 п.п.		-224,25 п.п.	
Темп зміни власного капіталу (T^{BK}), %	109,21	102,96	98,07	-6,25 п.п.		-4,88 п.п.	
Темп зміни середньорічної вартості основних засобів та нематеріальних активів (T^{O3}), %	116,11	99,47	95,83	-16,64 п.п.		-3,64 п.п.	
Темп зміни чистого доходу ($T^{ЧД}$), %	104,95	94,76	99,41	-10,19 п.п.		4,65 п.п.	
Темп зміни доданої вартості ($T^{ДВ}$), %	74,17	131,49	66,68	57,32 п.п.		-64,82 п.п.	
Темп зміни чистого прибутку ($T^{ЧП}$), %	24,41	187,27	-46,19	162,85 п.п.		-233,46 п.п.	

Проаналізуємо отримані співвідношення темпових показників ефективності господарювання підприємства (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Ланцюги темпових показників

Показники	Роки		
	2019	2020	2021
1	2	3	4
Співвідношення темпів зростання майна і джерел його формування	$T^{ВП} > T^{OP} > T^A > 100\%$		
	50,38 < 104,95 < 105,89 > 100%	111,34 < 94,76 < 108 > 100%	40,09 < 99,41 < 112,54 > 100%
Співвідношення темпів зростання валового прибутку	$100\% < T^{BK} < T^{OP} < T^П$		
	100% < 109,21 > 104,95 > 23,49	100% < 102,96 > 94,76 < 186,50	100% > 98,07 < 99,41 > - 37,74
Співвідношення темпів рівня ефективності господарювання	$100\% < T^A < T^{O3} < T^{BK} < T^{ЧД} < T^{ДВ} < T^{ЧП}$		
	100% < 105,89 < 116,11 > > 109,21 > 104,95 > > 74,17 > 24,41	100% < 108 > 99,47 < 102,96 > 94,76 < 131,49 < 187,27	100% < 112,54 > 95,83 < 98,07 < 99,41 > > 66,68 > - 46,19

Як бачим, у практиці господарювання досліджуване підприємство має відхилення від «ідеальних нерівностей», саме аналізування таких темпових ланцюгів показників та відповідних відхилень дозволяє виявити проблемні моменти в діяльності підприємства.

Проаналізуємо детальніше зміни темпових показників за результатами господарювання в 2021 році. За результатами дослідження ми прийшли до таких висновків:

- 1) валовий прибуток та обсяги реалізації підприємства знизались в 2021 році, причому темпи зниження прибутку значно вищі, ніж темпи зниження обсягів реалізації, що вказує значне зростання витрат виробництва;
- 2) об'єм реалізації продукції зростає нижчими темпами, ніж вкладений капітал, відповідно ресурси використовуються підприємством менш ефективно;

3) не можна говорити про зростання економічного потенціалу підприємства, оскільки не усі темпові показники перевищують 100 %;

4) водночас темпи зростання активів вказують, що підприємство збільшує вкладення фінансових ресурсів в майно для збільшення обсягів виробництва, що є стратегічною базою стійкого розвитку господарюючих суб'єктів;

5) сповільнення темпів забезпеченості підприємства основними засобами та нематеріальними активами негативно характеризує процеси оновлення його технічної бази та інноваційного розвитку;

6) об'єми господарювання та формування власних ресурсів знизились, водночас зниження об'ємів господарювання відбулось повільнішими темпами;

7) зросло споживання виробничих запасів на одиницю створеного чистого доходу, що вказує на зниження ефективності господарювання;

8) споживання фінансових ресурсів відбувається значно швидше, ніж їх накопичення, що вказує на неефективність господарювання в 2021 році, що підтверджується збитковістю діяльності за підсумками року.

Наступним етапом дослідження є розрахунок фінансових показників-індикаторів фінансової стійкості підприємства. Розрахунки зведено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Система фінансових коефіцієнтів-індикаторів фінансової стійкості підприємства

Показник	Алгоритм розрахунку	Нормативне значення	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт автономії	$\frac{p. 1495}{p. 1900}$	$> 0,5$	0,87	0,83	0,72
Коефіцієнт забезпеченості оборотного капіталу власними джерелами	$\frac{p. 1495 - p. 1095}{p. 1195}$	$> 0,1$	0,8	0,75	0,62
Коефіцієнт покриття матеріальних запасів власними оборотними коштами	$\frac{p. 1495 - p. 1095}{p. 1100}$	$> 0,5$ Оптимальним є 0,6-0,8	1	0,92	0,79
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{p. 1495 - p. 1095}{p. 1495}$	$> 0,2$ (оптимальне 0,3-0,5)	0,62	0,63	0,64

Продовження табл. 2.9

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	$\frac{p. 1095}{p.1495}$	оптимальне 0,5-0,8	0,38	0,37	0,36
Коефіцієнт поточних зобов'язань	$\frac{p. 1695}{p.1595+p.1695}$	>0,5	1	1	1
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	$\frac{p. 1595}{p.1595+p.1695}$	<0,2	0	0	0
Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу (фінансової стійкості)	$\frac{p. 1495}{p.1595+p.1695}$	>1,0	6,44	4,72	2,56

Незважаючи на зниження показника автономії протягом аналізованого періоду, варто зауважити, що ПрАТ «Вінницький дослідний завод» має досить високий рівень автономії, а відповідно і фінансової незалежності (рис. 2.7-2.8).

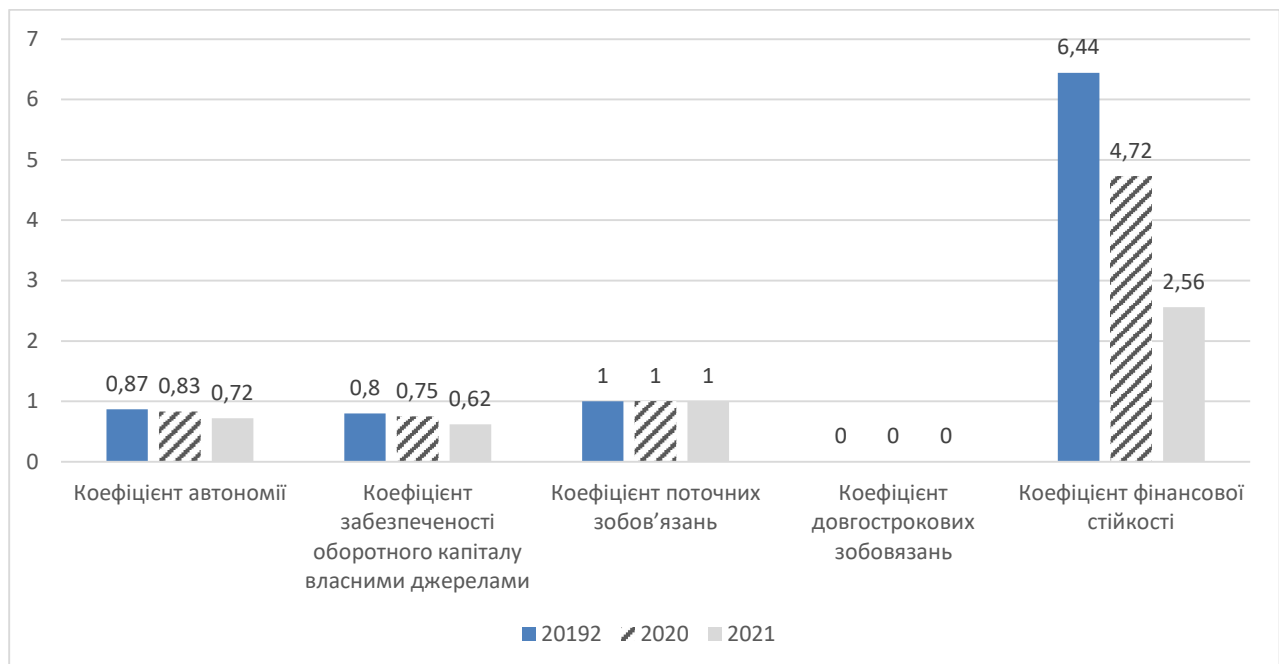

Рисунок 2.7 – Динаміка основних фінансових коефіцієнтів-індикаторів

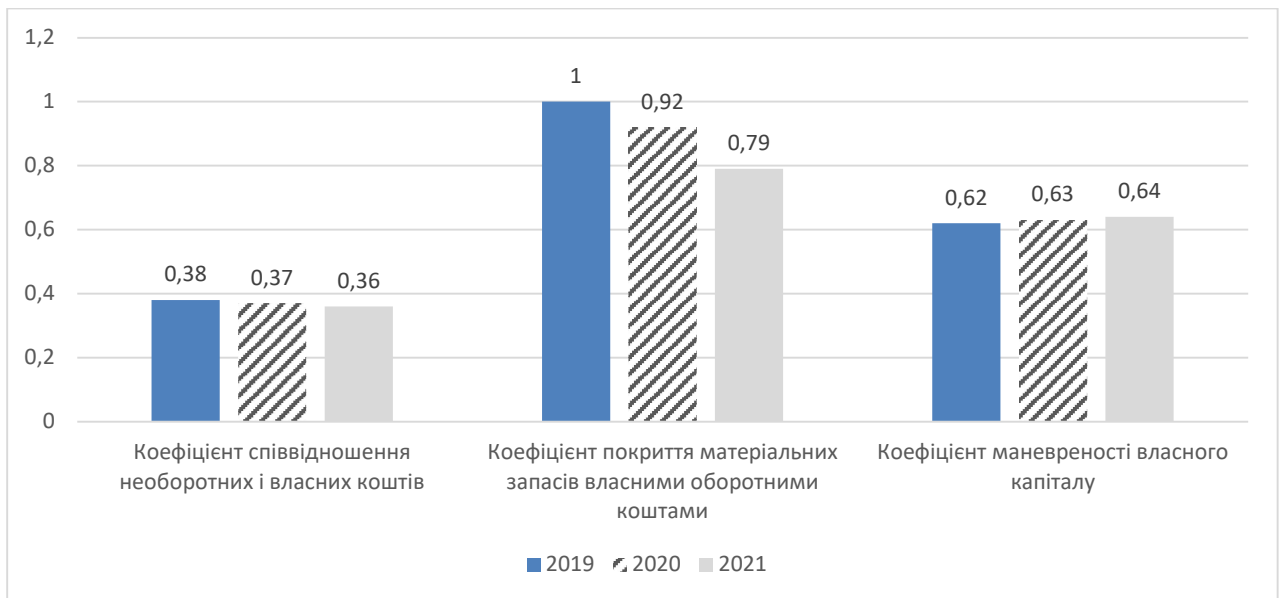

Рисунок 2.8 – Динаміка основних фінансових коефіцієнтів

Така ситуація є досить позитивною для фінансової стійкості підприємства, оскільки вказує на достатність власних оборотних коштів для покриття оборотних засобів. Водночас відповідний показник знижується, відповідно потребує подальшого контролю.

Водночас зростає і показник маневреності власного капіталу підприємства, що вказує на зростання гнучкості та маневреності підприємства.

В цілому проведений аналіз фінансових показників-індикаторів показав, що абсолютно усі фінансові показники-індикатори фінансової стійкості підприємства, незважаючи на їх зниження протягом аналізованого періоду, знаходяться в межах норми.

Доповнимо характеристику фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький дослідний завод» визначенням її типу.

Результати розрахунків зведено до табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Визначення типу фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Показник	Формула розрахунку	2019	2020	2021
ЗВ	$\Phi.1p.1100 + p.1110$	44600,50	50593,00	58849,50
ВОК	$\Phi.1p.1495 - p.1095$	44445,00	46614,50	46518,00
ПК	$ВОК + (\Phi.1p.1595)$	44445,00	46614,50	46518,00
ЗАГ	$ПК + \Phi.1p.1695$	55531,50	62186,00	74682,50
$\Phi^{ВОК}$	$ВОК - ЗВ$	-155,50	-3978,50	-12331,50
$\Phi^{ПК}$	$ПК - ЗВ$	-155,50	-3978,50	-12331,50
$\Phi^{ЗАГ}$	$ЗАГ - ЗВ$	10931,00	11593,00	15833,00
S(Ф)		0;0;1	0;0;1	0;0;1
Трактування показника		нестійке фінансове становище	нестійке фінансове становище	нестійке фінансове становище

Як показують дані таблиці 2.6, протягом досліджуваного періоду ПрАТ «Вінницький дослідний завод» має нестійке фінансове становище.

Така ситуація є наслідком того, що запаси фінансуються за рахунок власних оборотних засобів та за рахунок короткострокових позик, тобто є основними джерелами формування запасів і витрат; також ліквідність є недостатньою, виникає періодична неплатоспроможність, також знижується оборотність оборотних активів, а тому виникає потреба у залученні додаткових фінансових джерел. Водночас залишається можливість відновлення платоспроможності. Відповідно загальну величину основних джерел формування запасів складає сума функціонального капіталу і короткострокових кредитів та позик.

За результатами оцінювання ми прийшли до висновку, що діюча фінансова стратегія підприємства потребує корегування відповідно до виявлених проблем.

2.3 Аналіз системи управління досліджуваного підприємства

Ефективність системи управління є частиною загальної ефективності господарювання суб'єкта бізнесу. Єдиного загальноприйнятого підходу до оцінювання ефективності системи менеджменту немає. Водночас складність виявляється ще й в тому, що управлінські процеси тісно пов'язані з іншими процесами на підприємстві, виробничими зокрема, а також - і з кінцевими

результатами діяльності, і з соціальним розвитком господарюючого суб'єкта тощо.

Важливу роль в системі управління підприємством відіграє організаційна структура, що є впорядкованою сукупністю взаємопов'язаних структурних елементів, які взаємодіють, забезпечуючи функціонування і розвиток організації як єдиного цілого.

Організаційна структура ПрАТ «Вінницький дослідний завод» наведена на рис.2.9. Проаналізуємо її.

Організаційна структура управління ПрАТ «ВДЗ» є лінійно-функціональною. Відповідно підпорядкування кожного відділу – одному керівнику, усі зв'язки з вищими рівнями управління проходять саме через нього.

Основними перевагами лінійно-функціональної структури є простота та чіткість, а також зрозумілість взаємовідносин між працівниками та керівництвом. Водночас забезпечується ділова та професійна спеціалізація, контроль та нагляд є досить простими, мінімізується дублювання виконуваних функцій.

Проте лінійно-функціональна структура має і ряд недоліків: низький рівень координації між функціональними підрозділами, повільне впровадження нововведень, звуження розвитку ключового персоналу та управлінців, незначне делегування повноважень, що перевантажує менеджерів вищих рівнів, які змушені концентруватися на виконанні оперативних завдань, тим самим не маючи достатньо часу для всебічного вивчення стратегічних завдань.

Для ПрАТ «Вінницький дослідний завод» характерний високий рівень спеціалізації, що характеризується зниженням потреби в комунікаціях в процесі прийняття рішень, спрощенням процесів формалізації роботи, сприяючи підвищенню продуктивності праці. Водночас недоліком може стати монотонність праці.

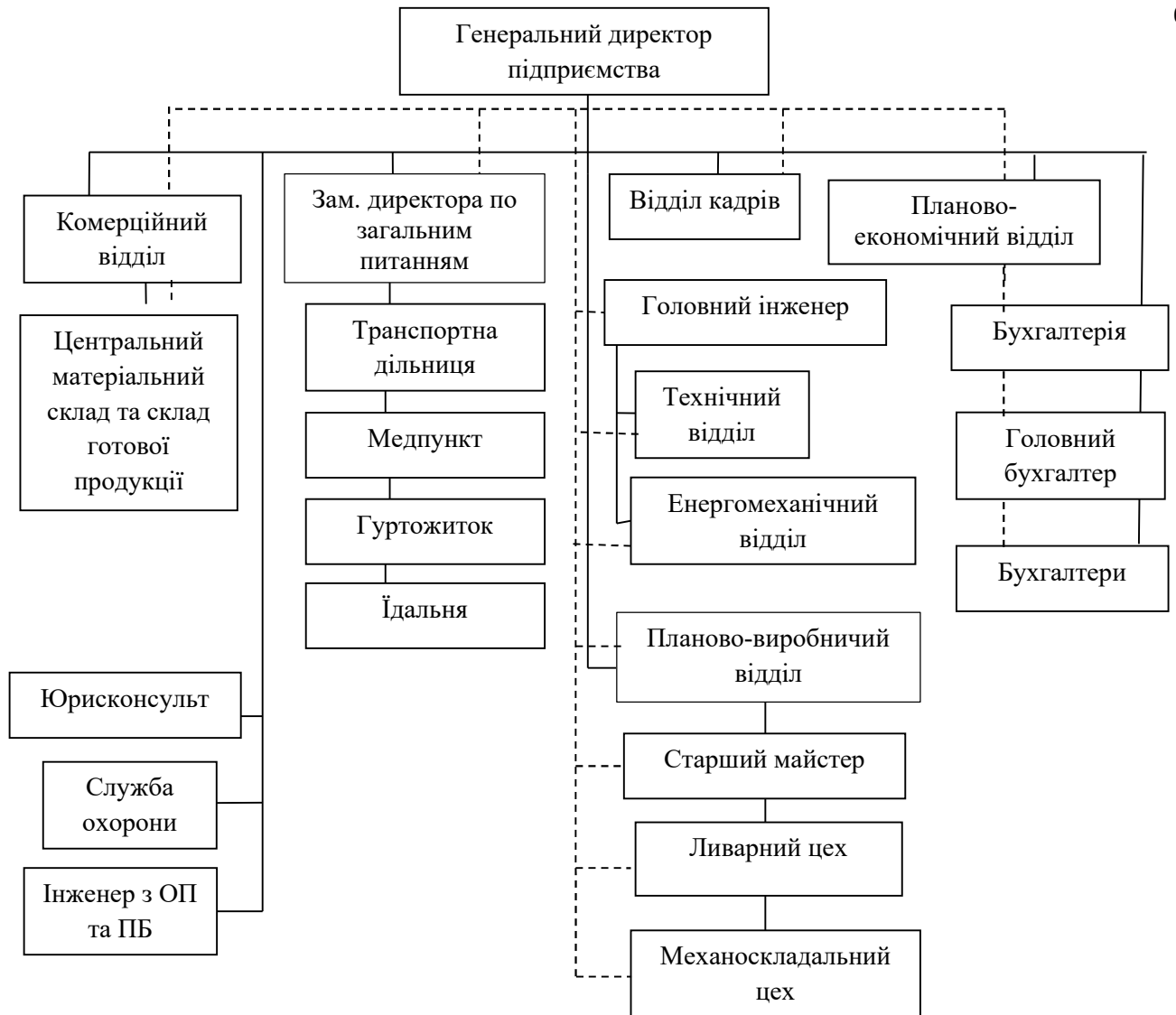

Рисунок 2.9 – Організаційна структура ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Важливе місце в системі управління ПрАТ «Вінницький дослідний завод» займає поділ на групи за видами діяльності та ресурсами в межах підприємства так, щоб працівники, які виконують подібні види діяльності, були об'єднані в один відділ (підрозділ), так звана функціональна департаменталізація.

Як основа функціонування будь-якої організації є координація її діяльності. ПрАТ «Вінницький дослідний завод» має є як вертикальні, так і горизонтальні; як лінійні, так і функціональні; як формальні, так і неформальні зв'язки.

Досліджуване підприємство має високий тип організаційної структури, проте недоліком є наявність великої кількості управлінців технічного рівня, що

негативно впливає на гнучкість, оперативність, простоту управління та контроль діяльності.

ПрАТ «Вінницький дослідний завод» має значний рівень централізації прийняття рішень, що сприяє підвищенню ефективності контролю та рівномірному розвитку всіх структурних підрозділів. Управлінці нижчої та середньої ланки приймають рішення, за результатами втілення яких не буде суттєвих змін. З метою децентралізації прийняття рішень управлінцям доцільно підтримувати ініціативу підлеглих, наділяючи їх не тільки обов'язками, а й повноваженнями в напрямку вирішення певних питань, при цьому можливим є ненав'язливий контроль дій в їх починаннях [58].

Аналізуючи структуру управління ПрАТ «ВДЗ» як підприємства корпоративного типу, можна зазначити, що вищим органом управління є Загальні збори акціонерів (табл. 2.11). Виконавчої ради є Наглядова рада є органами, що здійснюють захист прав акціонерів та контролює діяльність відповідно.

Виконавчий орган здійснює оперативне управління діяльністю підприємства.

Таблиця 2.11 – Органи управління ПрАТ «Вінницький дослідний завод» та їх склад [58]

Орган управління	Структура	Персональний склад
1	2	3
Загальні збори акціонерів	Вищий орган управління Товариства - Загальні збори акціонерів. Скликаються щорічно до 30 квітня року наступного за звітним	Загальні збори акціонерів
Наглядова рада	Згідно Статуту товариства, затвердженого 06.08.2019 року Члени Наглядової ради Товариства обираються акціонерами під час проведення Загальних зборів Товариства строком на три роки. Кількісний склад Наглядової ради Товариства складає 3 особи.	Голова Наглядової ради Шінкарук Михайло Михайлович, обраний членом Наглядової ради Загальними зборами акціонерів (Протокол від 18.04.2019 року) та Головою Наглядової ради (Протокол наглядової ради від 18.04.2019 року) Член Наглядової ради Диковицький Олег Леонідович обраний членом Наглядової ради Загальними зборами акціонерів (Протокол від 18.04.2019 року). Член наглядової ради Токарчук Микола Миколайович обраний членом Наглядової ради Загальними зборами акціонерів (Протокол від 18.04.2019 року).

Продовження табл.2.11

1	2	3
Директор	Згідно Статуту Товариства директор є одноосібним виконавчим органом.	Відповідно до рішення Наглядової ради від 14.12.2021 року призначений на невизначений термін до переобрання Наглядовою радою директор Товариства Дідичук Олександр Семенович
Ревізор	Для проведення перевірки фінансово-господарської діяльності Товариства Загальні збори обирають Ревізора. Строк повноважень Ревізора становить три роки/	Відповідно до рішення річних Загальних зборів акціонерів від 18.04.2019 року обраний строком на 3 роки Ревізор Товариства Сірук Наталія Володимирівна.

Проаналізуємо ефективність системи менеджменту досліджуваного підприємства.

Узагальненим показником ефективності є відношення ефекту до витрат, які забезпечують його досягнення [61]:

$$K_e = \frac{E}{B}, \quad (2.1)$$

де K_e – коефіцієнт ефективності;

E – ефект;

B – витрати, пов'язані з досягненням ефекту.

$$K_{2020} = \frac{1926}{4155} = 0,46$$

$$K_{2021} = \frac{-6042}{3930} = -1,53$$

Розрахунки показують, що за результатами 2021 році система менеджменту досліджуваного підприємства була не ефективною порівняно з 2020 роком.

Коефіцієнт ефективності управління (K_{ef}) відображає ступінь використання потенціальних можливостей підприємств [61]:

$$E_{ef} = \frac{\Phi}{\Pi}, \quad (2.2)$$

де Φ – фактичне валове виробництво продукції (валовий дохід);

Π – потенційні можливості виробництва валової продукції (валового доходу).

$$E_{\text{еф}2020} = \frac{8442}{9400} = 0,9.$$

$$E_{\text{еф}2021} = \frac{3384}{7000} = 0,48$$

Ефективність управлінської праці ще можна визначити за річним обсягом виробленої або товарної продукції:

$$E_{\text{уп}} = \frac{O_{\text{т.п.}}}{\text{Ч}_y}, \quad (2.3)$$

де $E_{\text{уп}}$ – ефективність управлінської праці;

$O_{\text{т.п.}}$ – річний обсяг товарної (валової) продукції;

Ч_y – середньооблікова чисельність управлінського персоналу, чол.

$$E_{\text{уп}2020} = \frac{44260}{9} = 4917,8 \text{ (тис. грн.)}$$

$$E_{\text{уп}2021} = \frac{44000}{9} = 4888,9 \text{ (тис. грн.)}$$

Як бачимо ефективність управлінської праці в 2021 році знизилась порівняно з 2020 роком по усім розрахованим показникам.

За результатами дослідження основною причиною цього стало неефективне управління саме дебіторською заборгованістю, оскільки замовлення було виконано в термін згідно угод, а дебітори не розрахувались по своїм зобов'язанням.

Висновки до другого розділу

В ході виконання аналітичного дослідження в розрізі магістерської кваліфікаційної роботи було охарактеризовано стан та основні тенденції розвитку машинобудування України за сучасних умов господарювання.

Детальніше аналіз проведено на прикладі ПрАТ «Вінницький дослідний завод», що є одним з провідних машинобудівних підприємств України. Аналіз динаміки основних фінансово-економічних показників діяльності досліджуваного підприємства показав, що за результатами 2021 року практично усі показники ілюструють зниження. Водночас в 2020 році спостерігаємо позитивну тенденцію порівняно з попереднім 2019 роком.

В 2021 році валовий прибуток підприємства знизився практично вдвічі - на 59,91% (5058 тис. грн.), що пояснюється значним зростанням собівартості реалізованої продукції (на 13,4 %) та зниженням чистого доходу підприємства на 0,59 %. В 2021 році чистий прибуток знизився на 6042,0 тис. грн (146,19%) порівняно з 2020 роком, що стало наслідком значного зменшення валового прибутку підприємства в 2021 року. Як результат – за підсумками 2021 року ПрАТ «Вінницький дослідний завод» працював збитково. За даними товариства збиток є наслідком того, що замовниками не проведено повної оплати за виконані роботи, хоч продукція виготовлена в терміни, що обумовлені укладеними угодами.

Аналіз майна підприємства продемонстрував зростання активів протягом 2019-2021 рр. Враховуючи, що дане збільшення пояснюється зростанням оборотних засобів (11,9% та 20,1% відповідно), то це свідчить про зростання мобільності активів підприємства.

Результати аналізу власного капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» свідчать про його зростання в 2020 році на 2,96 %, проте в 20221 році спостерігається зниження показника на 1,93 %. Поточні зобов'язання і забезпечення підприємства на протязі 3-х років зростають. Основною причиною

зміни загальної величини зобов'язань і їх структури є заборгованість за одержаними авансами та кредиторської заборгованості в розрахунках за товарами.

Крім того було проаналізовано основні фінансові показники діяльності підприємства та різних видів рентабельності, що вказують на фінансову незалежність підприємства. Проте варто зазначити, що за результатами 2021 року прослідковуються негативні зміни: витрати в розрахунку на одну гривню чистого доходу підприємства перевищують одиницю, відповідно – нерентабельність діяльності в 2021 році.

В розрізі теми дослідження відповідно до розробленого підходу було проведено деталізоване дослідження системи управління фінансовою стійкістю ПрАТ «ВДЗ», що ґрунтується на загальнодоступній фінансовій інформації про його діяльність, водночас передбачає розрахунок та аналізування різних груп показників (абсолютні, відносні, темпові зміни) і має на меті виявлення проблем та слабких місць в забезпеченні фінансової стійкості підприємства.

Відповідно проаналізовано абсолютні показники складу та структури майна та джерел його фінансування, проведено аналіз фінансових показників-індикаторів, а також - основних темпових показників ефективності господарювання ПрАТ «ВДЗ».

В цілому можна зауважити, що досліджуване підприємства має високий рівень фінансової незалежності, водночас є проблеми з структурі фінансування оборотних засобів підприємства, що знижують фінансову стійкість підприємства.

У відповідності до визначених в роботі завдань проведено аналіз системи управління досліджуваного підприємства. Відповідно проаналізовано організаційну структуру підприємства, визначено, що вона є лінійно-функціональною, виокремлено її основні переваги та недоліки. Проведено оцінювання ефективності системи менеджменту за певними показниками. Дослідження показало, що керівництву доцільно звернути увагу на підвищення ефективності управління підприємства.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД»

3.1 Розробка та обґрунтування базової стратегії розвитку ПРАТ «Вінницький дослідний завод»

За ринкових умов господарювання відправним моментом в розвитку та досягненні успіху підприємством є стратегічне планування та вибір відповідної базової стратегії, відповідно до якої необхідно узгодити усі дії підприємства.

При виборі базової стратегії необхідно враховувати як чинники зовнішнього впливу, так і внутрішні можливості підприємства. Основне завдання, яке вирішується при цьому, - узгодження між цілями та ресурсами підприємства, концентруючись на сильних сторонах підприємств та можливостях зовнішнього середовища господарювання.

За результатами дослідження зовнішнього середовища можна констатувати поточну кризу машинобудівної промисловості України, що пов'язано із значною втратою виробничих потужностей внаслідок ведення бойових дій із відповідним зменшенням виробництва в областях країни.

Можна виокремити проблеми розвитку машинобудівної галузі України в цілому на сучасному етапі:

- відсутність державної підтримки виробника, відсутність преференцій українському виробнику;
- недосконалість та динамічність законодавчої бази, яка регламентує господарську діяльність підприємств;
- зростання трудової міграції та дисбаланс на ринку праці;
- недоліки підготовки кадрів інженерів та робітників для машинобудування;
- слабкість внутрішнього ринку збуту та відсутність стимулювання експорту продукції;

- значне переважання експорту сировини над експортом готової продукції;
- недостатність власних коштів підприємств для оновлення виробництва;
- висока вартість кредитних ресурсів;
- незахищеність внутрішнього ринку від зарубіжних конкурентів тощо.

Відповідно сучасний стан машинобудівної галузі України можна охарактеризувати як незадовільний і нестабільний. Так, внутрішній ринок збуту характеризується низькою платоспроможністю покупців, а зовнішній – високим рівнем конкуренції та вимогами до продукції. Господарюючим суб'єктам стає все важче ефективно функціонувати через брак інвестицій та нового прогресивного обладнання. Варто зауважити, що вітчизняна галузь машинобудування потребує підтримки з боку держави у вигляді відповідних державних програм.

Одним з дієвих аналітичних інструментів, що дозволяє врахувати динамічні зміни конкурентного середовища господарювання, є SWOT-аналіз, який дозволяє проаналізувати внутрішні та зовнішні фактори впливу, провівши стратегічний аудит діяльності підприємства.

В розрізі SWOT-аналізу підприємство ідентифікує і оцінює власні сильні та слабкі сторони, з одного боку, з іншого – оцінює можливості та загрози зовнішнього середовища господарювання.

За результатами SWOT-аналізу можна обґрунтовано сформулювати загальний перелік стратегій підприємства з урахуванням особливостей господарювання: відповідно до стратегії – адаптації до (чи формування впливу на) середовища.

Проаналізуємо зовнішнє та внутрішнє середовище діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод», отримані результати зведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 - Базовий SWOT-аналіз ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Слабкі сторони	Сильні сторони
Орієнтація на поточні потреби виробництва (не проводяться стратегічні дослідження та розробки)	Постійне оновлення обладнання (орієнтація на прогресивну техніку і технології. Закуплено обладнання для лазерного розкрою металу, що пришвидшило виробництво та якість розкрою).
Недостатня увага керівництва до використання інструментів маркетингу	Жорсткий контроль якості сировини для виготовлення продукції та застосування сучасних технічних систем аналізу якості готової продукції (відповідність міжнародним стандартам)
Низька інноваційна активність	Висококваліфіковані працівники з високим науковим потенціалом (постійне підвищення кваліфікації в ТОВ «Гейзель» та ТОВ «МІОН»)
Зниження ефективності витрачання ресурсів (перевищення витрат над доходами за результатами 2021 року)	Тривалий досвід роботи на ринку (більш як 50-ти річний досвід випуску обладнання для багатьох галузей промисловості і успішна його реалізація), сформована позитивна ділова репутація
Відсутність гнучкої політики управління	Гнучка структура активів
Зниження оборотності оборотних засобів, зростає потреба у залучення додаткових фінансових ресурсів	Високий рівень фінансової незалежності від кредиторів
Загрози	Можливості
Значна залежність товариства від законодавчих та економічних обмежень	Розширення та оновлення потужностей (оновлення виробничого обладнання, закупівля нових верстатів та пристроїв).
Зниження платоспроможності потенційних замовників, що може призвести до зростання дебіторської заборгованості, нестачі оборотних засобів підприємства	Розширення ринку експорту устаткування (одне з найбільших підприємств-постачальників за кордон даного виду устаткування)
Тиск податкової системи, який не стимулює вітчизняного виробника	Розвиток кооперацій з азійськими та західними замовниками
Постійні зміни податкового законодавства, впровадження яких в дію випереджує дату їх затвердження	Розширення асортименту продукції (оновлення, підготовка і організація виробництва нових видів продукції)
Неконтрольовані інфляційні процеси, зростання цін на метал та енергоносії	
Недостатність кваліфікованих кадрів на ринку праці, дефіцит молодих кадрів зокрема	
Військові дії в країні. Складна політична, соціально-економічна ситуація в країні та у світі в цілому	
Складність залучення інвестиційних ресурсів	
Залежність від стабільності розвитку галузі, опосередкована залежність від сезонних змін	
Зниження попиту на основну продукцію, посилення конкуренції на ринку	

Проведений аналіз показав, що значною загрозою для успішності функціонування підприємства є зниження платоспроможності замовників. Військові дії в країні, відповідні складні економічні та політичні перетворення в Україні вказують на високу ймовірність зростання такої загрози, яка безпосередньо вплине на зростання дебіторської заборгованості підприємства, відповідно - на зменшення власних оборотних засобів. Тому одним із пріоритетних завдань має стати формування ефективної системи контролю за розрахунками з дебіторами.

Зростання інфляції, що має місце в економічному житті країни, має значний вплив на ефективність господарювання підприємства. Інфляційні процеси негативно впливають як на економіку в цілому, так і на окремі види економічної діяльності.

Значною загрозою для підприємства є постійне зростання цін на метал, що прямо впливає на виробничі витрати підприємства (собівартість продукції), знижуючи його потенційний дохід, а також конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Значний вплив на ефективність господарювання ПрАТ «ВДЗ» мають тиск та недосконалість податкової бази, законодавчі та економічні обмеження. Постійні законодавчі зміни значно ускладнюють діяльність підприємства.

Сприятливою можливістю для ПрАТ «ВДЗ» є нарощування експорту устаткування для спиртової галузі, оскільки товариство є найбільшим вітчизняним постачальником даного виду обладнання за кордон.

Оновлення виробничого обладнання, закупівля нових верстатів та пристроїв, які заплановані товариством, є перспективною можливістю для підвищення ефективності господарювання, розширення асортименту продукції та виходу з ними на нові ринки.

Складемо матрицю SWOT-аналізу, в якій зіставимо сильні та слабкі сторони підприємства зі сприятливими можливостями та загрозами зовнішнього середовища господарювання (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Матриця SWOT-аналізу ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

		Зовнішнє середовище	
		Сприятливі можливості (O)	Загрози (T)
Внутрішнє середовище	Сильні сторони підприємства (S)	Значний науковий потенціал працівників дозволяє активізувати інноваційну діяльність, розширити асортимент продукції, ґрунтуючись на нових знаннях та досягненнях НТП. Позитивна репутація дає можливості виходу на нові ринки та зміцнити позицій на них (іноземні зокрема), налагодити кооперацію з азійськими та західними замовниками. Багаторічний досвід роботи та потужний науковий потенціал працівників дозволяють розробляти унікальну продукцію, щоб освоїти нові іноземні ринки збуту.	Висока якість продукції в поєднанні з позитивною репутацією на ринках дозволяють посилити конкурентні переваги підприємства. Позитивна репутація на внутрішньому та іноземному ринку дозволить налагоджувати більш тісні зв'язки та уникнути втрати замовників.
	Слабкі сторони підприємства (W)	Щоб підвищити ефективність виробничого процесу та зменшити перевитрати ресурсів необхідно впроваджувати у виробництво новітні досягнення НТП і технологічні ноу-хау. Оновлення обладнання дозволить створити більш сприятливі умови праці та підвищити продуктивність працівників, а також покращити показники ефективності господарювання. Оновлення виробничо-технологічних потужностей може підвищити ефективність використання ресурсів підприємства.	Негативні наслідки неефективної організації виробничого процесу, що проявляється в перевищенні витрат над доходами, підсилюються тенденціями швидкого зростання вартості усіх видів ресурсів, відповідно актуальними стають пошуки шляхів їх економії, або ж підвищення їх ефективності використання.

За даними товариства його метою є нарощення прибутку за рахунок розширення виробництва, а також збільшення клієнтської бази серед споживачів. Відповідно основними цілями Товариства є збереження існуючих виробничих потужностей та репутації надійного виробника; збереження колективу та його традицій. водночас підприємство планує продовжувати модернізацію та удосконалення виробничих процесів, запровадження нових технологій.

За результатами дослідження основних фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» та за підсумками проведеного SWOT-аналізу, вважаємо, що найбільш оптимальною за сучасних умов для досліджуваного підприємства буде саме стратегія стабілізації.

Вибір такої стратегії обґрунтовано тим, що протягом аналізованого періоду відбулось погіршення показників ефективності діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод», перевищення витрат над доходами зокрема в 2021 році. За умов нестабільності та зниженні показників ефективності фінансово-господарської діяльності застосування такої стратегії є виправданим.

Стратегія стабілізації зорієнтовує господарюючий суб'єкт на гнучкість та адаптивність до середовища господарювання, усунення загроз та небезпек, ідентифікацію, попередження та усунення ризиків, підвищення ефективності бізнес-процесів і співпраці з партнерами. Стратегія стабілізації (обмеженого зростання) має стати перехідною, оскільки підприємство намагаючись бути в стані обмеженого зростання якомога довше, при сильних позиціях конкурентів змушене буде виживати.

Основним недоліком такої стратегії є часові обмеження, оскільки підприємство робить все можливе, щоб знаходитись в стані обмеженого зростання якнайдовше. З часом, при сильних позиціях конкурента, ПрАТ «ВДЗ» буде змушене виживати.

В розрізі теми дослідження для ПрАТ «Вінницький дослідний завод», враховуючи нестабільність фінансового стану, доцільно обрати стратегію відновлення фінансової стійкості підприємства.

Така стратегія доцільна для практичного втілення для вирішення завдань прискорення оборотності оборотних засобів, зменшення дебіторської заборгованості, оптимізації залучення та вкладання фінансових ресурсів підприємства. Стратегія спрямована на урівноваження всіх аспектів фінансової діяльності в перспективі з переходом до фінансової стратегії зростання.

3.2 Розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності управління ПрАТ «Вінницький дослідний завод» та покращення результатів його діяльності

3.2.1 Розробка рекомендацій щодо покращення результатів діяльності підприємства

Дослідження основних показників діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод» та його фінансової стійкості дозволяють виокремити певні проблеми, які потребують розробки комплексних заходів відповідно до обраної стратегії для їх вирішення та розвитку підприємства в перспективі:

- нерентабельність діяльності підприємства в 2021 році, що є наслідком перевищення операційних витрат валового прибутку та інших операційних доходів;
- зниження ефективності використання підприємством усіх видів ресурсів;
- зростання споживання виробничих запасів на одиницю створеного чистого доходу;
- сповільнення темпів забезпечення підприємства основними засобами та нематеріальними активами;
- зниження оборотності оборотних засобів;
- споживання фінансових ресурсів відбувається значно швидше, ніж їх накопичення, що вказує на неефективність господарювання в 2021 році, що підтверджується збитковістю діяльності за підсумками року.

Відповідно нами розроблено ряд рекомендацій, які дозволять вирішити виявлені проблеми, підвищити фінансову стійкість підприємства та досягнути виокремлених цілей.

Основними рекомендаціями щодо усунення виявлених проблем та підвищення ефективності управління підприємством можуть стати:

1. Одним із першочергових завдань в напрямку підвищення ефективності управління підприємством, фінансовою стійкістю зокрема, має стати розробка та

впровадження ефективного системного підходу до управління його оборотним капіталом (рис.3.1). Така необхідність обґрунтована тим, що протягом аналізованого періоду чітко прослідковується тенденція до зниження оборотності оборотного капіталу, відповідно зростає необхідність в додатковому залученні капіталу.

Одним з головних завдань управління капіталом є саме оптимізація величини оборотних засобів. Першочергово необхідно не допустити можливість їх гострого дефіциту, що може стати причиною фінансової кризи на підприємстві. Водночас небажаним є і надлишок поточних активів над поточними зобов'язаннями, оскільки це знижує ліквідність підприємства, уповільнює оборотність оборотних засобів, мінімізує прибуток тощо.

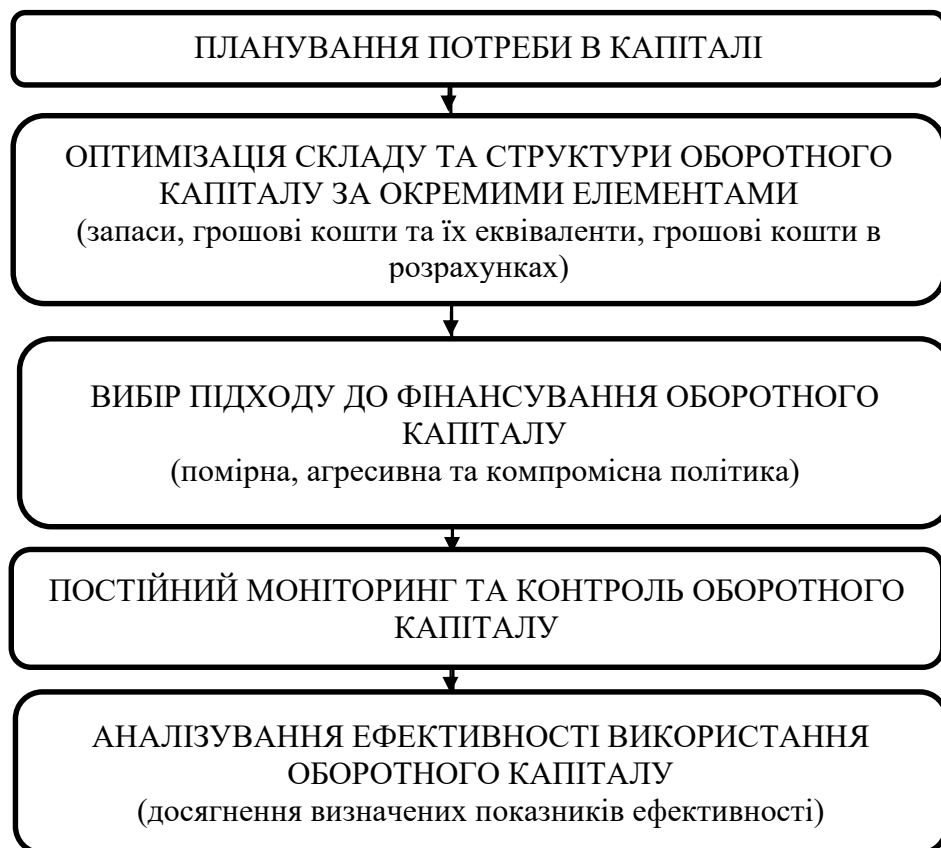

Рисунок 3.1 – Система управління оборотними засобами підприємства

Формування ефективної системи управління оборотним капіталом

дозволить підприємству оптимізувати його структуру, а також підвищити ефективність використання оборотних засобів, як наслідок – підвищити ефективність господарювання підприємства в цілому. Система управління оборотним капіталом має охоплювати фінансування і формування оборотного капіталу, його ефективне використання в процесі діяльності, а також облік і контроль.

Структура оборотних засобів повинна відповідати моделі їх фінансування. Вважаємо за доцільне орієнтуватись на помірну політику, яка супроводжується середнім ризиком і середнім рівнем ефективності використання оборотного капіталу.

Термін розробки та впровадження даної пропозиції складе близько 2-х місяців.

Відповідальним за впровадження доцільно призначити керівника планово-економічного відділу, виконавцями – працівників цього відділу.

В результаті впровадження такої системи очікується зниження середньозваженої вартості капіталу, зростання рентабельності власного капіталу, зростання оборотності оборотних активів, підвищення фінансової стійкості підприємства в цілому. Орієнтовно витрати на розробку та впровадження даної пропозиції складуть 60 тис. грн за перший рік (створення інформаційної бази, придбання необхідного інформаційного забезпечення, експлуатаційні витрати та ін.).

2. Вагомою проблемою, що значно знижує ефективність господарювання та фінансову стійкість досліджуваного підприємства, є незбалансованість структури джерел фінансування його майна. Така розбалансованість тільки посилює нестачу фінансових ресурсів (а необхідність в них зростає і через зниження оборотності оборотних засобів), знижує фінансову стійкість підприємства, що безпосередньо підтверджено розрахунками, згідно з якими запаси фінансуються за рахунок власних оборотних засобів та за рахунок короткострокових кредитів і позик, довгострокові джерела фінансування не використовуються взагалі, що знижує рентабельність власного капіталу і може

свідчити про нераціональну грошово-кредитну політику підприємства. Такі проблеми можуть стати причиною появи інших кризових явищ в діяльності досліджуваного підприємства.

Відповідно, важливим завданням для ПрАТ «Вінницький дослідний завод» має стати оптимізація структури капіталу за критеріями максимізації чистого прибутку на одиницю власного капіталу, мінімізації фінансових ризиків, мінімізації середньозваженої вартості капіталу, забезпечення достатнього рівня фінансової стійкості підприємства.

Пріоритетним завданням щодо оптимізації структури джерел фінансування майна підприємства є досягнення максимізації доходів від такої оптимізованої структури. Відповідно, оптимальною буде така структура джерел покриття майна, яка забезпечуватиме максимальну дохідність, або ж – максимальну віддачу кожної структурної одиниці при всіх інших рівних умовах.

Саме така політика управління капіталом є доцільною, оскільки дозволяє досягати цілей фінансового менеджменту, зберігаючи допустимий рівень ризику втрати фінансової стійкості, при цьому формуючи можливості для формування запасу фінансової міцності.

Збалансувавши рівень власних і залучених засобів, можна підвищити рентабельність власного капіталу. Основними шляхами залучення коштів для ПрАТ «Вінницький дослідний завод» можуть стати саме довгострокове кредитування, використання боргових цінних паперів, державне цільове фінансування, лізинг тощо. Контролювати прибутковість залучених фінансових ресурсів можна засобами постійного моніторингу ефекту фінансового левериджу, який прямопропорційно впливає на ступінь фінансового ризику підприємства і необхідну акціонерам норму прибутку. Відповідно, плануючи прибуток, доцільно враховувати рівень фінансового левериджу, який досягнуто підприємством, та можливості його коригування для досягнення цільового прибутку.

Фінансовий леверидж впливає на зміну коефіцієнта рентабельності власного капіталу, характеризуючи використання підприємством позикових засобів. Ефект дії фінансового важеля виявляється в збільшенні рентабельності власного

капіталу за рахунок запозиченого капіталу, незважаючи на те, що він платний. Фінансовий важіль показує, на який відсоток можна підвищити рентабельність власного капіталу за рахунок позичкових ресурсів. Варто зауважити, що нарощувати рентабельність власного капіталу доцільно до тих пір, доки економічна рентабельність всього інвестованого капіталу буде перевищувати середній рівень фінансових витрат, які безпосередньо пов'язані із залученням цих витрат.

Механізм фінансового левєриджу дозволяє управляти як вартістю, так і структурою капіталу підприємства. Доцільність практичного застосування такого механізму обумовлюється ще й тим, що показник фінансового левєриджу можна розраховувати як в цілому за усім обсягом позичкового капіталу, так і за окремими його джерелами.

Фінансовий левєридж відображає, у скільки разів темпи зміни чистого прибутку перевищують темпи приросту операційного прибутку підприємства. Оперуючи механізмом фінансового левєриджу менеджери можуть впливати на ефективність діяльності підприємства.

Варто врахувати, що залучаючи позикові ресурси, необхідно постійно контролювати прибутковість залучених засобів, а відповідно – моніторити ефект фінансового левєриджу, оскільки він прямо впливає на норму прибутку підприємства, вимагаючи коригування за необхідності для отримання цільової прибутковості.

Термін розробки та впровадження даної пропозиції складе близько 6-ти місяців. Відповідальним за впровадження доцільно призначити керівника планово-економічного відділу, виконавцями – працівників цього відділу.

В результаті впровадження такої системи очікується зниження середньозваженої вартості капіталу, зростання рентабельності власного капіталу, зростання оборотності оборотних активів, підвищення фінансової стійкості підприємства в цілому. Орієнтовно одноразові витрати на розробку та впровадження даної пропозиції складуть 65 тис. грн за перший рік (створення інформаційної бази, придбання необхідного інформаційного забезпечення,

експлуатаційні витрати та ін.). експлуатаційні витрати прогноуються в розмірі 58 тис. грн. Прогноується зростання прибутковості діяльності.

3. Для підвищення конкурентоспроможності обладнання та устаткування, що виготовляється, з метою якісної ідентифікації запитів та інтересів замовників, підвищення іміджу підприємства необхідно активно використовувати маркетингові інструменти, гнучко та якісно адаптуючись до сучасних реалій ринку. Просуванням товарів та вибором постачальників здебільшого займається комерційний директор, частково для вирішення окремих завдань залучаються працівники підзвітного йому комерційного відділу. Як таких маркетингових досліджень на підприємстві не проводиться, а аналіз стану ринку здійснюється з використанням вторинної інформації на рівні кабінетних досліджень за статистичними даними, за даними фінансової звітності ПрАТ «ВДЗ», за рейтинговими оцінками харчової та інших галузей, індексами ділової активності в регіоні тощо. Відсутність як таких маркетингових досліджень зв'язано зі специфікою діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод», а саме: відносно сталий асортимент (досить обмежений) продукції, що не вимагає ґрунтовних маркетингових досліджень.

Водночас на сучасному етапі розвитку ПрАТ «ВДЗ» доцільно виходити на нові ринки, значно диверсифікуючи асортимент своєї продукції. Відповідно, обґрунтованою стає необхідність маркетингового планування та проведення різних маркетингових досліджень.

Для вирішення таких завдань пропонуємо в комерційному відділі ввести додаткову посаду фахівця з маркетингу, основними посадовими обов'язками якого стануть аналізування ринку та вивчення відповідних тенденцій; дослідження каналів товарообігу, збуту, методів продажу; вивчення попиту та прогнозування обсягів потенційного збуту; формування та систематичне ведення відповідної інформаційної бази, а також задоволення інформаційних потреб керівників; планування процесів просування на ринок нових продуктів; розробка бюджету маркетингу; планування дій щодо підтримування та нарощування іміджу підприємства тощо.

Ефективна діяльність фахівця з маркетингу позитивно впливатиме не лише на господарську діяльність в цілому, а й сприятиме формуванню позитивного іміджу підприємства та конкурентних переваг на ринку товарів і послуг.

4. Оптимізація витрат підприємства засобами впровадження системи управління витратами, що ґрунтуватиметься на використанні ABC-методу. Обґрунтованість такої пропозиції підтверджується тим, що за результатами проведеного аналітичного дослідження ефективності господарювання ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в 2021 році спостерігається значне зростання собівартості реалізованої продукції, перевищення витрат над доходами в цілому за підсумками діяльності, а відповідно, витрати підприємства потребують оптимізації.

Вибір саме ABC-аналізу обґрунтовано тим, що він передбачає оцінювання доцільності здійснення витрат з позиції корисності виконання операцій технологічного процесу, які пов'язані з цими витратами. Такий підхід дозволяє оптимізувати витрати за рахунок вилучення тих, які безпосередньо не пов'язані з виробничим процесом, або ж не забезпечують відповідної віддачі у вигляді позитивних фінансових результатів (дохід від реалізації, прибуток).

За сучасних умов значного зростання цін на метал, а також тарифів на енергоносії та пальне лише фахове управління витратами виробництва дозволяє забезпечити зростання ефективності діяльності підприємства.

Для того, щоб оптимізувати співвідношення між корисним ефектом та відповідними витратами, використовують групування за трьома категоріями об'єктів (А, В, С).

Група А охоплює незначну кількість об'єктів (статті витрат або об'єкти калькулювання) з високим рівнем впливу на результуючий показник, що контролюється. Група В охоплює середню кількість об'єктів з середнім рівнем впливу на відповідний показник, а група С – значну кількість відповідних об'єктів, але з незначним впливом на контрольований показник.

Відповідно, основна ідея такого підходу в тому, що максимальний приріст ринкової вартості підприємства та максимальна рентабельність досягаються за рахунок оптимізації витрат, які належать до групи А.

Практичне втілення даного методу можна здійснити за такими етапами (рис. 3.2).

Практичне застосування системи управління витратами на ПрАТ «Вінницький дослідний завод», яке ґрунтуватиметься на АВС-аналізі, дозволить забезпечити: обґрунтоване встановлення нормативів витрат; формування раціональної структури витрат у врахуванням їх корисності на кожному етапі виробничого процесу; оптимізацію собівартості продукції за рахунок оптимізації процесів виробництва; досягнення зростання ринкової вартості підприємства в довгостроковій перспективі з максимізацією прибутковості у короткостроковому періоді.

Рисунок 3.2 – Управління витратами на основі АВС-аналізу

Термін впровадження системи управління витратами складе близько 6-ти місяців. Відповідальний – керівник планово-економічного відділу.

Витрати на розробку та впровадження даної пропозиції складуть 75 тис. грн (створення інформаційної бази, придбання додаткових програмних продуктів, зокрема BAS «Комплексне управління підприємством» (BAS КУП), де є окремий модуль «Управління витратами», експлуатаційні витрати та ін.).

Прогнозується зниження витрат підприємства в цілому (в тому числі і управлінських), зокрема собівартості продукції, а відповідно – зростання чистого прибутку.

Врахуємо, що впровадження пропозиції дозволить за прогнозами знизити виробничі витрати підприємства на 4 %.

5. В напрямку усунення виявлених проблем та підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод» в структурі його комерційного відділу доцільно ввести посаду фахівця з контролінгу. Практичне втілення даної пропозиції може стати основним напрямком стабілізації фінансової стійкості підприємства, оптимізації структури джерел формування майна підприємства, пришвидшення оборотності засобів тощо

Впровадження пропозиції займе близько 2-х місяців. Відповідальними за практичне впровадження даної рекомендації є керівник відділу кадрів і комерційний директор.

Витрати на створення посади фахівця з контролінгу – 425 тис. грн (витрати на підбір кандидатури фахівця відповідної кваліфікації - оплата праці відповідальних осіб та безпосередніх виконавців, придбання необхідного програмного забезпечення, організація робочого місця для фахівця, експлуатаційні витрати та ін.).

Врахуємо, що впровадження пропозиції дозволить за прогнозами знизити витрати операційної та фінансової діяльності, що в свою чергу дозволить знизити збитки.

3.2.2 Макетування організаційної структури планово-економічного відділу підприємства

Відповідно до пропозиції щодо введення в структурі планово-економічного відділу посади фахівця з контролінгу, проведемо макетування організаційної структури відділу (рис. 3.3).

Рисунок 3.3 – Змакетована організаційна структура планово-економічного відділу
ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Відповідно до функціонального спрямування організаційної структури підприємства в структурі його планово-економічного відділу виокремлюють фахівців, що виконують відповідні функції (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Функції груп та окремих фахівців планово-економічного відділу ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Посада	Виконувані функції
Керівник відділу	Розробка стратегії, координація, контроль діяльності та досягнення відповідної стратегії
Фахівець з фінансово-кредитного планування	Здійснення фінансово-кредитного планування, яке включає розробку перспективних фінансових прогнозів, річного балансу прибутків і витрат з поквартальним розбиттям, складання кошторисів, доведенням фінансових завдань до безпосередніх виконавців і контроль за їх виконанням, складання оперативних фінансових планів
Фахівець з оперативного планування і контролю	Проведення економічної роботи, направленої на підвищення ефективності виробництва спільно з іншими відділами і службами підприємства, оптимізація витрат
Фахівець з внутрішньо-господарських фінансів	Забезпечення в установлені терміни та у повному обсязі грошових перерахунків і виплат робітникам і службовцям, здійснення контролю за виконанням довготривалих фінансових прогнозів і фінансового плану, раціональним використанням виробничих ресурсів, дотриманням фінансової дисципліни
Фахівець з контролінгу	Постійний моніторинг фінансової стійкості підприємства за результатами аналізу бухгалтерської, статистичної і оперативної звітності, розробка системи відповідних дій щодо вирішення виявлених проблем платоспроможності та ефективності використання ресурсів підприємства, що забезпечує комплексний контроль над бізнесом

Основним завданням в розрізі професійної діяльності фахівця з контролінгу має стати забезпечення інформаційно-аналітичної підтримки процесів прийняття рішень керівництвом.

Основні функції фахівця з контролінгу:

- контроль стану фінансових ресурсів підприємства;
- контроль формування та використання фінансових коштів і джерел;
- контроль стану витрат і доходів;
- аналіз співвідношення доходів від реалізації продукції та інших видів бізнесу і витрат, пов'язаних з діяльністю організації;
- контроль рентабельності реалізації окремих видів продукції і послуг;
- контроль за величиною та змінами валового прибутку;

- оптимізація структури капіталу з подальшим постійним моніторингом даного питання;
- забезпечення максимізації прибутку.

3.2.3 Розрахунок витрат, які потрібні для реалізації запропонованих рекомендацій, та економічного ефекту від їх впровадження

Розрахуємо витрати досліджуваного підприємства, які виникнуть при розробці та впровадженні запропонованих рекомендацій.

Покажемо розрахунок витрат на прикладі рекомендації щодо введення посади фахівця з контролінгу.

Для фахового виконання визначених посадових завдань доцільно залучити фахівця з відповідним досвідом роботи, організувавши його робоче місце.

Для ефективної роботи та оптимізації процесів в даному напрямку доцільно залучити кваліфікованого фахівця з відповідним досвідом роботи, організувавши належним чином його робоче місце.

Вимогами до претендента на посаду фахівця: вища освіта за спеціальністю, стаж роботи не менше 2-х років на відповідній посаді, креативне мислення, водночас знання математики та статистики, вміння працювати з відповідним програмним забезпеченням тощо.

Одноразові витрати на організацію робочого місця фахівця з контролінгу передбачатимуть витрати на придбання необхідних меблів, комп'ютера та оргтехніки, встановлення відповідного програмного забезпечення, створення необхідної бази даних тощо. За ринковими даними ці витрати складуть близько 75 тис. грн.

Відповідно одноразові витрати на розробку та впровадження даної рекомендації складуть близько 75000 грн.

Розрахуємо експлуатаційні витрати, які виникнуть на досліджуваному підприємстві при введенні посади фахівця з контролінгу.

Оклад фахівця з контролінгу складе 17000 грн / місяць. Витрати на заробітну плату за рік становитимуть:

$$17000 \cdot 12 = 204000 \text{ (грн./рік)}$$

Нарахування на заробітну плату (ЄСВ) працівників відділу становитимуть:

$$204000 \cdot 0,22 = 44880 \text{ (грн./рік)}$$

Розрахуємо витрати на силову електроенергію, що споживатиметься комп'ютером та оргтехнікою за наступною формулою 3.1:

$$V_e = V \cdot P \cdot \Phi \cdot K_n, \text{ грн./рік,} \quad (3.1)$$

де V – вартість 1 кВт-год. електроенергії; $V=6,02$ грн/кВт (для промислових підприємств м. Вінниці, 2022 р.);

P – установлена потужність виробу, кВт;

Φ – фактична кількість годин роботи обладнання за рік, годин;

K_n – коефіцієнт використання потужності; $K_n < 1$.

$$V_e = 6,02 \cdot 0,45 \cdot 1920 \cdot 0,9 = 2721 \text{ (грн./рік)}$$

За даними підприємства амортизація основних засобів здійснюється за прямолінійним методом, тому амортизаційні відрахування розрахуємо за формулою 3.2:

$$A = \frac{Ц \cdot N_a}{100}, \text{ грн./рік,} \quad (3.2)$$

де $Ц$ – балансова вартість обладнання, грн.;

N_a – річна норма амортизації, %.

Термін експлуатації комп'ютерів – 5 років.

У відповідності до цього:

$$A = \frac{20000 \cdot 20}{100} = 4000 \text{ (грн./рік)}$$

Також можуть бути і інші витрати, пов'язані з роботою фахівця, тому ми їх порахуємо як 20% від загальної суми усіх попередніх витрат:

$$I_B = (240000 + 44880 + 2721 + 4000) \cdot \frac{20}{100} = 58320 \text{ (грн./рік)}$$

Отже, загальні експлуатаційні річні витрати на впровадження додаткової посади становитимуть:

$$E = 240000 + 44880 + 2721 + 4000 + 58320 = 349921 \text{ (грн./рік)}$$

Отже, експлуатаційні витрати щорічні на введення посади фахівця з контролінгу складуть близько 350 тис. грн.

Важливим завданням для підвищення ефективності діяльності досліджуваного підприємства є оптимізація джерел фінансування його капіталу. Розрахуємо витрати на практичне втілення відповідної рекомендації.

Для досягнення цілей щодо оптимізації структури джерел формування капіталу підприємства доцільно скориставшись послугами спеціалізованої консалтингової фірми. За ринковими даними вартість таких послуг складає близько 50 000 грн. Період діагностики, оцінювання, розробки та впровадження відповідного механізму оптимізації складе близько 6-ти місяців.

Водночас в обов'язки фахівця з контролінгу доцільно додати завдання щодо практичного втілення відповідного механізму оптимізації структури капіталу з подальшим постійним моніторингом даного питання.

Для організації ефективної роботи відповідного фахівця доцільно придбати відповідне програмне забезпечення, яке буде використовуватись для прогнозування тенденцій розвитку, аналізування фінансової та управлінської інформації тощо. Вартість необхідного програмного забезпечення складе близько 15 000 грн.

Саме спостереження за усіма сферами господарської і фінансової діяльності в комплексі може забезпечити інформацію про становище підприємства, визначивши тенденції, які сприяють зміцненню або послабленню позиції підприємства на ринку.

Відповідно, одноразові витрати на розробку та впровадження даної пропозиції складуть близько 65 000 грн.

Розрахуємо експлуатаційні витрати, які виникнуть на досліджуваному підприємстві при практичному впровадженні механізму оптимізації джерел формування капіталу підприємства.

Фахівцю, який буде відповідальним за практичне втілення відповідного механізму, доцільно здійснювати доплату до заробітної плати (за виконання додаткових обов'язків) в розмірі 2000 /міс.

Відповідно, витрати на заробітну плату за рік становитимуть:

$$2000 \cdot 12 = 24000 \text{ (грн./рік)}$$

Нарахування на заробітну плату (ЄСВ) працівників відділу становитимуть:

$$24000 \cdot 0,22 = 5280 \text{ (грн./рік)}$$

Розрахуємо витрати на силову електроенергію, що споживатиметься комп'ютером за наступною формулою 3.1.

$$V_e = 6,02 \cdot 0,45 \cdot 1920 \cdot 0,9 = 2721,6 \text{ (грн./рік)}$$

Відповідальний фахівець близько 20% свого робочого часу витратить на виконання обов'язків щодо оптимізації структури капіталу. Відповідно $V_e = 544$ грн.

За даними підприємства амортизація основних засобів здійснюється за прямолінійним методом, тому амортизаційні відрахування розрахуємо за

формулою 3.2.

У відповідності до цього:

$$A = \frac{10000 \cdot 20}{100} = 2000 \text{ (грн./рік)}$$

Відповідальний фахівець близько 20% свого робочого часу витратить на виконання обов'язків щодо оптимізації структури капіталу. Відповідно $A = 400$ грн.

Також можуть бути і інші витрати, пов'язані з роботою фахівця (наприклад, обслуговування офісної техніки чи комп'ютерів, збір інформації, її обробка), тому ми їх порахуємо як 15% від загальної суми усіх попередніх витрат:

$$I_b = (24000 + 25280 + 544 + 400) \cdot \frac{15}{100} = 7533 \text{ (грн./рік)}$$

Отже, загальні експлуатаційні річні витрати становитимуть:

$$E = 24000 + 25280 + 544 + 400 + 7533 = 57757 \text{ (грн./рік)}$$

Проведемо розрахунки витрат, які необхідні для практичного застосування системи ABC-методу для оптимізації витрат підприємства та обґрунтування відповідних управлінських рішень.

Для практичного втілення такої пропозиції фахівцю, в обов'язки якого входитимуть питання аналізування та оптимізації витрат підприємств, необхідно підвищити свою кваліфікацію щодо організації та впровадження такої системи, а також щодо користування відповідним програмним забезпеченням.

Витрати на навчання та підвищення кваліфікації фахівця з управління витратами, а також формування відповідної бази даних за даними ринку складуть близько 25 тис грн.

Для забезпечення ефективного управління витратами доцільно забезпечити можливість використання відповідного програмного забезпечення, яке необхідне

для створення єдиної інформаційної системи для аналізування інформації, розрахунків, що необхідні для оптимізації витрат ресурсів, ефективного управління різними аспектами діяльності підприємства.

Одним із таких програмних продуктів є BAS «Комплексне управління підприємством» (BAS КУП), що охоплює управлінський, фінансовий та бухгалтерський облік.

BAS КУП дозволяє комплексно вирішувати питання моніторингу та аналізування показників діяльності підприємства, управління його фінансовою діяльністю, виробництвом, витратами та собівартістю, персоналом тощо.

Водночас, таке програмне забезпечення дозволить виконувати функції і фахівцю контролінгу, посаду якого запропоновано також.

За ринковими даними вартість такого програмного забезпечення складає 50 000 грн.

Відповідно одноразові витрати на розробку та впровадження даної рекомендації становитимуть близько 75 000 грн.

Відповідальність за практичну реалізацію системи управління оборотним капіталом підприємства покладено на керівника планово-економічного відділу, фахівці якого додатково виконуватимуть відповідні функції.

Витрати на практичне втілення даної пропозиції передбачають оплату праці виконавців за додатково виконуваними завданнями з використанням відповідного програмного забезпечення (є одним із модулів BAS КУП).

Орієнтовно витрати на практичну реалізацію даної рекомендації складуть близько 60 тис. грн.

Щодо практичного втілення пропозиції в напрямку активізації маркетингової діяльності в комерційному відділі доцільно ввести додаткову посаду фахівця з маркетингу. Відповідно одноразові витрати на організацію робочого місця фахівця з маркетингу складуть близько 80 тис. грн (організація робочого місця, придбання відповідного програмного забезпечення тощо). Експлуатаційні витрати, які виникнуть на досліджуваному підприємстві при введенні посади фахівця з маркетингу, складуть близько 400 тис. грн /рік.

Порахуємо економічні ефекти для кожної пропозиції за формулою 3.3:

$$E_e = \sum E_i - E \cdot B, \quad (3.3)$$

де E_i – економія i -го виду робіт;

E_n – нормативний коефіцієнт ефективності (0,15);

n – число виконуваних робіт, що дали економію.

Приклад розрахунків наведено для пропозиції щодо активізації маркетингової діяльності. Відповідно, враховуючи зроблені розрахунки витрат та прогнози щодо результатів, яких можна досягнути: $E_e = 44000 \cdot 0,05 - 0,15 \cdot 480 = 2128$ тис. грн.

Розрахунки проведено з урахуванням розрахованих витрат на практичне втілення рекомендації (480 тис. грн / за 1-й рік) та прогнозованого зростання обсягів збуту на 5%.

Решта розрахованих економічних ефектів від практичного втілення розроблених рекомендацій наведено в табл. 3.4.

Складемо загальний план рекомендацій для досліджуваного підприємства (табл. 3.4).

Розрахований економічний ефект свідчить про доцільність впровадження розробленої рекомендації.

Окрім позитивного економічного результату рекомендації також впливають на покращення інших показників діяльності підприємства.

З даних табл. 3.4 видно, що загальна сума економічного ефекту від впровадження запропонованих рекомендацій становить 5593 тис. грн./рік, а витрати на їх реалізацію 1163 тис. грн., що є позитивним результатом. Отже, впровадження даних рекомендацій вигідно для досліджуваного підприємства.

Розрахуємо ефективність вкладених коштів у розроблені рекомендації, які приносять ефект підприємству протягом 3-х років.

Таблиця 3.4 – Загальний план рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Найменування заходу, що пропонується	Відповідальні	Терміни виконання	Витрати, тис. грн.	Економічний ефект, тис. грн./рік	Інші результати
1	2	3	4	5	6
Формування ефективної системи управління оборотним капіталом	Керівник планово-фінансового відділу	2 міс.	60	500	Пришвидшення оборотності оборотних активів, вивільнення з обігу надлишкових коштів, зростання фінансової стійкості
Оптимізація структури джерел фінансування капіталу за механізмом фінансового левериджу	Керівник планово-фінансового відділу	6 міс.	123	750	Зростання рентабельності власного капіталу, підвищення ефективності використання фінансово-майнового потенціалу, зростання фінансової стійкості
Активізація маркетингової діяльності	Комерційний директор	6 місяців	480	2128	Задоволення потреб менеджерів в інформаційному забезпеченні, вихід на нові ринки, зростання обсягів збуту, посилення конкурентних переваг
Оптимізація витрат підприємства засобами ABC-методу	Керівник планово-фінансового відділу	6 міс.	75	1615	Зниження витрат ресурсів, оптимізація виробничих витрат, зростання гнучкості підприємства
Введення посади фахівця з контролінгу	Комерційний директор та керівник відділу кадрів	2 міс.	425	1700	Досягнення достатнього рівня фінансової стійкості, забезпечення прибутковості діяльності
Разом			1163	6693	

Якщо рекомендації приносять ефект протягом декількох років, то необхідно визначити теперішню вартість всіх економічних ефектів $E_{f(зар)}$, які отримає підприємство протягом всього періоду дії впроваджених рекомендацій. Для цього користуються формулою [19]:

$$E_{\Phi(\text{заг})} = \sum_1^T \frac{E_{\Phi i}}{(1 + \alpha)^t}, \quad (3.4)$$

де $E_{\Phi i}$ – щорічна величина прогнозованого економічного ефекту, грн;

α – ставка дохідності, яка враховує середню депозитну ставку, темпи інфляції, рівень ризику тощо, у відносних одиницях, Для розрахунків можна брати ставку комерційних банків за кредитними операціями;

T – термін дії впровадженої рекомендації, тобто скільки часу впроваджена рекомендація буде давати економічний ефект, в роках;

t – час від моменту впровадження певної рекомендації до моменту отримання економічного ефекту від її впровадження, який визначається на кінець кожного року, років.

Далі, розраховують:

- норму дохідності витрат на впровадження запропонованих рекомендацій – D ;
- період окупності витрат – $ПО$.

Норма дохідності D витрат на впровадження запропонованих рекомендацій розраховується за формулою [19]:

$$D = \sqrt[T]{\frac{E_{\Phi \text{заг}}}{B} + 1} - 1, \quad (3.5)$$

де $E_{\Phi(\text{заг})}$ – загальна величина теперішньої вартості всіх економічних ефектів від впровадження запропонованих рекомендацій, грн;

B – загальна величина витрат, на впровадження запропонованих рекомендацій, грн;

T – термін дії впровадженої рекомендації, тобто скільки часу впроваджена рекомендація буде давати економічний ефект, в роках.

Впровадження запропонованих рекомендацій вважається економічно доцільним, якщо показник $D \geq (0,2 \dots 0,33)$.

Період окупності ПО витрат на реалізацію запропонованих рекомендацій розраховується за формулою [19]:

$$ПО = \frac{В}{E_{фзаг}}. \quad (3.6)$$

Впровадження запропонованих рекомендацій вважається економічно доцільним, якщо показник $ПО \leq (3...5)$ років.

Середня ставка комерційних банків за кредитними операціями в 2022 році близько 25 %. Загальний розрахований ефект по рокам (з урахуванням прогностичних змін його величини по рокам) становитиме $E_{ф1} = 6693$; $E_{ф2} = 7362$; $E_{ф3} = 8099$ тис. грн, визначаємо $E_{фзаг}$:

$$E_{фзаг} = \frac{6693}{(1 + 0,25)^1} + \frac{7362}{(1 + 0,25)^2} + \frac{8099}{(1 + 0,25)^3} = 14213 \text{ тис. грн}$$

Оскільки витрати на розробку та впровадження розроблених рекомендацій в перший рік впровадження комплексу заходів складуть 1163 тис. грн, а протягом ще 2-х наступних років підприємство матиме близько 808 тис. грн. щороку. Продисконтувавши їх, визначено, що загальна сума витрат складе близько 5041,4 тис. грн.

Тоді,

$$Д = \sqrt[3]{\frac{14213}{5041,4} + 1} - 1 = 1,4,$$

що перевищує мінімально необхідний рівень показника.

$ПО = 5041,4 / 14213 = 0,35$, що також задовольняє мінімальним умовам.

Отже розроблені рекомендації є економічно доцільними для впровадження на ПрАТ «Вінницький дослідний завод».

3.3 Моделювання результатів діяльності підприємства

Проведемо моделювання чистого прибутку ПрАТ «ВДЗ» для одного з основних видів продукції – установок теплообмінні, що в загальному обсязі випущеної продукції і займають 53,4 % загального обсягу виробленої продукції (77 шт – 54,1% обсягу реалізованої продукції) підприємством в 2020 році. В результаті реалізації запропонованих нами рекомендацій прогнозовано такі результати діяльності ПрАТ «ВДЗ»:

- прогнозований обсяг продажу установок теплообмінних N за рік – 100 шт.;
- ціна реалізації одного виробу Ц (без врахування ПДВ) – 313 тис. грн.;
- прямі витрати на виробництво одного виробу – 203 тис. грн.;
- непрямі витрати на виробництво одного виробу – 88 тис. грн.;
- ставка податку на прибуток у 2020 р. – 18%.

Практичне впровадження розроблених рекомендацій проводиться за рахунок власних коштів підприємства.

Розрахуємо основні показники діяльності підприємства. Загальний обсяг продажу теплообмінних установок складе [67]:

$$\text{ЗОП} = \text{Ц} \cdot \text{N} = 100 \cdot 313 = 31300 \text{ (тис. грн.)}$$

Величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на один виріб складе:

$$\text{ПР}_1 + \text{ОВ}_1 = 203 + 88 = 291 \text{ (тис. грн.)}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу теплообмінних установок складе:

$$(\text{ПР}_1 + \text{ОВ}_1) \cdot \text{N} = 203 \cdot 100 + 88 \cdot 100 = 20300 + 8800 = 29100 \text{ (тис. грн.)}$$

З них прямі витрати складають 20300 тис. грн., а непрямі – 8800 тис. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$\text{ПО} = 31300 - 29100 = 2200 \text{ (тис. грн.)}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$\text{ПП} = \text{ПО} \cdot \frac{\lambda}{100} = 2200 \cdot \frac{18}{100} = 396 \text{ (тис. грн.)}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$\text{ЧП} = \text{ПО} - \text{ПП} = 2200 - 396 = 1804 \text{ (тис. грн.)}$$

Вважатимемо, що найбільше впливають на величину чистого прибутку ПрАТ “Вінницький дослідний завод” такі показники як [19]:

- обсяг продажу продукції;
- ціна реалізації одиниці продукції;
- прямі та непрямі витрати на виробництво одиниці продукції.

Межі зміни обраних показників виберемо в діапазоні $\pm 20\%$.

Відповідно доцільно визначити чутливість чистого прибутку від зміни обсягу продажу установок теплообмінних. Розрахуємо величину чистого прибутку підприємства для крайніх значень зміни обсягу продажу.

Відповідно для нижнього значення обсягу продажу:

$$N_n = 0,8 \cdot 100 = 80 \text{ штук загальний обсяг продажу, який складе:}$$

$$\text{ЗОП} = \text{Ц} \cdot N_n = 313 \cdot 80 = 26480 \text{ (тис. грн.)}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу теплообмінних установок складе:

$$\text{ПР} + \text{ОВ} = 203 \cdot 80 + 8800 = 16240 + 8800 = 25040 \text{ (тис. грн.)}$$

З них прямі витрати складають 16240 тис. грн., а непрямі – 8800 тис. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$\text{ПО} = 26480 - 25040 = 1440 \text{ (тис. грн.)}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$\text{ПП} = \text{ПО} \cdot \frac{\lambda}{100} = 1440 \cdot \frac{18}{100} = 259,2 \text{ (тис. грн.)}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$\text{ЧП} = \text{ПО} - \text{ПП} = 1440 - 259,2 = 1180,8 \text{ (тис. грн.)}$$

Для верхнього значення обсягу продажу $N_v = 1,2 \cdot 100 = 1230$ штук, отримаємо загальний обсяг продажу товарів:

$$\text{ЗОП} = \text{Ц} \cdot N_v = 313 \cdot 120 = 37560 \text{ (тис. грн.)}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу теплообмінних установок складе:

$$ПР+ОВ=203 \cdot 120 + 8800 = 24360 + 8800 = 33160 \text{ (тис. грн.)}$$

З них прямі витрати складають 24360 тис. грн., а непрямі – 8800 тис. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$ПО=37560-33160=4400 \text{ (тис. грн.)}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$ПП=ПО \cdot \frac{\lambda}{100} = 4400 \cdot \frac{18}{100} = 792 \text{ (тис. грн.)}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$ЧП=ПО-ПП=4400-792=3608 \text{ (грн.)}$$

Можна зробити певний висновок: при зміні обсягу реалізації теплообмінних установок (в межах $\pm 20\%$) чистий прибуток ПрАТ “ВДЗ” коливатиметься в межах від 1180,8 до 3608 тис. грн. (при базовому рівні 1804 тис. грн.). Відповідно на рис. 3.4 відображено результати проведеного моделювання чутливості чистого прибутку підприємства залежно від зміни обсягу продажів теплообмінних установок.

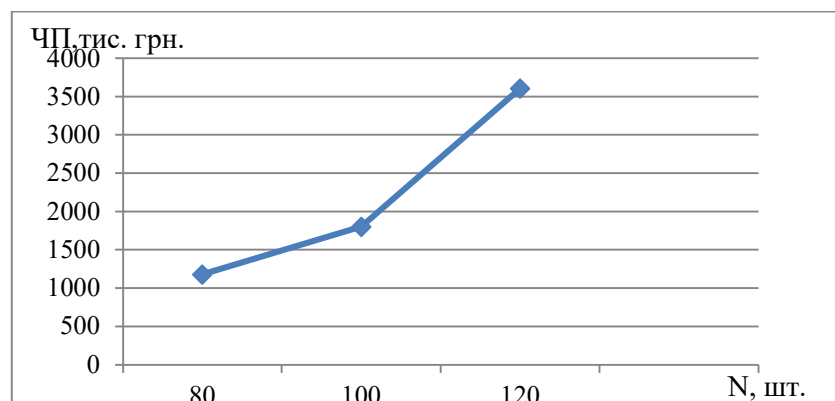

Рисунок 3.4 – Графік моделювання чутливості чистого прибутку ПрАТ “ВДЗ” залежно від зміни обсягу продажу

На наступному кроці моделювання доцільно визначити чутливість чистого прибутку досліджуваного прибутку залежно від зміни ціни продукції. Відповідно нами проведено розрахунки величини чистого прибутку для крайніх значень ціни реалізації теплообмінних установок.

Для нижнього значення ціни реалізації теплообмінних установок $C_n = 250$ тис. грн. загальний обсяг продажу товару складе:

$$\text{ЗОП} = \text{Ц}_n \cdot N = 250 \cdot 100 = 25000 \text{ (тис. грн.)}$$

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$\text{ПО} = 25000 - (20300 + 8800) = -4100$ (тис. грн.) , тобто при такій ціні підприємство буде мати збитки.

Для верхнього значення ціни реалізації теплообмінних установок $\text{Ц}_v = 376$ тис. грн. загальний обсяг продажу товару складе:

$$\text{ЗОП} = \text{Ц}_v \cdot N = 376 \cdot 100 = 37600 \text{ (тис. грн.)}$$

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$\text{ПО} = 37600 - (20300 + 8800) = 8500 \text{ (тис. грн.)}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$\text{ПП} = \text{ПО} \cdot \frac{\lambda}{100} = 8500 \cdot \frac{18}{100} = 1530 \text{ (тис. грн.)}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$\text{ЧП} = \text{ПО} - \text{ПП} = 8500 - 1530 = 6870 \text{ (тис. грн.)}$$

Відповідно чистий прибуток підприємства буде коливатись в межах від збитків в розмірі 4100 тис. грн. до прибутку в розмірі 6870 тис. грн. (при базовому рівні 1804 тис. грн.). На рис. 3.5 відображено результати проведеного моделювання чутливості чистого прибутку досліджуваного підприємства залежно від зміни ціни реалізації одиниці продукції (теплообмінних установок).

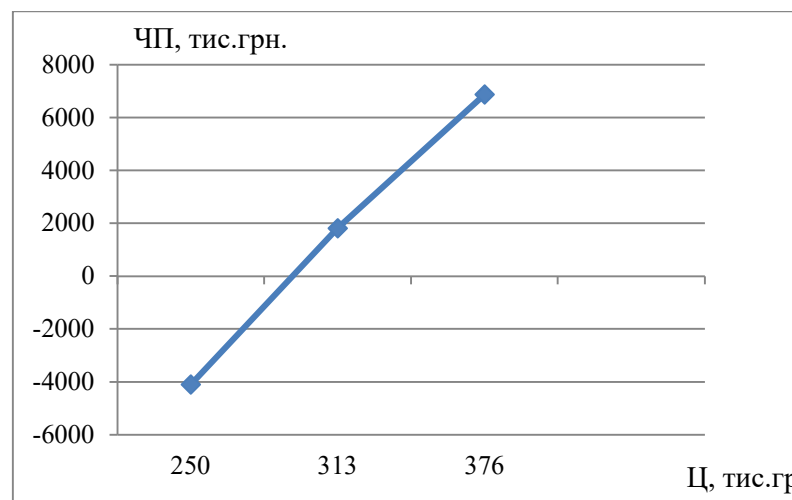

Рисунок 3.5 – Графік моделювання чутливості чистого прибутку ПрАТ “ВДЗ” залежно від зміни ціни на одиницю продукції

Наступним кроком є визначення чутливості чистого прибутку досліджуваного підприємства залежно від зміни прямих витрат на виробництво продукції. Відповідно проведемо розрахунки величини чистого прибутку саме для крайніх значень зміни прямих витрат.

Для нижнього значення рівня прямих витрат $PR_H = 203 \cdot 0,8 = 162,4$ тис. грн. загальний обсяг продажу товару складе:

$$ЗОП = Ц \cdot N = 313 \cdot 100 = 31300 \text{ (тис. грн.)}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу продукції складе:

$$PR_H + ОВ = 162,4 \cdot 100 + 8800 = 16240 + 8800 = 25040 \text{ (тис. грн.)}$$

З них прямі витрати складають 16240 тис. грн., а непрямі – 8800 тис. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$ПО = 31300 - 25040 = 6260 \text{ (тис. грн.)}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$ПП = ПО \cdot \frac{\lambda}{100} = 6260 \cdot \frac{18}{100} = 1126,8 \text{ (тис. грн.)}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$ЧП = ПО - ПП = 6260 - 1126,8 = 5133,2 \text{ (тис. грн.)}$$

Для верхнього значення рівня прямих витрат $PR_B = 243,6$ тис. грн. загальний обсяг продажу товару складе:

$$ЗОП = Ц \cdot N = 313 \cdot 100 = 31300 \text{ (тис. грн.)}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу теплообмінних установок складе:

$$PR_B + ОВ = 243,6 \cdot 100 + 8800 = 24360 + 8800 = 33160 \text{ (тис. грн.)}$$

З них прямі витрати складають 24360 тис. грн., а непрямі – 8800 тис. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$ПО = 31300 - 33160 = -1860 \text{ (тис. грн.)}$$

В результаті проведених розрахунків ми прийшли до висновків, що при зміні прямих витрат на виробництво одиниці теплообмінних установок в межах $\pm 20\%$ величина чистого прибутку підприємства буде коливатись в межах від

5133,2 тис. грн. до збитків в розмірі 1860 тис. грн. (при базовому рівні 1804 тис. грн.). Моделювання чутливості чистого прибутку ПрАТ “ВДЗ” залежно від зміни прямих витрат на виробництво одиниці товару зображено на рис. 3.6.

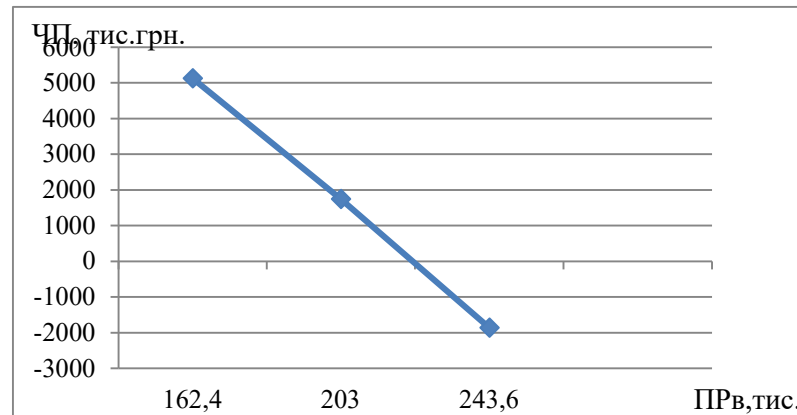

Рисунок 3.6 – Графік моделювання чутливості чистого прибутку ПрАТ “ВДЗ” залежно від зміни прямих витрат на виробництво одиниці продукції

Проаналізуємо чутливість чистого прибутку досліджуваного підприємства залежно від зміни непрямих витрат на виробництво теплообмінних установок. Розрахуємо величину чистого прибутку для крайніх значень непрямих витрат.

Для нижнього значення рівня непрямих витрат $OB_H = 88 \cdot 0,8 = 70,4$ тис. грн. загальний обсяг продажу товару складе:

$$ЗОП = Ц \cdot N = 313 \cdot 100 = 31300 \text{ (тис. грн.)}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу теплообмінних установок складе:

$$ПР + OB_H = 20300 + 100 \cdot 70,4 = 20300 + 7040 = 27340 \text{ (тис. грн.)}$$

З них прямі витрати складають 20300 тис. грн., а непрямі – 7040 тис. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$ПО = 31300 - 27340 = 3960 \text{ (тис. грн.)}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$ПП = ПО \cdot \frac{\lambda}{100} = 3960 \cdot \frac{18}{100} = 712,8 \text{ (тис. грн.)}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$\text{ЧП} = \text{ПО} - \text{ПП} = 3960 - 712,8 = 3247,2 \text{ (тис. грн.)}$$

Для верхнього значення рівня непрямих витрат $\text{OB}_в$ 105,6 тис. грн. загальний обсяг продажу товару складе:

$$\text{ЗОП} = \text{Ц} \cdot \text{N} = 313 \cdot 100 = 31300 \text{ (тис. грн.)}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу теплообмінних установок складе:

$$\text{ПР} + \text{OB}_н = 20300 + 100 \cdot 105,6 = 20300 + 10560 = 30860 \text{ (тис. грн.)}$$

З них прямі витрати складають 20300 тис. грн., а непрямі – 10560 тис. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$\text{ПО} = 31300 - 30860 = 440 \text{ (тис. грн.)}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$\text{ПП} = \text{ПО} \cdot \frac{\lambda}{100} = 440 \cdot \frac{18}{100} = 79,2 \text{ (тис. грн.)}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$\text{ЧП} = \text{ПО} - \text{ПП} = 440 - 79,2 = 360,8 \text{ (грн.)}$$

Отже, можна зробити висновок, що при зміні непрямих витрат на виробництво одиниці товару (теплообмінної установки) в межах $\pm 20\%$ величина чистого прибутку підприємства буде коливатись в межах від 3247,2 тис. грн. до 360,8 тис. грн. (при базовому рівні 1804 тис. грн.). Моделювання чутливості чистого прибутку ПрАТ “ВДЗ” залежно від зміни непрямих витрат на виробництво одиниці товару зображено на рис. 3.7.

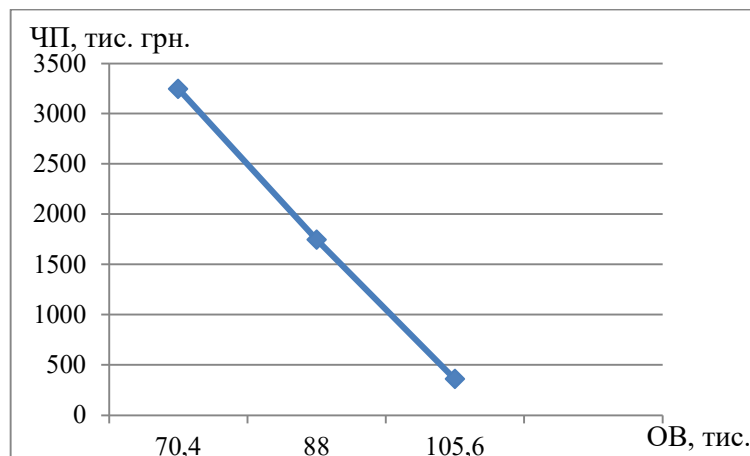

Рисунок 3.7 – Графік моделювання чутливості чистого прибутку ПрАТ “ВДЗ” залежно від зміни непрямих витрат на виробництво одиниці продукції

Висновки до третього розділу

В третьому розділі магістерської кваліфікаційної роботи було проведено SWOT-аналіз ПрАТ “ВДЗ”, визначено стратегічні орієнтири його діяльності.

Проведений аналіз дозволив виявити перспективні напрямки розвитку для досліджуваного підприємства. Обґрунтовано, що на даному етапі розвитку ПрАТ «Вінницький дослідний завод» доцільно орієнтуватись саме на стратегію стабілізації, яка передбачає вирівнювання показників ефективності господарювання.

Відповідно до проблем, які виявлено в діяльності досліджуваного підприємства, та обраної стратегії стабілізації розроблено рекомендації, які дозволять вирішити існуючі проблеми та досягнути визначених цілей: формування ефективної системи управління оборотним капіталом; оптимізація структури джерел фінансування капіталу за механізмом фінансового левериджу; активізація маркетингової діяльності; оптимізація витрат підприємства засобами ABC-методу; введення посади фахівця з контролінгу.

Відповідно до поставлених в кваліфікаційній роботі завдань проведено макетування планово-економічного відділу підприємства, в структуру якого додається посада фахівця з контролінгу, основними завданнями якого мають стати контроль стану та ефективності витрачання фінансових ресурсів підприємства; контроль за формуванням та використанням фінансових коштів і джерел; контроль за станом витрат і доходів підприємства; моніторинг фінансової стійкості підприємства; забезпечення максимізації прибутку тощо.

Відповідно розраховано витрати, які виникатимуть в ході практичної реалізації рекомендацій, а також визначено економічний ефект від їх впровадження. Результати розрахунків підтверджують, що розроблений комплекс рекомендацій доцільний до практичного втілення, оскільки має позитивний економічний ефект. Найбільший економічний ефект за розрахунками планується від активізації маркетингової діяльності підприємства. Окрім позитивного економічного ефекту розроблені рекомендації також впливають і на покращення

інших показників господарювання. Загальна сума економічного ефекту від впровадження запропонованих рекомендацій становить 6693 тис. грн./рік, а витрати на їх реалізацію 1163 тис. грн./рік, що є позитивним результатом.

Також проведене моделювання результатів діяльності підприємства, що підтвердило доцільність та ефективність здійснення розроблених рекомендацій.

ВИСНОВКИ

В ході виконання теоретичного розділу магістерської кваліфікаційної роботи було проаналізовано питання ефективного управління фінансовою стійкістю підприємства за сучасних умов господарювання.

В розрізі теми дослідження досліджено сутність та структуру поняття фінансової стійкості. На нашу думку, поняття фінансової стійкості доцільно трактувати як здатність підприємства до самоокупності та фінансової незалежності, що є наслідком ефективного управління структурою капіталу, активами та грошовими потоками підприємства, при цьому забезпечується розвиток підприємства при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах припустимого рівня ризику.

Проаналізовано зв'язок між фінансовою стійкістю, ліквідністю та платоспроможністю підприємства. Досліджено фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства. Визначено ознаки фінансової стійкості підприємства. Розглянуто базові етапи управління фінансовою стійкістю підприємства.

Досліджено суть, структуру та підходи до управління фінансовою стійкістю підприємства. Охарактеризовано основні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства. Досліджено показники оцінювання фінансової стійкості підприємства, що визначаються науковцями.

За результатами дослідження удосконалено підхід до оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства, який на відміну від існуючих передбачає комплексне аналізування абсолютних показників і фінансових коефіцієнтів-індикаторів стану та структури капіталу підприємства, оцінювання темпових показників ефективності господарювання в їх динаміці, а також – визначення типу фінансової стійкості підприємства. Такий підхід є комплексним і багатоцільовим, забезпечуючи можливість провести деталізовану діагностику фінансової стійкості підприємства, що дозволяє виявити слабкі місця в фінансовому стані підприємства.

В ході виконання аналітичного дослідження в розрізі теми даної магістерської кваліфікаційної роботи було охарактеризовано стан та основні тенденції розвитку машинобудування України за сучасних умов господарювання. Детальніше аналіз проведено на прикладі ПрАТ «Вінницький дослідний завод», що є одним з провідних машинобудівних підприємств України. Аналіз динаміки основних фінансово-економічних показників діяльності досліджуваного підприємства показав, що за результатами 2021 року практично усі показники ілюструють зниження. Водночас в 2020 році спостерігаємо позитивну тенденцію порівняно з попереднім 2019 роком.

За підсумками 2021 року ПрАТ «Вінницький дослідний завод» працював збитково. За даними товариства збиток є наслідком того, що замовниками не проведено повної оплати за виконані роботи, хоч продукція виготовлена в терміни, що обумовлені укладеними угодами.

Аналіз майна підприємства продемонстрував зростання активів протягом 2019-2021 рр. Враховуючи, що дане збільшення пояснюється зростанням оборотних засобів (11,9% та 20,1% відповідно), то це свідчить про зростання мобільності активів підприємства.

Результати аналізу власного капіталу ПрАТ «Вінницький дослідний завод» свідчать про його зростання в 2020 році на 2,96 %, проте в 20221 році спостерігається зниження показника на 1,93 %. Поточні зобов'язання і забезпечення підприємства на протязі 3-х років зростають. Крім того було проаналізовано основні фінансові показники діяльності підприємства та різні види рентабельності, що вказують на фінансову незалежність підприємства.

В розрізі теми дослідження відповідно до розробленого підходу було проведено деталізоване дослідження системи управління фінансовою стійкістю ПрАТ «ВДЗ», що ґрунтується на загальнодоступній фінансовій інформації про його діяльність, водночас передбачає розрахунок та аналізування різних груп показників (абсолютні, відносні, темпові зміни) і має на меті виявлення проблем та слабких місць в забезпеченні фінансової стійкості підприємства.

Відповідно проаналізовано абсолютні показники складу та структури майна та джерел його фінансування, проведено аналіз фінансових показників-індикаторів, а також - основних темпових показників ефективності господарювання ПрАТ «ВДЗ».

В цілому можна зауважити, що досліджуване підприємства має високий рівень фінансової незалежності, водночас є проблеми з структурі фінансування оборотних засобів підприємства, що знижують фінансову стійкість підприємства.

У відповідності до визначених в роботі завдань проведено аналіз системи управління досліджуваного підприємства. Проведено оцінювання ефективності системи менеджменту за певними показниками. Дослідження показало, що керівництву доцільно звернути увагу на підвищення ефективності управління підприємства.

В третьому розділі магістерської кваліфікаційної роботи було проведено стратегічний аналіз діяльності ПрАТ «ВДЗ», визначено стратегічні орієнтири його діяльності. Обґрунтовано, що на даному етапі розвитку ПрАТ «Вінницький дослідний завод» доцільно орієнтуватись саме на стратегію стабілізації, яка передбачає вирівнювання показників ефективності господарювання.

Відповідно до проблем, які виявлено в діяльності досліджуваного підприємства, та обраної стратегії стабілізації розроблено рекомендації, які дозволять вирішити існуючі проблеми та досягнути визначених цілей: формування ефективної системи управління оборотним капіталом; оптимізація структури джерел фінансування капіталу за механізмом фінансового левериджу; активізація маркетингової діяльності; оптимізація витрат підприємства засобами ABC-методу; введення посади фахівця з контролінгу.

Відповідно до поставлених в кваліфікаційній роботі завдань проведено макетування планово-економічного відділу підприємства, в структуру якого додається посада фахівця з контролінгу, основними завданнями якого мають стати контроль стану та ефективності витрачання фінансових ресурсів підприємства; контроль за формуванням та використанням фінансових коштів і

джерел; контроль за станом витрат і доходів підприємства; моніторинг фінансової стійкості підприємства; забезпечення максимізації прибутку тощо.

Відповідно розраховано витрати, які виникатимуть в ході практичної реалізації рекомендацій, а також визначено економічний ефект від їх впровадження. Результати розрахунків підтверджують, що розроблений комплекс рекомендацій доцільний до практичного втілення, оскільки має позитивний економічний ефект. Найбільший економічний ефект за розрахунками планується від активізації маркетингової діяльності підприємства. Окрім позитивного економічного ефекту розроблені рекомендації також впливають і на покращення інших показників господарювання.

Загальна сума економічного ефекту від впровадження запропонованих рекомендацій становить 6693 тис. грн./рік, а витрати на їх реалізацію 1163 тис. грн./рік, що є позитивним результатом.

Також проведене моделювання результатів діяльності підприємства, що підтвердило доцільність та ефективність здійснення розроблених рекомендацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилінська О.Я., Панченко О.І. Фінансова стійкість у системі стратегічного управління підприємством. Проблеми економіки № 1 (39). 2019. С.89–94.
2. Бодарєва Т.І. Шірінян Л.В. Управління фінансовою стійкістю підприємства причорноморські економічні студії. Випуск 35. 2018. С.85–90.
3. Васильченко Г.В. Теоретичні аспекти дослідження поняття «управління фінансовою стійкістю». Економічний форум. 2012. № 2. С. 43–47.
4. Гарасюк О.А., Богачевська К.В. Удосконалення поняття управління фінансовою стійкістю. Економіка і регіон. 2012. № 3 (34). С. 228–232.
5. Денисенко М. П., Гришко А. М. Заходи покращання фінансового стану підприємств у сучасних умовах господарювання. *Економіка та держава*. 2019. № 12.
6. Єлецьких С.Я. Послідовність етапів процесу управління розвитком промислового підприємства з позицій забезпечення його фінансової стійкості. Науковий огляд. 2014. Т. 8, № 9. С. 41–57.
7. Партин Г.О. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи. Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. 2010. №10. С.276–279.
8. Патута О. С., Пришко К. Є. Вплив структури капіталу на фінансову стійкість підприємства. Економіка і суспільство. 2016. Вип. 2. С. 323–327.
9. Коваль О. А., Літус П. Р. Управління фінансовою стійкістю підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8402> (дата звернення: 16.09.2022).
10. Масленніков, Є.І. Методологічні та практичні засади дослідження системи управління фінансовою стійкістю промислового підприємства: монографія. Одеса : Прес-кур'єр, 2015. 316 с.

11. Рудика В.І. Сукрушева Г.О. Ковалевська А.М. Теоретичні аспекти управління фінансовою стійкістю підприємства. Інфраструктура ринку. Випуск 19. 2018. С. 605-608.

12. Сітак І., Івахненко А. Управління фінансовою стійкістю в системі формування фінансової стратегії підприємства. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки)*. 2021. (3). 7–15. URL: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2021.3.7>

13. Сметанюк О.А., Причепка І.В., Білоконь Т.М. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах обмежених обсягів інформаційного забезпечення. *Ефективна економіка*. №9. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/545/552>.

14. Ткаченко А. А., Подзігун Я. В., Кулик Ю. М. Удосконалення аналізу фінансового стану на українських підприємствах: проблеми та шляхи їх вирішення. Збірник наукових праць ЧДТУ. Випуск 57. С. 45-53.

15. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 566 с.

16. Черниш С.С. Проблеми застосування методик аналізу фінансового стану на вітчизняних підприємствах. *Інноваційна економіка*. 2012. № 5. С. 142–146.

17. Причепка І.В., Михайлова М.О. Сутність і зміст поняття фінансової стійкості підприємства. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи. Вінниця: ВНТУ, 2022. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2023/schedConf/presentations>.

18. Положення «Про кваліфікаційні роботи на другому (магістерському) рівні вищої освіти». Затверджене Наказом ВНТУ № 203 від 29.06.2021 р. URL: <https://iq.vntu.edu.ua/repository/getfile.php/3091.pdf>.

19. Методичні вказівки до виконання магістерської кваліфікаційної роботи студентами спеціальності «Менеджмент організацій» освітньої програми «Менеджмент підприємств, організацій і установ» / Уклад. В. О. Козловський, О. Й. Лесько, 3-є видання, переробл. і доповнене. Вінниця : ВНТУ, 2021. 63 с.

20. Лахтіонова Л.А. Економічна категорія «фінансова стійкість» в сучасному фінансовому аналізі підприємницької діяльності. Наук. пр. Кіровоград. нац. техн. ун-ту. екон. науки: Зб. наук. праць. 2009. Вип. 6, ч. II. С. 327–338.
21. Філімоненков О.С. Фінанси підприємства: навч. Посібник. К.: Кондор, 2005. 400 с.
22. Крухмаль О.В., Коваленко В.В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи. Монографія. Суми: УАБС НБУ, 2007. 198с.
23. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз. 2009.: URL: http://pidruchniki.ws/15840720/ekonomika/ekonomichniy_analiz_-_grabovetskiy_bye.
24. Мних Є. В. Збалансована система інформаційно-аналітичного забезпечення менеджменту. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : [збірник наукових праць]. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. № 722. С. 155–159.
25. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. Посіб.-2-ге видан., випр.. і доп. К., 2005. 662с.
26. Лахтіонова Л. А. Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності : монографія. К. : КНЕУ, 2011. 880 с.
27. Поддєрьогін А.М., Наумова Л.Ю. Фінансова стійкість підприємств в економіці України : [монографія]. К. : КНЕУ, 2011. 14 с.
28. Кривицька О.Р. Планування прибутку підприємства при визначенні стратегії його розвитку. Фінанси України. 2005. № 3. С. 138–143.
29. Заюкова М.С. Теорія фінансової стійкості підприємства: [монографія]. Вінниця: Вид-во «Універсум», 2009. 155с.
30. Прісняков В.Ф. Порівняння фінансово-економічної стійкості ринкової і планової економіки. Фінанси України. 2006. № 10. С. 49–54.
31. Бланк И.А. Словарь-справочник финансового менеджера. К.: «Ника-Центр», 2002. 480 с.

32. Кизим М.О., Забродський В.А., Зінченко В.А., Копчак Ю.С. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: Монографія. Х.: Вид. дім «ІНЖЕК», 2003. 144 с.
33. Костирко Л.А. Діагностика фінансово-економічної стійкості підприємства: Монографія. 2-ге вид., перероб. і доп. Х.: Фактор, 2008. 336 с.
34. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і планування [Текст] : Навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 224 с.
35. Білик М.Д. Фінансовий аналіз [Текст]: навч. пос. К. : КНЕУ, 2005. 588 с.
36. Дуброва Н. П., К. О. Лавиш, І. В. Ткаченко. Зміцнення фінансової стійкості підприємства шляхом підвищення прибутковості. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2017. № 2(2). С. 89–92. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_2\(2\)_20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_2(2)_20).
37. Базилінська О.Я., Панченко О.І. Фінансова стійкість у системі стратегічного управління підприємством. Проблеми економіки № 1 (39), 2019. С 89–94.
38. Партин Г.О. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи. Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. 2010. №10. С.276-279.
39. Чепка В.В., Матяш О.К. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. Економіка і суспільство. Випуск 12. 2017. 649–655.
40. Білик М.Д. [та ін.]. Фінансовий аналіз : [навч. посіб.] К. : КНЕУ, 2009. 323с.
41. Бланк І.О. Основи фінансового менеджменту : [підручник]. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. 476 с.
42. Оспіщев В.І., Нагорна І.В. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість підприємств. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2009. Вип. 2. С. 218–223. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2009_2_34.

43. Хачатрян В.В., Усова Л.С. Фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства. URL: <http://intkonf.org/ken-hachatryan-vv-usova-ls-faktori-schovplivayut-na-finansoviy-stan-pidpriemstva/>.

44. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз : [підручник]. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 358 с.

45. Докієнко Л. М., Кочетков В. М., Литвинов Г. С. Чинники управління фінансовою стійкістю підприємств. Наукові записки. Серія “Економіка”. Випуск 11. 2009. С.248-260.

46. Ткаченко Є.Ю., Фатюха В.В., Яришко О.В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та основи управління. Гроші, фінанси і кредит. Випуск 56. 2021. С. 129-134.

47. Тридід О.М., Орехова К.В. Багатокритеріальна класифікаційна система факторів динаміки фінансової стійкості підприємства. Х., 2005. 36 с.

48. Малюга Л.М. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Вісник донецького національного університету, сер. В: Економіка і право, вип.1, 2015. С.233-236.

49. Бодарєва Т.І., Шірінян Л.В. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Причорноморські економічні студії. Випуск 35. 2018. С.85-90.

50. Кроленко М. С. Система показників економічної стійкості промислового підприємства. Економічний вісник Донбасу. 2011. № 3. С .180–187.

51. Ілясов Г. Оцінка фінансового стану підприємства. Економіст. 2004. №6. С. 50-54.

52. Шийко В. І. Вдосконалення методики оцінювання фінансової стійкості підприємств галузі електроенергетики. Ефективна економіка. 2018.

53. Кремень, В.М., Щепетков С.Я. Оцінювання фінансової стійкості підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2011. № 1. С. 107-117.

54. Павловська О. В., Притуляк, Н. М. Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: [навч. -метод. посіб. для самост. вивч. дисц.]. К. : КНЕУ, 2002. 388 с.

55. Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність : практикум. Вінниця : ВНТУ, 2017. 143 с.

56. Ткаченко І.П., Чувачалова І.А., Чувачалов О.А. Оцінка фінансової стійкості підприємства та напрями її забезпечення. Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". 2012. № 5. С. 96–104.

57. Приватне акціонерне товариство Вінницький дослідний завод. URL: <https://voz.com.ua/>.

58. Приватне акціонерне товариство Вінницький дослідний завод. URL: <http://www.00383780.pat.ua/>.

59. Созанський Л. Й., Коваль Л. П. Тенденції та особливості функціонування машинобудування України. Інвестиції: практика та досвід. № 22. 2021.

60. Карачина Н. П. Машинобудування України: сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку за умов економічної кризи. Національний університет «Львівська політехніка». 2009.

61. Осовська Г.В., Масловська Л.Ц., Осовський О.А. Менеджмент організацій: підручник. К.: КондорВидавництво, 2015. 366 с.

Додаток А
(обов'язковий)
**ПРОТОКОЛ
ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ**

Назва роботи: Управління фінансовою стійкістю приватного акціонерного товариства «Вінницький дослідний завод»
Тип роботи: магістерська кваліфікаційна робота
Підрозділ: факультет менеджменту та інформаційної безпеки, кафедра економіки підприємства та виробничого менеджменту

Показники звіту подібності Unicheck

Оригінальність 98,8 % Схожість 1,2 %

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне)

Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.

Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її автора. Роботу направити на доопрацювання.

Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

Заявляю, що ознайомлений (-на) з повним звітом подібності, який був згенерований Системою щодо роботи (додається).

Особа, відповідальна за перевірку к.е.н., доц. Нікіфорова Л.О.

Ознайомлені з повним звітом подібності, який був згенерований системою Unicheck щодо роботи.

Автор роботи М. Михайлова Михайлова М.О.

Керівник роботи І.В. Причеп Причеп І.В.

Додаток Б
(обов'язковий)

115

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра економіки підприємства і виробничого менеджменту
Спеціальність 073 «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ЕПВМ
к.е.н., професор

Лесько О.Й.

" 04 " 09 2021 року

**ТЕХНІЧНЕ ЗАВДАННЯ
НА ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ТЕМУ:**

Управління фінансовою стійкістю приватного акціонерного товариства
«Вінницький дослідний завод»

08-41.МКР. 203.06.000 ТЗ

Керівник

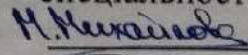

підпис

к.е.н., доцент кафедри ЕПВМ

Причепа І.В.

" 01 " 09 2022 р.

Виконавець: студентка 2 курсу
магістратури групи МПОУ-20 м
спеціальності 073 «Менеджмент»

підпис Михайлова М.О.

" 01 " 09 2022 р.

Вінниця ВНТУ 2022

1. Підстава для виконання роботи
 Підставою для виконання роботи є наказ № 203 по ВНТУ від «27» 06 2022 р. індивідуальне завдання на виконання дипломної роботи, затверджене протоколом № засідання кафедри ЕПВМ від «27» 06 2022 р.

2. Мета та призначення роботи
 Метою роботи є обґрунтування теоретичних, методичних та практичних заходів управління фінансовою стійкістю підприємства.

Для досягнення поставленої мети було визначено та розв'язано низку задач:
 - дослідити сутність та структуру поняття фінансової стійкості підприємства;
 - дослідити суть, структуру та підходи до управління фінансовою стійкістю підприємства;
 - удосконалити підхід до оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства;
 - проаналізувати фінансово-економічні показники діяльності досліджуваного підприємства;
 - дослідити ефективність управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод»;
 - дослідити систему управління досліджуваного підприємства;
 - провести стратегічний аналіз діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод»;
 - провести макетування організаційної структури підрозділу підприємства;
 - розробити комплекс заходів щодо підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства за сучасних умов зростання економічної нестабільності.

3. Вихідні дані для проведення роботи
 Фінансова звітність ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2019–2021 рр.; статистичні дані, методичні вказівки, підручники, посібники, наукові статті тощо.

4. Методи дослідження та аналізу
 У процесі дослідження застосовувались методи системного аналізу та синтезу, узагальнення, порівняльного аналізу динаміки економічних показників, розрахункові аналітичні методи, графоаналітичний метод та інші.

5. Етапи та терміни виконання
 1. Вибір напрямку дослідження-добрі, вивчення та узагальнення науково-економічної інформації та статистичної інформації; розгляд можливих напрямків досліджень та оцінювання; обґрунтування прийнятого напрямку дослідження; розроблення, погодження та затвердження ТЗ: вересень 2022р.

2. Теоретичне дослідження – вивчення теоретичних засад управління фінансовою стійкістю підприємства : вересень-жовтень 2022 р.

3. Аналітична частина дослідження - аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод», ефективності управління фінансовою діяльністю та системи менеджменту підприємства: жовтень-листопад 2022 р.

4. Розробка рекомендацій та пропозицій - рекомендації щодо вибору стратегії розвитку ПрАТ «Вінницький дослідний завод», удосконалення управління фінансовою стійкістю підприємства, покращення результатів діяльності підприємства, складання загального плану рекомендацій: листопад 2022 р.

5. Узагальнення результатів дослідження - оформлення пояснювальної і графічної частини МКР, складання висновків за результатами досліджень: листопад 2022 р.

6. Очікувані результати
 В результаті виконання МКР очікується одержання ґрунтовних рекомендацій та пропозицій щодо удосконалення управління фінансовою стійкістю підприємства.

7. Вимоги до розробленої документації:
 Згідно «Методичних вказівок до виконання магістерської кваліфікаційної роботи студентів спеціальності «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент підприємств, організацій і установ» Уклад. В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вид. 3-є, переробл. і допов. Вінниця : ВНТУ, 2021. 64 с.

8. Порядок приймання роботи

Засідання екзаменаційної комісії в грудні 2022 р.

Попередній захист, захист перед ЕК – грудень 2022 р.

Початок розробки: 01.09.2022 р.

Граничний термін виконання: 05.12.2022 р.

Розробив: *М. Михайлова* Михайлова М.О.

Науковий керівник: *І. Причеп* Причеп І. В.

« 01 » 09 2022 року

Додаток В
(обов'язковий)
Фінансова звітність ПрАТ «Вінницький дослідний завод» за 2019р -2021
рр.

		Дата	КОДИ
		за ЄДРПОУ	01.01.2022
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Вінницький дослідний завод"	за ЄДРПОУ	00383780
Територія		за КАТОТТГ	UA0502003001 0063857
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення, н.в.і.у.	за КВЕД	28.29

Середня кількість працівників: 72
Адреса, телефон: 21001 м.Вінниця, провулок Брацлавський 21, (0432)618649
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2021 р.
Форма №1

		Код за ДКУД	
		1801001	
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	29
первісна вартість	1001	18	47
накопичена амортизація	1002	(18)	(18)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 439	434
Основні засоби	1010	23 181	26 161
первісна вартість	1011	62 997	69 219
знос	1012	(39 816)	(43 058)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0

Усього за розділом I	1095	24 620	26 624
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	58 917	58 782
Виробничі запаси	1101	26 589	31 497
Незавершене виробництво	1102	8	264
Готова продукція	1103	32 320	27 021
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	982	329
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	1 074	1 281
з бюджетом	1135	574	1 513
у тому числі з податку на прибуток	1136	457	1 457
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	105	747
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	8 386	11 181
Готівка	1166	5	4
Рахунки в банках	1167	8 381	11 177
Витрати майбутніх періодів	1170	79	138
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	2 391	2 886
Усього за розділом II	1195	72 508	76 857
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	97 128	103 481

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4 395	4 395
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	5 877	5 877
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	659	659
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	63 636	58 782
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0

Підприємство

Приватне акціонерне товариство
"Вінницький дослідний завод"Дата
за ЄДРПОУ

КОДИ
01.01.2022
00383780

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2021 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	44 000	44 260
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(40 616)	(35 818)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	3 384	8 442
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	2 070	3 101
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(3 930)	(4 155)
Витрати на збут	2150	(655)	(217)
Інші операційні витрати	2180	(2 778)	(2 113)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	0	5 058
збиток	2195	(1 909)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0

Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	0	5 058
збиток	2295	(1 909)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	-925
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	0	4 133
збиток	2355	(1 909)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-1 909	4 133

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	18 162	28 378
Витрати на оплату праці	2505	7 142	8 047
Відрахування на соціальні заходи	2510	1 666	1 846
Амортизація	2515	7 305	7 277
Інші операційні витрати	2520	7 710	7 024
Разом	2550	41 985	52 572

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	439 500 000	439 500 000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	439 500 000	439 500 000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0,004340	0,009400

КОДИ

Підприємство Територія Організаційно-правова форма господарювання Вид економічної діяльності	Приватне акціонерне товариство "Вінницький олійножировий комбінат"	Дата за ЄДРПОУ	01.01.2021 00373758
	Вінницька область, Вінниця	за КОАТУУ	0510100000
	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
	Виробництво олії та тваринних жирів	за КВЕД	10.41

Середня кількість працівників: 803

Адреса, телефон: 21034 місто Вінниця, вулиця Немирівське шосе, 26, 0432 27-46-26

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2020 р.

Форма №1

		Код за ДКУД	
		1801001	
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	21	10
первісна вартість	1001	57	71
накопичена амортизація	1002	(36)	(51)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	12 605	12 358
Основні засоби	1010	3 556 943	3 447 243
первісна вартість	1011	4 099 385	4 150 480
знос	1012	(542 442)	(703 237)
Інвестиційна нерухомість	1015	52 104	52 104
первісна вартість	1016	52 104	52 104
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	13
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	3 621 673	3 511 728
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	198 350	241 887
Виробничі запаси	1101	114 460	70 252
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	81 660	134 410
Товари	1104	2 230	37 225
Поточні біологічні активи	1110	0	0

Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	58 260	29 279
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	11 286	25 302
з бюджетом	1135	23 417	44 228
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	45
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	109 152	55 601
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	43 393	7 315
Готівка	1166	16	14
Рахунки в банках	1167	43 377	7 301
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	125	1 886
Усього за розділом II	1195	443 983	405 498
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	4 065 656	3 917 226
	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
Пасив			
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	78 099	78 099
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	2 730 292	2 730 292
Додатковий капітал	1410	1	1
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	432	432
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	0	0
Неоплачений капітал	1425	(261 295)	(361 451)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	2 547 529	2 447 373
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	498 567	481 598
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	4 781	131 821
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0

резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	503 348	613 419
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	130 507	37 149
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	59 950	36 701
розрахунками з бюджетом	1620	4 906	1 578
у тому числі з податку на прибуток	1621	4 184	0
розрахунками зі страхування	1625	1 330	324
розрахунками з оплати праці	1630	5 496	4 352
одержаними авансами	1635	129 055	532 954
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	683 535	243 376
Усього за розділом III	1695	1 014 779	856 434
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	4 065 656	3 917 226

Підприємство

Приватне акціонерне товариство
"Вінницький олійножировий комбінат"Дата
за ЄДРПОУ

КОДИ

01.01.2021

00373758

**Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)**

за 2020 рік

Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 915 837	1 762 329
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 722 103)	(1 690 515)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	193 734	71 814
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	66 122	50 429
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(41 308)	(45 107)
Витрати на збут	2150	(92 894)	(79 808)
Інші операційні витрати	2180	(106 082)	(116 938)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	19 572	0
збиток	2195	(0)	(119 610)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	75 995	119 914
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(209 292)	(89 738)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:	2290	0	0

прибуток			
збиток	2295	(113 725)	(89 434)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	13 569	10 781
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	0	0
збиток	2355	()	(78 653)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(67)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	67
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-100 156	-78 586

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1 410 706	910 665
Витрати на оплату праці	2505	114 957	123 615
Відрахування на соціальні заходи	2510	24 907	26 725
Амортизація	2515	160 952	159 708
Інші операційні витрати	2520	169 029	176 425
Разом	2550	1 880 551	1 397 138

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	312 394 000	312 394 000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0,320610	-0,251780
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,000000	0,000000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

			ОДИ
		Дата	01.01.2020
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Вінницький олійножировий комбінат"	за ЄДРПОУ	00373758
Територія	Вінницька область, Вінниця	за КОАТУУ	0510100000
Організаційно- правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво олії та тваринних жирів	за КВЕД	10.41

Середня кількість працівників: 845

Адреса, телефон: 21034 місто Вінниця, вулиця Немирівське шосе, будинок 26, 0432 27-46-26

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2019 р.

Форма №1

			Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	45	21	
первісна вартість	1001	57	57	
накопичена амортизація	1002	(12)	(36)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	22 824	12 605	
Основні засоби	1010	3 661 044	3 556 943	
первісна вартість	1011	4 043 893	4 099 385	
знос	1012	(382 849)	(542 442)	
Інвестиційна нерухомість	1015	52 035	52 104	
первісна вартість	1016	52 035	52 104	
знос	1017	(0)	(0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	
первісна вартість	1021	0	0	
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)	
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	8	0	
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	
Гудвіл	1050	0	0	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	
Інші необоротні активи	1090	0	0	
Усього за розділом I	1095	3 735 956	3 621 673	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	159 290	198 350	
Виробничі запаси	1101	123 675	114 460	

Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	25 945	81 660
Товари	1104	9 670	2 230
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	420	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	197 737	58 260
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	185 101	11 286
з бюджетом	1135	43 447	23 417
у тому числі з податку на прибуток	1136	1 511	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	511	109 152
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	50 105	43 393
Готівка	1166	15	16
Рахунки в банках	1167	50 090	43 377
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	557	125
Усього за розділом II	1195	637 169	443 983
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	4 373 125	4 065 656

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	78 099	78 099
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	2 730 629	2 730 292
Додатковий капітал	1410	1	1
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	432	432
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-178 588	-258 244
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	2 630 573	2 550 580
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	515 920	498 567
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	6 534	4 781
Інші довгострокові зобов'язання	1515	330 458	0
Довгострокові забезпечення	1520	8 916	15 338
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	8 916	15 338

Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	861 828	518 686
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	103 862	130 507
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	102 537	59 950
розрахунками з бюджетом	1620	1 667	1 856
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	1 134
розрахунками зі страхування	1625	1 248	1 330
розрахунками з оплати праці	1630	5 234	5 496
одержаними авансами	1635	285 913	129 055
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	380 233	668 196
Усього за розділом III	1695	880 724	996 390
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	4 373 125	4 065 656

Підприємство

Приватне акціонерне товариство
"Вінницький олійножировий комбінат"Дата
за ЄДРПОУКОДИ
01.01.2020
00373758

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 762 329	2 541 681
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 690 515)	(2 436 258)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	71 814	105 423
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	50 429	60 572
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(45 107)	(37 274)
Витрати на збут	2150	(79 808)	(78 239)
Інші операційні витрати	2180	(116 938)	(128 549)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	0	0
збиток	2195	(119 610)	(78 067)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	119 914	72 926
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(89 738)	(106 394)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)

Інші витрати	2270	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	0	0
збиток	2295	(89 434)	(11 535)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	10 781	14 451
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	0	0
збиток	2355	(78 653)	(97 084)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(67)	(1 721)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	67	1 721
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-78 586	-95 363

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	910 665	1 599 428
Витрати на оплату праці	2505	123 615	103 840
Відрахування на соціальні заходи	2510	26 725	22 446
Амортизація	2515	159 708	155 579
Інші операційні витрати	2520	176 425	174 775
Разом	2550	1 397 138	2 056 068

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	312 394 000	312 394 000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0,251780	-0,310770
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,000000	0,000000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Додаток Г
(обов'язковий)

ІЛЮСТРАТИВНА ЧАСТИНА
«УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО
ТОВАРИСТВА
«ВІННИЦЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД»

Метою дослідження даної магістерської кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних, методичних і практичних засад управління фінансовою стійкістю підприємства.

Об'єктом дослідження даної роботи є процеси управління фінансовою стійкістю підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні засади управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький дослідний завод».

Наукова новизна даного дослідження:

удосконалено підхід до оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства, який на відміну від існуючих передбачає комплексне аналізування абсолютних показників, фінансових коефіцієнтів-індикаторів стану та структури капіталу підприємства, а також оцінювання темпових показників ефективності господарювання в їх динаміці та визначення типу фінансової стійкості підприємства.

Такий підхід є комплексним і багатоцільовим, забезпечуючи можливість проведення деталізованої діагностики фінансової стійкості підприємства для виявлення слабких місць в фінансовому стані підприємства, а також можливостей для перспективного розвитку.

Таблиця 1 – Підходи науковців до трактування поняття «фінансова стійкість»

Прихильники	Загальна характеристика підходу науковців до розуміння сутності та змісту поняття «фінансова стійкість підприємства»
Філімоненков О.С., Цал-Цалко Ю.С.	Фінансова стійкість здебільшого визначається саме структурою та станом активів і пасивів підприємства, що є традиційним підходом до трактування фінансів.
Савицька Г.В.	Акцентується увага саме на показниках фінансової стійкості підприємства, які є інструментами оцінювання ділової активності та ліквідності підприємства, визначаючи його конкурентоспроможність. Зовнішнім виявом є платоспроможність підприємства.
Лахтіонова Л.А.	Характеризують фінансову стійкість як результат взаємодії абсолютно усіх складових елементів системи фінансових відносин підприємства.
Кривицька О.Р., Заюкова М.С.	Фінансова стійкість підприємства забезпечується рівнем його фінансової незалежності, яка визначається загальною фінансовою структурою підприємства, його залежністю від інвесторів і кредиторів.
Бланк І. А., Прісняков В.Ф.	Охарактеризовано фінансову стійкість підприємства в контексті її впливу на фінансову та економічну безпеку підприємства.
Кизим М.О., Забродський В.А., Зіпченко В.А., Копчак Ю.С., Костирко Л.А.	Фінансова стійкість підприємства розглядається в контексті його фінансової рівноваги.
Крамаренко Г.О., Білик М.Д.	Фінансова стійкість характеризується як ефективне формування, розподіл і використання фінансових ресурсів підприємства. Зовнішнім проявом фінансової стійкості підприємства є платоспроможність.

Підсумовуючи, можна зазначити, що:

Фінансова стійкість є одним із показників фінансового стану господарюючого суб'єкта	Фінансова стійкість підприємства визначає його фінансову безпеку та незалежність від кредиторів та інвесторів	Фінансова стійкість підприємства визначає здатність фінансової системи зберігати рух грошових коштів, незважаючи на вплив зовнішніх і внутрішніх факторів
Фінансова стійкість є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, формується в процесі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, є головним компонентом загальної економічної стійкості господарюючого суб'єкта	Фінансова стійкість є здатністю підприємства провадити господарську діяльність в умовах мінливого середовища бізнесу, підприємницького ризику, яка спрямовується на зміцнення конкурентних переваг організації, враховуючи інтереси суспільства і держави, а також максимізації добробуту власників	Фінансова стійкість в довгостроковому періоді характеризується співвідношенням позикових та власних коштів підприємства та визначається ефективним формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів

На нашу думку, поняття фінансової стійкості підприємства доцільно трактувати як здатність підприємства до самоокупності та фінансової незалежності, що є наслідком ефективного управління структурою капіталу, активами та грошовими потоками підприємства, при цьому забезпечується розвиток підприємства при збереженні його плато- та кредитоспроможності.

Рисунок 1 - Ознаки фінансової стійкості підприємства

Таблиця 2 – Абсолютні показники складу майна підприємства та джерел його формування

	Показник	Джерело
	Активи, зокрема	Ф№1, р. 1300
1	Необоротні активи	Ф№1, р. 1095
2	Оборотні активи	Ф№1, р. 1190
3	Запаси	Ф№1, р. 1100
4	Джерела формування майна, зокрема	Ф№1, р. 1900
5	Власний капітал	Ф№1, р. 1495
6	Довгострокові зобов'язання	Ф№1, р. 1595
7	Довгострокові кредити	Ф№1, р.1510
8	Інші довгострокові зобов'язання	Ф№1, р.1515
9	Поточні зобов'язання	Ф№1, р. 1695
10	Короткострокові кредити банків	Ф№1, р. 1600

Таблиця 3 – Система фінансових показників-індикаторів оцінювання фінансової стійкості підприємства

Показник	Загальна характеристика показника	Алгоритм розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт автономії	Визначається як відношення загальної суми власних коштів до підсумку балансу та характеризує ступінь незалежності підприємства від зовнішніх запозичень	$\frac{p. 1495}{p. 1900}$	> 0,5
Коефіцієнт забезпеченості оборотного капіталу власними джерелами	Відображає ту частину оборотних активів, яка фінансується за рахунок власного капіталу	$\frac{p. 1495 - p. 1095}{p. 1195}$	> 0,1
Коефіцієнт покриття матеріальних запасів власними оборотними коштами	Відображає ту частину матеріальних запасів, яка фінансується за рахунок власних оборотних коштів	$\frac{p. 1495 - p. 1095}{p. 1100}$	> 0,5 Оптимальним є 0,6-0,8
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Визначається як відношення власного оборотних коштів власного капіталу; коефіцієнт показує, яка частина власного капіталу вкладена в оборотні активи	$\frac{p. 1495 - p. 1095}{p. 1495}$	> 0,2 (оптимальне 0,3 - 0,5)
Коефіцієнт поточних зобов'язань	Коефіцієнт характеризує питому вагу поточних зобов'язань у загальній сумі зобов'язань	$\frac{p. 1695}{p. 1595 + p. 1695}$	> 0,5
Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	Коефіцієнт характеризує рівень забезпеченості необоротних активів власними коштами	$\frac{p. 1095}{p. 1495}$	> 0,5
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	Коефіцієнт характеризує частку довгострокових зобов'язань у загальній сумі джерел зобов'язань	$\frac{p. 1595}{p. 1595 + p. 1695}$	< 0,2
Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу (фінансової стійкості)	Показник демонструє, скільки гривень власного капіталу припадає на 1 грн. залученого капіталу, а також характеризує фінансову стійкість підприємства	$\frac{p. 1495}{p. 1595 + p. 1695}$	> 1,0

Таблиця 4 – Показники забезпечення запасів джерелами фінансування

	Показник	Позначення	Джерело (алгоритм розрахунку)
1	Власний капітал	ВК	Ф№1, р. 1495
2	Необоротні активи	НА	Ф№1, р. 1095
3	Довгострокові зобов'язання	ДЗ	Ф№1, р. 1595
5	Загальні запаси і витрати	ЗВ	Ф№1, (р. 1100+р.1110)
6	Поточні зобов'язання	ПЗ	Ф№1, р. 1695
7	Власні джерела формування запасів	ВОК=ВК-НА	(ряд.1 -ряд. 2)
8	Власні і довгострокові позикові джерела формування запасів (перманентний капітал)	ПК= ВОК+ДЗ	(ряд.7+ряд.3)
9	Загальна величина основних джерел формування запасів	ЗАГ=ПК+ПЗ	(ряд.8+ряд.6)
10	Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів	$\Phi^{\text{вок}} = \text{ВОК} - \text{ЗВ}$	(ряд.7-ряд.5)
11	Надлишок (+) або нестача (-) власних і довгострокових позикових джерел формування запасів	$\Phi^{\text{пк}} = \text{ПК} - \text{ЗВ}$	(ряд.8-ряд.5)
12	Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів	$\Phi^{\text{заг}} = \text{ЗАГ} - \text{ЗВ}$	(ряд.9-ряд.5)

Таблиця 5 – Фінансово-економічні показники діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Показники	Роки			Відхилення			
	2019	2020	2021	2020 до 2019 року		2021 до 2020 року	
				абс. зн.	в %	абс. зн.	в %
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	46707	44260	44000	-2447,00	-5,24	-260,00	-0,59
2. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	39125	35818	40616	-3307,00	-8,45	4798,00	13,40
3. Валовий прибуток, тис. грн	7582	8442	3384	860,00	11,34	-5058,0	-59,91
4. Чистий прибуток, тис. грн	2207	4133	-1909	1926,00	87,27	-6042,0	-146,19
5. Середньооблікова чисельність працівників, чол.	78	76	72	-2,00	-2,56	-4,00	-5,26
6. Продуктивність праці, тис грн / чол.	598,81	582,37	611,11	-16,44	-2,75	28,74	4,94
7. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	25898,0	25760,5	24671,0	-137,50	-0,53	-1089,5	-4,23
8. Фондовіддача, грн / грн	1,80	1,72	1,78	-0,09	-4,73	0,07	3,80

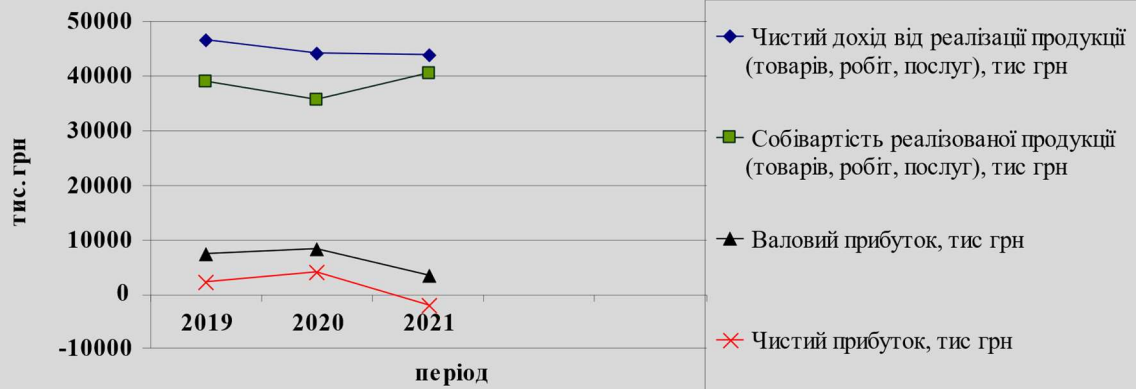

Рисунок 4 – Динаміка показників чистого доходу, собівартості реалізованої продукції, валового та чистого прибутків ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

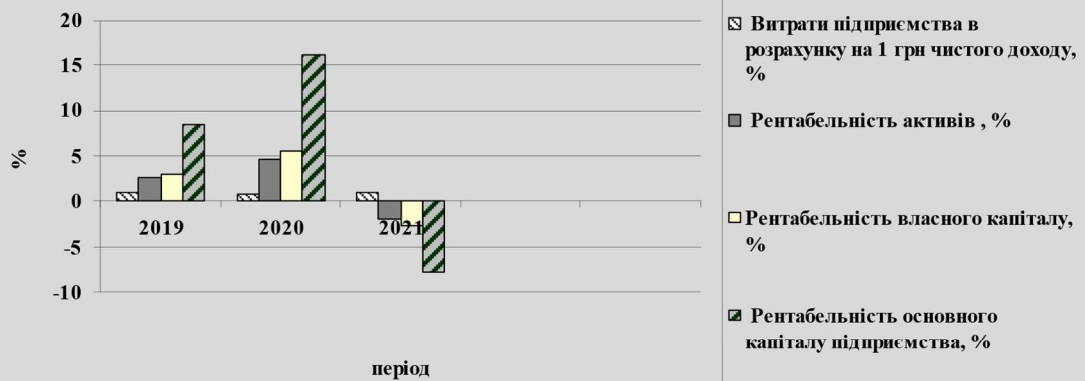

Рисунок 5 – Динаміка основних показників рентабельності діяльності підприємства

Таблиця 6 – Абсолютні показники складу та структури активів і пасивів підприємства

Показник	2019		2020		2021	
	абс., тис. грн	%	абс., тис. грн	%	абс., тис. грн	%
Активи	82528,00	100,00	89127,50	100,00	100304,50	100,00
Необоротні активи	26996,5	32,71	26941,50	30,23	25622,00	25,54
Оборотні активи	55531,50	67,29	62186,00	69,77	74682,50	74,46
Запаси	44600,50	54,04	50593,00	56,76	58849,50	58,67
Пасиви	82528,00	100,00	89127,50	100,00	100304,50	100,00
Власний капітал	71441,50	86,57	73556,00	82,53	72140,00	71,92
Довгострокові зобов'язання	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Довгострокові кредити	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші довгострокові зобов'язання	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Поточні зобов'язання	11086,50	13,43	15571,50	17,47	28164,50	28,08
Короткострокові кредити банків	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Таблиця 7 – Темпові показники ефективності господарювання ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Показники	Роки			Відхилення:			
	2019	2020	2021	2020 до 2019 року		2021 до 2020 року	
				абс. зн.	В %	абс. зн.	В %
1	2	3	4	5	6	7	8
Темп зміни середньорічної вартості активів (T^A), %	105,89	108,00	112,54	2,10 п.п.		4,54 п.п.	
Темп зміни валового прибутку ($T^{ВП}$), %	50,38	111,34	40,09	60,96 п.п.		-71,26 п.п.	
Темп зміни об'ємів реалізації ($T^{ОР}$), %	104,95	94,76	99,41	-10,19 п.п.		4,65 п.п.	
Темп зміни прибутку до оподаткування ($T^П$), %	23,49	186,50	-37,74	163,02 п.п.		-224,25 п.п.	
Темп зміни власного капіталу ($T^{ВК}$), %	109,21	102,96	98,07	-6,25 п.п.		-4,88 п.п.	
Темп зміни середньорічної вартості основних засобів та нематеріальних активів ($T^{ОЗ}$), %	116,11	99,47	95,83	-16,64 п.п.		-3,64 п.п.	
Темп зміни чистого доходу ($T^{ЧД}$), %	104,95	94,76	99,41	-10,19 п.п.		4,65 п.п.	
Темп зміни доданої вартості ($T^{ДВ}$), %	74,17	131,49	66,68	57,32 п.п.		-64,82 п.п.	
Темп зміни чистого прибутку ($T^{ЧП}$), %	24,41	187,27	-46,19	162,85 п.п.		-233,46 п.п.	

Таблиця 8 – Ланцюги темпових показників

Показники	Роки		
	2019	2020	2021
1	2	3	4
Співвідношення темпів зростання майна і джерел його формування	$T^{ВП} > T^{OP} > T^A > 100\%$		
	50,38 < 104,95 < 105,89 > 100%	111,34 < 94,76 < 108 > 100%	40,09 < 99,41 < 112,54 > 100%
Співвідношення темпів зростання валового прибутку	$100\% < T^{BK} < T^{OP} < T^П$		
	100% < 109,21 > 104,95 > 23,49	100% < 102,96 > 94,76 < 186,50	100% > 98,07 < 99,41 > - 37,74
Співвідношення темпів рівня ефективності господарювання	$100\% < T^A < T^{O3} < T^{BK} < T^{ЧД} < T^{ДВ} < T^{ЧП}$		
	100% < 105,89 < 116,11 > 109,21 > 104,95 > 74,17 > 24,41	100% < 108 > 99,47 < 102,96 > 94,76 < 131,49 < 187,27	100% < 112,54 > 95,83 < 98,07 < 99,41 > 66,68 > -46,19

Таблиця 9 – Система фінансових коефіцієнтів-індикаторів фінансової стійкості підприємства

Показник	Алгоритм розрахунку	Нормативне значення	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт автономії	$\frac{p.1495}{p.1900}$	> 0,5	0,87	0,83	0,72
Коефіцієнт забезпеченості оборотного капіталу власними джерелами	$\frac{p.1495 - p.1095}{p.1195}$	> 0,1	0,8	0,75	0,62
Коефіцієнт покриття матеріальних запасів власними оборотними коштами	$\frac{p.1495 - p.1095}{p.1100}$	> 0,5 Оптимальним є 0,6 -0,8	1	0,92	0,79
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{p.1495 - p.1095}{p.1495}$	> 0,2 (оптимальне 0,3 -0,5)	0,62	0,63	0,64
Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	$\frac{p.1095}{p.1495}$	оптимальне 0,5-0,8	0,38	0,37	0,36
Коефіцієнт поточних зобов'язань	$\frac{p.1695}{p.1595+p.1695}$	> 0,5	1	1	1
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	$\frac{p.1595}{p.1595+p.1695}$	< 0,2	0	0	0
Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу (фінансової стійкості)	$\frac{p.1495}{p.1595+p.1695}$	> 1,0	6,44	4,72	2,56

Таблиця 10 – Визначення типу фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Показник	Формула розрахунку	2019	2020	2021
ЗВ	$\Phi.1p.1100 + p.1110$	44600,50	50593,00	58849,50
ВОК	$\Phi.1p.1495 - p.1095$	44445,00	46614,50	46518,00
ПК	$ВОК + (\Phi.1p.1595)$	44445,00	46614,50	46518,00
ЗАГ	$ПК + \Phi.1p.1695$	55531,50	62186,00	74682,50
$\Phi^{ВОК}$	$ВОК - ЗВ$	-155,50	-3978,50	-12331,50
$\Phi^{ПК}$	$ПК - ЗВ$	-155,50	-3978,50	-12331,50
$\Phi^{ЗАГ}$	$ЗАГ - ЗВ$	10931,00	11593,00	15833,00
S(Φ)		0;0;1	0;0;1	0;0;1
Трактування показника		нестійке фінансове становище	нестійке фінансове становище	нестійке фінансове становище

Таблиця 11 - Базовий SWOT-аналіз ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Слабкі сторони	Сильні сторони
Орієнтація на поточні потреби виробництва (не проводяться стратегічні дослідження та розробки)	Постійне оновлення обладнання (орієнтація на прогресивну техніку і технології. Закуплено обладнання для лазерного розкрою металу, що пришвидшило виробництво та якість розкрою).
Недостатня увага керівництва до використання інструментів маркетингу	Жорсткий контроль якості сировини для виготовлення продукції та застосування сучасних технічних систем аналізу якості готової продукції (відповідність міжнародним стандартам)
Низька інноваційна активність	Висококваліфіковані працівники з високим науковим потенціалом (постійне підвищення кваліфікації в ТОВ «Гейзель» та ТОВ «МІОН»)
Зниження ефективності витрачання ресурсів (перевищення витрат над доходами за результатами 2021 року)	Тривалий досвід роботи на ринку (більш як 50 річний досвід випуску обладнання для багатьох галузей промисловості і успішна його реалізація), сформована позитивна ділова репутація
Відсутність гнучкої політики управління	Гнучка структура активів
Зниження оборотності оборотних засобів, зростає потреба у залученні додаткових фінансових ресурсів	Високий рівень фінансової незалежності від кредиторів
Загрози	Можливості
Значна залежність товариства від законодавчих та економічних обмежень	Розширення та оновлення потужностей (оновлення виробничого обладнання, закупівля нових верстатів та пристроїв)
Зниження платоспроможності потенційних замовників, що може призвести до зростання дебіторської заборгованості, нестачі оборотних засобів підприємства	Розширення ринку експорту устаткування (одне з найбільших підприємств-постачальників за кордон даного виду устаткування)
Тиск податкової системи, який не стимулює вітчизняного виробника	Розвиток кооперацій з азійськими та західними замовниками
Постійні зміни податкового законодавства, впровадження яких в дію випереджує дату їх затвердження	Розширення асортименту продукції (оновлення, підготовка і організація виробництва нових видів продукції)
Неконтрольовані інфляційні процеси, зростання цін на метал та енергоносії	
Недостатність кваліфікованих кадрів на ринку праці, дефіцит молодих кадрів зокрема	
Військові дії в країні. Складна політична, соціально-економічна ситуація в країні та у світі в цілому	
Складність залучення інвестиційних ресурсів	
Залежність від стабільності розвитку галузі, опосередкована залежність від сезонних змін	
Зниження попиту на основну продукцію, посилення конкуренції на ринку	

Рисунок 6 – Змакетована організаційна структура планово -економічного відділу ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Таблиця 12– Загальний план рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності ПрАТ «Вінницький дослідний завод»

Найменування заходу, що пропонується	Відповідальні	Терміни виконання	Витрати, тис. грн.	Економічний ефект, тис. грн./рік	Інші результати
Формування ефективної системи управління оборотним капіталом	Керівник планово - економічного відділу	2 міс.	60	500	Пришвидшення оборотності оборотних активів, вивільнення з обігу надлишкових коштів, зростання фінансової стійкості
Оптимізація структури джерел фінансування капіталу за механізмом фінансового левериджу	Керівник планово - економічного відділу	6 міс.	123	750	Зростання рентабельності власного капіталу, підвищення ефективності використання фінансово -майнового потенціалу, зростання фінансової стійкості
Активізація маркетингової діяльності	Комерційний директор	6 місяців	480	2128	Задоволення потреб менеджерів в інформаційному забезпеченні, вихід на нові ринки, зростання обсягів збуту, посилення конкурентних переваг
Оптимізація витрат підприємства засобами АВС-методу	Керівник планово - економічного відділу	6 міс.	75	1615	Зниження витрат ресурсів, оптимізація виробничих витрат, зростання гнучкості підприємства
Введення посади фахівця з контролінгу	Комерційний директор та керівник відділу кадрів	2 міс.	425	1700	Досягнення достатнього рівня фінансової стійкості, забезпечення прибутковості діяльності
Разом			1163	6693	